

De wereld eindigt in Breda

Analyse van het fonds van uitgeverij De Geus (1982-2015)

Anne Oerlemans
s4114299
Masterscriptie
Letterkunde | Literair Bedrijf
Radboud Universiteit Nijmegen
Begeleider: Jos Joosten
Tweede lezer: Maaïke Koffeman
Juni 2016

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Uitgeverij De Geus 1982-2016	8
Fondsanalyse De Geus	13
1) Titelproductie per jaar	13
2) Verhouding Nederlands en vertaald fonds	16
3) Verhouding fictie en non-fictie per jaar	17
4) Verhouding proza en poëzie	20
5) De Geus en het 'Novibsausje'	22
6) De Geus en Scandinavië	24
7) Genre-indeling	25
8) Herdrukken	26
<i>CPNB Bestseller60</i>	29
<i>CPNB Top 100</i>	30
9) Man- / vrouwverhoudingen	30
10) Titelproductie per auteur	32
11) Debutanten Nederlandstalig fonds	33
12) De Geus-reeksen	35
13) Samenwerking met EPO (België)	40
14) Prijzen	40
<i>Nobelprijs</i>	40
<i>DWDD</i>	43
<i>De Gouden Strop</i>	44
Conclusie	45
Bibliografie	48
Bijlagen	51

Inleiding

De wereld begint in Breda is de titel van het boek dat in 2008 werd uitgegeven ter ere van het 25-jarige bestaan van Uitgeverij De Geus.¹ Dat de wereld in Breda ook weer ophoudt werd bekend op 15 februari 2016. ‘Uitgeverij De Geus gaat onderdeel uitmaken van Singel Uitgeverijen in Amsterdam’, luidde het bericht dat die avond op de website van het *NRC Handelsblad* verscheen.² De wereld gaat dus verder in Amsterdam, waar de meeste collega-uitgeverijen zich al bevonden. Menno Hartman stelt drie dagen later op de website van *Tirade* dat De Geus en Singel Uitgeverijen, twee mooie bedrijven, door deze overname een heel klein beetje minder mooi worden. Hij stelt zelfs: ‘de uniciteit verwatert hoe dan ook’.³

De Geus als onafhankelijke en zelfstandige uitgeverij levert dus in, maar wat staat er precies op het spel? In dit onderzoek, waarin het fonds van de uitgeverij van 1982 tot en met 2015 centraal staat, zal ik antwoord geven op de vraag hoe het fonds zich in die jaren ontwikkeld heeft. Wat kunnen we uit dat fonds afleiden? Hoe heeft de uitgeverij zich ontwikkeld en zien we nieuwe strategieën door de jaren heen of zien we een verandering in het postuur van de uitgeverij? Het concept van postuur is afkomstig van Jérôme Meizoz. Hij bestudeert in zijn tekst *Modern Posterities of Posture* de manier waarop auteurs zichzelf positioneren binnen het literaire veld. Ditzelfde kan gezegd worden van een uitgeverij. Hoe positioneert de uitgever zich in het veld en hoe wordt die positie door anderen erkend?⁴

Deelvragen die helpen een antwoord op deze vragen te vinden zijn: hoe liggen de verhoudingen tussen fictie en non-fictie en specifieker, tussen Nederlandse en vertaalde fictie en tussen Nederlandse en vertaalde non-fictie? Welk onderwerp zien we in non-fictie het meest gerepresenteerd? Vanuit welke talen worden titels uit het fonds vertaald en van welke nationale herkomst hebben de auteurs? Zien we vooral mannelijke ofwel vrouwelijke auteurs terug? Hoe ligt de verhouding tussen debutanten, langlopende auteursoeuvres en series en het aantal heruitgaven? Met welke organisaties en uitgeverijen werkte De Geus in het verleden samen en in welke series gaven zij hun boeken uit?

Meizoz relateert postuur dus aan het literaire veld. Om dit literaire veld te kunnen begrijpen is een kleine verdieping in de theorie van Pierre Bourdieu nodig.⁵ In ‘The field of cultural production’ stelt Bourdieu dat het literaire veld bestaat uit posities die op subjectieve wijze tot elkaar in verhouding staan.⁶ Frank de Glas, die onderzoek verrichtte naar de fondsen van De Wereldbibliotheek, De Arbeiderspers en Meulenhoff, gebruikt de theorie van Bourdieu ook in zijn werk: ‘Aan hem ontleen ik het concept van de uitgeverij als literaire institutie op een cultureel veld. De taken daarvan zijn tweeledig. De uitgeverij moet zorgen voor de materiële productie van het boek (het maken en verspreiden ervan), maar ook voor de zogenoemde symbolische productie van boek en auteur. Dat wil zeggen dat ze schrijver en werk een bepaalde culturele status probeert te geven.’⁷ Volgens Bourdieu is het literaire veld constant in beweging, elke actor neemt steeds opnieuw positie in. John B. Thompson legt in

¹ Timmerije, Anneloes (2008) *De wereld begint in Breda. Uitgeverij De Geus 1983-2008*. Breda: De Geus.

² Jaeger, Toef & Nieuwenhuis, Roderick (2016) ‘Uitgeverij De Geus verkocht aan Singel Uitgeverijen’, in *NRC Handelsblad*, 15 februari 2016, via: <http://www.nrc.nl/nieuws/2016/02/15/uitgeverij-de-geus-verkocht-aan-singel-uitgeverijen>. Geraadpleegd op: 15-03-2016.

³ Hartman, Menno (2016) ‘Big is better – Uitgeverijen en het unilever-misverstand’, in: *Tirade*, 18 februari 2016, via: <http://www.tirade.nu/?p=21028>.

⁴ Meizoz, J. (2010) ‘Modern Posterities of Posture: Jean-Jacques Rousseau.’ In: Dorleijn, G.J., Grüttemeier, R. & Korthals Altes, L. (ed.), *Authorship revisited: Conceptions of Authorship around 1900 and 2000*. Leuven: Peeters: pp. 81-84.

⁵ Bourdieu, Pierre (1993) ‘The Field of Cultural Production, or: The Economic World Reversed’, in: *The field of cultural production*. Cambridge: Polity Press: pp. 30-73.

⁶ Idem: p. 30.

⁷ Glas, Frank de (2012) ‘Inleiding’, in: *De regiekamer van de literatuur. Een eeuw Meulenhoff 1895-2000*. Zutphen: Walburg Pers: p. 17.

Merchants of Culture uit dat deze theorie ons dwingt om met deze wisselende posities rekening te houden: ‘the theory of fields forces us to focus our attention on this complex space of power and interdependency.’⁸

Bourdieu maakt een onderscheid tussen de positie die men zelf nastreeft in het veld en welke men daadwerkelijk inneemt (of toebedeeld krijgt) op basis van oordelen van anderen. ‘De productie van afzonderlijke auteurs noch van uitgeverijen als geheel (en hun reputatie) komt niet tot stand vanwege vooraf gegeven talenten of potenties, aldus Bourdieu. Deze zijn de uitkomst van een voortdurende strijd om posities waarin zowel artistieke als buiten-artistieke factoren een rol spelen. Deze visie zet vraagtekens bij de gangbare intuïtie dat het artistieke scheppingsproces draait om autonome individuen en dat de bemiddelende instanties in hun cultuurproductie maar een bijrol spelen. Vooral uitgevers waren geneigd hun eigen rol in de totstandkoming van een oeuvre of van een auteursreputatie nogal te verdoezelen.’⁹

Een uitgeverij is dus een belangrijke schakel in het literaire veld. Het zijn voor een groot deel de uitgeverijen die de macht hebben om van een tekst ‘literatuur’ te maken. Het gaat de uitgeverij in dat geval niet alleen om het verkrijgen van economisch kapitaal (winst), maar ook om het vergaren van symbolisch kapitaal. Dit symbolische kapitaal is een bevestiging van waarde, van status en autoriteit. Iets met symbolisch kapitaal geniet een hoog aanzien, maar in principe alleen binnen het literaire veld. ‘For the publisher, the only legitimate accumulation consists in making a name for oneself, a known, recognized name, a capital of consecration implying a power to consecrate objects or persons and therefore to give value, and to appropriate the profits from this operation.’¹⁰

Toch stelt Frank de Glas in 1989 vast dat de literatuurbeschouwing in het verleden maar weinig aandacht heeft gehad voor de uitgeverij als voorwerp van studie.¹¹ Zijn eigen onderzoek naar het fonds van De Arbeiderspers vóór 1940 heeft interessante ontwikkelingen aan het licht gebracht en zijn onderzoeksmethode, die zich vooral richt op het fonds van de uitgeverij, is dan ook erg bruikbaar voor het onderzoek naar Uitgeverij De Geus.¹² Een kwantitatieve analyse van het fonds van 1982-2015 zal antwoord geven op de hierboven gestelde deelvragen en laten zien wat in de afgelopen 34 jaar typerend is geweest voor het fonds van de uitgeverij. Uitgaande van de catalogus van de Koninklijke Bibliotheek (Nationale bibliotheek van Nederland) is het fonds van De Geus overgenomen in een database. Hierbij is dus uitgegaan van de (meta)data van de KB en niet van een autopsie, wat zou betekenen dat elke titel van De Geus daadwerkelijk fysiek bestudeerd zou zijn.¹³

In de database zijn (gebaseerd op het onderzoek van De Glas) opgenomen: de naam (en het pseudoniem) van de auteur, de titel van het werk, het jaar van uitgave, het jaar van oorspronkelijke (buitenlandse) uitgave, de taal van waaruit het werk vertaald is, de (etnische) afkomst van de auteur, het geslacht van de auteur en of de auteur nog leefde toen het werk werd uitgegeven bij De Geus. Ook is hierin opgenomen of het werk binnen een reeks (van de uitgeverij) is uitgebracht, hoeveel pagina’s het werk telt en of het werk onder fictie of non-fictie valt. Binnen de categorie fictie wordt het onderscheid gemaakt tussen romans, korte verhalen of poëzie. Bij de categorie non-fictie volgt een genre of onderwerp waarop het werk betrekking heeft. Tot slot staat hierin welke druk van het werk het betreft en of de uitgeverij

⁸ Thompson, John B. (2010) ‘Introduction’, in: *Merchants of Culture. The Publishing Business in the Twenty-First Century*. Cambridge: Polity Press: p. 4.

⁹ De Glas (2012): p. 17.

¹⁰ Bourdieu, Pierre (1980) ‘The production of belief: contribution to an economy of symbolic goods’, in: *Media Culture Society* 2: p. 262.

¹¹ Glas, Frank de (1989) ‘Inleiding en probleemstelling’, in: *Nieuwe lezers voor het goede boek. De Wereldbibliotheek en ‘Ontwikkeling’/ De Arbeiderspers vóór 1940*. Amsterdam: Wereldbibliotheek: p. 15.

¹² Idem: pp. 63-64.

¹³ Catalogus Koninklijke Bibliotheek, Nationale Bibliotheek van Nederland via: <http://opc4.kb.nl/DB=1/SET=1/TTL=1/>

het boek samen met een andere uitgeverij of organisatie (en welke) heeft uitgebracht. Deze database bevat 2857 titels (inclusief herdrukken) die een zo volledig mogelijk beeld geven van het fonds van Uitgeverij De Geus en dus de basis vormt voor de analyse van dit fonds. Keuzes die in het invoerproces gemaakt zijn zullen in het hoofdstuk met de resultaten waar nodig extra toegelicht worden. Belangrijk om in het achterhoofd te houden bij de resultaten in het onderzoek, vooral wanneer deze in percentages per jaar worden weergegeven, is dat De Geus in de beginjaren slechts een beperkt aantal titels uitgeeft, hierdoor zal in de grafieken een ietwat vertekend beeld ontstaan. Verder zal er in dit onderzoek gekeken worden naar prijzen die auteurs van De Geus gewonnen hebben, hoe De Geus het de afgelopen jaren in de Bestseller60 gedaan heeft en speciaal naar de boeken die door het boekenpanel van *De Wereld Draait Door* genoemd werden.

Om deze resultaten echter in een relevante context te kunnen plaatsen is het ook van belang om in dit onderzoek de uniciteit van de uitgeverij, zoals Hartman het eerder noemde, te betrekken. Buiten het fonds ziet De Glas de uitgever als beslissende factor voor de eigen karakteristiek van de literaire uitgeverij. Daarnaast wordt het beeld van een uitgeverij gevormd door hun speciale band met literaire stromingen of bewegingen.¹⁴ Later voegt hij hieraan toe dat de uitgeverij optioneel ook een instrument tot culturele of politieke emancipatie zou kunnen zijn.¹⁵ Tot slot maakt hij een onderscheid tussen uitgeverijen die door culturele motieven gedreven worden en uitgeverijen die eerder commerciële overwegingen maken.¹⁶ Vaker ziet hij zelf echter een praktijk van interne subsidie die volgens hem algemeen gangbaar en voor de literaire uitgeverij onmisbaar zou zijn: 'De gangbare opvatting is hier, dat de uitgave van cultureel hooggewaardeerde, maar economisch onrendabele titels (de moeilijke boeken) mogelijk wordt gemaakt door goedlopende titels van artistiek lager of zelfs bedenkelijk gehalte.'¹⁷

Giles Clark en Angus Phillips bespreken de uitgeverwereld in hun boek *Inside Book Publishing*. In de introductie stellen zij dat er altijd ruimte zal blijven voor kleine, onafhankelijke uitgeverijen: 'While the trend is towards larger publishers, there will always be room for innovative, imaginative and entrepreneurial small publishers that are more agile compared to larger competitors either overburdened with bureaucracy and complexity, or slow to respond to fast-changing markets and technological development. The larger the giant publishers become, the more niches they leave open for smaller publishers to exploit. Small publishers must work hard at choosing and marketing their titles carefully, and at developing authors and books that endure on the backlist.'¹⁸ In 2008 tekende Anneloes Timmerije in opdracht van De Geus de geschiedenis van het bedrijf op in het boek *De wereld begint in Breda*. Dit vormt een mooi uitgangspunt om een profielschets van 34 jaar De Geus te maken. Hierin staan interviews met uitgever Eric Visser en zijn vrouw, directeur Annemie Jans en helder geformuleerde visies en ideeën uit de beginperiode: 'Het fonds, dat stond van meet af aan vast, moest een afspiegeling zijn van de maatschappij – de maatschappij zoals Visser haar zag: boeken van evenveel vrouwelijke als mannelijke auteurs, van allochtone schrijvers, en literatuur uit zo veel mogelijk verschillende landen en werelddelen. [...] Zó wilde hij uitgeven: geëngageerd, maatschappelijk relevant en internationaal.'¹⁹ In *De wereld begint in Breda* vinden we ook veel informatie over de bedrijfsvoering en keuzes van De Geus. Samen met zo veel mogelijk interviews en artikelen uit de Nederlandse pers en artikelen die in

¹⁴ De Glas (1989): p. 28.

¹⁵ Idem: p. 56.

¹⁶ Idem: p. 29.

¹⁷ Idem: p. 33.

¹⁸ Clarke, Giles & Phillips, Angus (2014) 'Introduction', in: *Inside Book Publishing*, Fifth Edition. New York: Routledge: p. 10.

¹⁹ Timmerije (2008): p. 17.

vakblad *Boekblad* zijn verschenen vormt dit boek het uitgangspunt om de kwantitatieve analyse van het fonds te voorzien van een context. Zo zal duidelijk worden in hoeverre het uitgegeven fonds van de uitgeverij op één lijn staat met de idealen en ideeën die aan de uitgeverij ten grondslag liggen.

Uitgeverij De Geus: 1982-2016

Alle begin is moeilijk, maar voor De Geus was het nog net wat lastiger. Eric Visser begon de uitgeverij in 1982 in Breda. Uitgevers in Amsterdam zeiden dat het niet kon, maar Visser zette zijn telefoon op het bureau en begon. Groei werd gezien als het grootste probleem van de kleine, zelfstandige uitgeverij.²⁰ ‘Groei betekent immers toename van de overhead, en vanaf dat moment is een bedrijf kwetsbaar. En kwetsbare bedrijven zijn vaak te koop. Daarom zijn kleine uitgeverijen aan het randje van hun capaciteit zo aantrekkelijk voor de grote uitgeefconcerns. Die kunnen via een overname hun aanbod verbreden en hun eigen overhead drukken.’²¹ De Geus is in de beginjaren echter altijd gegroeid. De eerste jaren met zo’n 40 procent per jaar en bijna elk jaar kwam er een medewerker bij.²²

Frank de Glas ziet de uitgever als beslissende factor voor de eigen karakteristiek van de literaire uitgeverij.²³ Eric Visser was in de beginjaren van zijn bedrijf (dat van 1977 tot 1981 nog Stichting De Geus boekwinkel en uitgeverij was) overtuigd van de kracht van het ‘kollektief’.²⁴ In de links-politieke beweging leerde hij ook de macht van het woord kennen. Zijn geëngageerde levenshouding werd later het fundament van zijn uitgeverij.²⁵ De politieke achtergrond van Visser zien we dan ook vooral in de beginjaren van de uitgeverij sterk terug. ‘Het fonds, dat stond van meet af aan vast, moest een afspiegeling zijn van de maatschappij – de maatschappij zoals Visser haar zag: boeken van evenveel vrouwelijk als mannelijke auteurs, van allochtone schrijvers, en literatuur uit zo veel mogelijk verschillende landen en werelddelen. [...] geëngageerd, maatschappelijk relevant en internationaal.’²⁶ In 1985 gaat De Geus de boeken van uitgeverij EPO importeren.²⁷ De zelfstandige Vlaamse uitgeverij werd in 1975 opgericht en is gevestigd in Berchem. De uitgesproken linkse politieke lijn van deze uitgeverij sloot goed aan bij Visser. EPO geeft jaarlijks zo’n 35 boeken uit, allemaal met politieke, economische, sociaal-culturele en historische thema’s.²⁸

“Wat De Geus deed,” zegt Maarten Asscher van Athenaeum Boekhandel, “klopte ineens met wat nodig was in de Zeitgeist. Zij waren een interessante tegenkracht.” Met het verlies van linkse idealen en de teloorgang van het politieke boek in de aanloop van de jaren negentig van de vorige eeuw, was ook het geëngageerde uitgeven vanuit een ideologische drijfveer uit de tijd geraakt. In deze beweging profileerde De Geus zich nadrukkelijk wel als geëngageerde uitgever. “Het leek gedateerd wat zij deden, maar het engagement was niet politiek, het was betrokkenheid – literaire en maatschappelijke betrokkenheid”, zegt Asscher.²⁹

Dat Visser begon met het uitgeven van vertaalde literatuur is te verklaren door het feit dat hij zelf niet uit de boekenwereld kwam. Zijn politieke achtergrond gaf hem hierin een achterstand: ‘Geen enkele min of meer gevestigde auteur waagt de stap naar een beginneling

²⁰ Timmerije, Anneloes (2008) ‘Het begin’, in: *De wereld begint in Breda. Uitgeverij De Geus 1983-2008*. Breda: De Geus: pp. 9-10.

²¹ Idem: p. 10.

²² Idem: p. 11.

²³ Glas, Frank de (1989): p. 28.

²⁴ Timmerije, Anneloes (2008) ‘Het begin’, in: *De wereld begint in Breda. Uitgeverij De Geus 1983-2008*. Breda: De Geus: p. 13.

²⁵ Ibidem.

²⁶ Idem: p. 17.

²⁷ Timmerije, Anneloes (2008) ‘Verliezen 1994-1998’, in: *De wereld begint in Breda. Uitgeverij De Geus 1983-2008*. Breda: De Geus: p. 70.

²⁸ Auteur onbekend. ‘Over EPO’, via: <https://www.epo.be/info/overEPO.php>. Geraadpleegd op: 14-03-2016.

²⁹ Timmerije, Anneloes (2008) ‘De blik van de boekhandel’, in: *De wereld begint in Breda. Uitgeverij De Geus 1983-2008*. Breda: De Geus: p. 102.

zonder staat van dienst. Voor de opbouw van een Nederlands fonds moest Visser derhalve op zoek naar debutanten.’³⁰

De boeken van De Geus sprongen vanaf het begin in het oog omdat het luxueus uitgevoerde paperbacks met flappen waren. Begin jaren zeventig waren uitgevers afgestapt van het gebonden boek omdat de tijd dat een boek voor het leven was al ver achter hen lag. Toen De Geus vanaf 1990 gebonden boeken ging uitgeven werd dat vooral passé gevonden. Evenals de feministische oriëntatie van het fonds en de pregnante aandacht voor niet-westerse literatuur. Dit werd door menig collega-uitgever ook wel omschreven als het ‘Novibsausje’, terwijl het pas in 2000 tot een samenwerking tussen De Geus en de Nederlandse Organisatie voor Internationale Bijstand (sinds 1994 Oxfam Novib).³¹

Het personeel van De Geus was letterlijk een vriendenclub. Mensen werkten bij De Geus om een ideaal te verwezenlijken, maar tegen een geringe vergoeding. Dat ideaal was het ideaal van Visser: ‘ik wilde dat mijn smaak beslissend was voor het profiel van de uitgeverij.’³²

In 1994 koopt De Geus de Socialistiese Uitgeverij Amsterdam (SUA) en vlak daarna de non-fictie-uitgeverij Scheffers. Drie jaar na die overname gaat het goed fout.³³ Het fonds van SUA werd met Babylon/ De Geus het begin van de gewenste non-fictietak van de uitgeverij. In het eerste jaar van Babylon/ De Geus komt het tot een samenwerking met uitgeverij Scheffers, die mondt al snel uit in een overname. De Geus bleef in Breda, Babylon/ De Geus zat in Amsterdam en Scheffers bleef in Utrecht. De Geus was met Scheffers en Babylon een ander soort uitgeverij geworden. Het fonds verdubbelde in omvang, maar juist in de periode dat de aandacht voor romans groeide, maakte De Geus de overstap naar non-fictie. Alles wat De Geus verdiende, ging naar Babylon en Scheffers en die verkeerden in 1997 in een dramatische situatie. Op 25 augustus 1997 schrijft het *NRC Handelsblad*: ‘De directie van uitgeverij De Geus bv in Breda heeft faillissement aangevraagd voor twee onderdelen van het bedrijf; Uitgeverij Babylon-De Geus in Amsterdam en Uitgeverij Scheffers in Utrecht. [...] Volgens de directeur lijden de twee bedrijven aanzienlijke verliezen en is het niet langer mogelijk de tekorten op te vangen, omdat dan het voortbestaan van de gehele uitgeverij in gevaar zou komen. De Geus is een middelgrote literaire uitgeverij. [...] Babylon-De Geus en Scheffers, die voornamelijk reisgidsen, politieke biografieën en boeken op het gebied van natuur en milieu uitgeven waren twee en een half jaar geleden door het concern aangetrokken om het non-fictie-gedeelte te versterken.’³⁴

Het was erop of eronder. Met het enorme succes van de eerste titel van de Zweedse Marianne Fredriksson in 1998 steeg de omzet dat jaar met 50 procent. Van 1991 tot 1998 heeft De Geus een eigen pocketserie uitgegeven; De Geuzenpockets, tot 1998 ging het om honderdzeventien titels. ‘De Geuzenpockets zijn een heel groot succes geworden. Het ging in feite té goed, en daardoor maakte ik de fout veel te veel uit te geven’, zegt Eric Visser. Daarom werd de pocketserie in 1999 stopgezet. Van 2002 tot 2004 verschenen titels van De Geus toch nog als imprint bij Rainbow Pockets van uitgeverij Muntinga.³⁵ In 2000 groeit de uitgeverij naar een middelgrote onderneming met omzet van ruim 10,5 miljoen gulden en vijftiengintig mensen in dienst.³⁶ Ook wordt De Geus in dat jaar verkozen tot Literaire

³⁰ Idem: p. 22.

³¹ Timmerije, Anneloes (2008) ‘Hard werken, ambitie en geluk 1984-1994’, in: *De wereld begint in Breda. Uitgeverij De Geus 1983-2008*. Breda: De Geus: p. 33.

³² Idem: p. 36.

³³ Idem: p. 56.

³⁴ Auteur onbekend. ‘Twee onderdelen van uitgeverij De Geus failliet’, in: *NRC Handelsblad*, 25 augustus 1997.

³⁵ Timmerije, Anneloes (2008) ‘De wereld en De Geus rondom 2000’, in: *De wereld begint in Breda. Uitgeverij De Geus 1983-2008*. Breda: De Geus: p. 120.

³⁶ Idem: pp. 113-115.

Uitgever van het jaar.³⁷ Het fonds van De Geus bestaat dan voor 70 procent uit vertaalde literatuur.³⁸ ‘Het fonds van De Geus was in de breedte (vertalingen uit dertig talen, van literatuur voor fijnproevers tot boeken voor het grote publiek, spannende literatuur, literaire biografieën, en non-fictie) en in de diepte (hele oeuvres van een auteur) gegroeid, ook al bleef dat voor de buitenwacht enigszins verborgen.’³⁹ Marij Bertram van Nieuw Amsterdam geeft in 2008 ook aan dat deze groei geleidelijk aan verliep: ‘De Geus is heel lang geassocieerd met Scandinavische literatuur. Pas daarna hebben zij zich verbreed. Die groei en verbreding is bijna stil verlopen. We hadden dat hier in Amsterdam niet in de gaten. Zij opereerden in een nichemarkt. Scandinavische boeken waren geen bedreiging voor de rest van de uitgevers. En ineens is De Geus een belangrijke speler op de literaire markt. Dat is knap. Eric heeft het goed gedaan met de buitenlandse aankopen, zelfs met Franse titels floreert hij.’⁴⁰

Eind 2000 gaat De Geus de samenwerking met Oxfam Novib aan. Per jaar geven zij vijf romans uit voor de donateurs van de hulporganisatie. ‘Mede door de commerciële successen van de noordelijke auteurs wordt de uitgeverij soms nog steeds met Scandinavische literatuur geassocieerd, en dat terwijl vele andere taalgebieden rijkelijk zijn vertegenwoordigd.’⁴¹

Anno 2008 gaat Visser nog steeds prat op zijn onafhankelijke status als uitgever. ‘Een van de redenen waarom Visser zelfstandig en onafhankelijk wil blijven, is dat concernvorming de vrijheid van meningsuiting inperkt.’⁴² Eric Visser zegt in 2008 door te gaan met de verbreding van het fonds. De acquisitie zal zich meer gaan richten op jeugdboeken maar ook op verhalende reisboeken en journalistieke non-fictie.⁴³ ‘De Geus kan na vijftig jaar als volwassen uitgeverij naar de toekomst kijken’, zegt Annemie Jans. ‘Het is fijn dat wij gewaagde keuzes kunnen maken. In het vak heet dat ‘interne subsidiëring’. Dat zien wij al bijna niet meer zo – het is onderdeel van onze manier van werken. Wij kunnen dat doen omdat we een gezond bedrijf zijn. Als ooit de vaste boekenprijs wordt losgelaten, kunnen wij die markt wel aan. Nu is de tijd aangebroken voor verdieping.’⁴⁴ Annemie en Eric geven in 2008 ook aan zich in de nabije toekomst misbaarder te maken, maar verder zal De Geus, als het even kan, altijd De Geus blijven. Marij Bertram zegt tot slot: ‘Als De Geus ooit naar Amsterdam komt, is zij meteen een grote bedreiging voor alle uitgeverijen hier.’⁴⁵

In 2012 wordt Eric Visser door het Franse ministerie van Cultuur benoemd tot ridder in de Orde van de Kunst en Letteren. Volgens Visser is de hele manier van uitgeven van De Geus daar de reden voor: ‘Wij geven auteurs uit en niet zo nu en dan een boek. [...] We investeren in de lange termijn en lopen geen modes achterna.’⁴⁶ Visser geeft in het interview aan dat De Geus geen gemakkelijk jaar doormaakt waar het financiën betreft, maar dat de recensies beter zijn dan ooit.⁴⁷ In 2014 bericht *Boekblad* dat De Geus haar koers aanscherpt. ‘Uitgeverij De Geus voert een kleine reorganisatie door en scherpt haar koers aan in reactie op de verflauwende boekenmarkt. Voor nieuwe initiatieven zijn twee nieuwe mensen

³⁷ Auteur onbekend. ‘De Geus verkozen tot beste literaire uitgever’, in: *Trouw*. 28 juli 2000.

³⁸ Timmerije (2008): p. 116.

³⁹ Idem: p. 121.

⁴⁰ Idem: p. 121.

⁴¹ Idem: p. 131.

⁴² Timmerije, Anneloes (2008) ‘Zelfstandig en onafhankelijk – 2008’, in: *De wereld begint in Breda. Uitgeverij De Geus 1983-2008*. Breda: De Geus: p. 174.

⁴³ Idem: pp. 189-190.

⁴⁴ Idem: p. 190.

⁴⁵ Idem: p. 190.

⁴⁶ Romeny, Robertine (2012) ‘Uitgever Eric Visser: ‘Kwalitatief uitgeven loont’, in *Boekblad*, 23 november 2012. Via: <http://www.boekblad.nl/uitgever-eric-visser-kwalitatief-uitgeven-loont.199865.lynkx>. Geraadpleegd op 14-03-2016.

⁴⁷ Ibidem.

aangetrokken. Vijf mensen verliezen hun baan.⁴⁸ De drie speerpunten in het nieuwe beleid zijn: minder risicovolle titels bij fictie, meer non-fictie en de Engelse markt op met Engelstalige romans onder de naam World Editions. ‘Voor alle onderdelen geldt dat De Geus meer aandacht wil besteden aan de titels die ze uitgeeft.’⁴⁹

Tijden veranderen en in 2016 komt dan het bericht: De Geus wordt onderdeel van Singel Uitgeverijen. Directeur Annemie Jans verkondigt ervoor gekozen te hebben de uitgeverij aan Singel Uitgevers te verkopen om de toekomst van de uitgeverij veilig te stellen. ‘Het is belangrijk die beslissing te nemen als je nog in je kracht staat,’ voegt ze daar aan toe.⁵⁰ ‘We zijn bijzonder trots dat De Geus met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2016 zich aansluit bij het illustere gezelschap van Nijgh & Van Ditmar (1873), Querido (1915), De Arbeiderspers (1929), Athenaeum (1962) en Uitgeverij Q (2007). Met deze stap denken wij de kwaliteit van het fonds te handhaven en de missie van De Geus voor de toekomst veilig te stellen.’⁵¹ De geluiden van Jans en Visser zijn – uiteraard - alleen maar positief: ‘De laatste jaren zijn we teruggegaan van 120 nieuwe titels per jaar naar 60 nieuwe titels per jaar, met hetzelfde team. We wilden minder, maar beter uitgeven. En dat is goed gegaan, we hebben de laatste jaren goed afgesloten. Daar ben ik heel trots op.’⁵² Jans en Visser blijven verbonden aan De Geus in de rol van adviseur.

De directie draagt Jans over aan Pauline Loerts van Singel Uitgeverijen. Zij benadrukt in verschillende media dat de uitgeverijen goed bij elkaar passen. In *NRC Handelsblad* zegt ze: ‘We zijn niet groot, moeten het wat de verkoop betreft hebben van het midden segment. Wij hebben vooral Nederlandse literatuur, De Geus meer internationaal – wat dat betreft vullen we elkaar perfect aan.’⁵³ Ook wordt keer op keer benadrukt dat De Geus binnen de uitgeefgroep wel zelfstandig blijft.⁵⁴ In een interview met *Boekblad* zegt Loerts: ‘Singel Uitgeverijen geeft voor 70 procent oorspronkelijk Nederlandse fictie en non-fictie uit, terwijl de Geus voor 70 procent vertaalde fictie en non-fictie publiceert. Samen hebben we de mooiste kast fictie en non-fictie die je je maar kunt voorstellen.’⁵⁵ Maarten Dessing schrijft een korte samenvatting van de geschiedenis van De Geus op de site van *Boekblad* die begint als volgt: ‘Met de verkoop van De Geus aan Singel Uitgeverijen verliest een van de spraakmakendste onafhankelijke uitgeverijen van de afgelopen decennia zijn zelfstandigheid.’⁵⁶ Dessing sluit zijn artikel af met de zin: ‘Zo eindigt de geschiedenis van De Geus als zelfstandige uitgeverij in Breda in majeur.’⁵⁷

Van de oorspronkelijke afkeer van Visser tegenover uitgeefconcerns zien we in deze interviews en artikelen opvallend weinig terug. Toch zijn er wel andere partijen die zich zorgen maken en het een beetje minder rooskleurig zien dan de uitgevers het zelf doen voorkomen. Menno Hartman publiceert op 18 februari 2016 een artikel op de website van

⁴⁸ Romeny, Robertine (2014) ‘Uitgeverij De Geus scherpt haar koers aan’, in: *Boekblad*, 13 februari 2014. Via: <http://www.boekblad.nl/uitgeverij-de-geus-scherpt-haar-koers-aan.228527.lynkx>. Geraadpleegd op: 14-03-2016.

⁴⁹ Ibidem.

⁵⁰ Vermij, Lucie Th. (2016a) ‘Annemie Jans: ‘Zo’n beslissing moet je nemen als je in je kracht staat’, in: *Boekblad*, 15 februari 2016. Via: <http://www.boekblad.nl/annemie-jans-zo-n-beslissing-moet-je-nemen-als-je.258012.lynkx>. Geraadpleegd op: 15-03-2016.

⁵¹ Vermij, Lucie Th. (2016b) ‘De Geus wordt onderdeel van Singel Uitgeverijen’, in: *Boekblad*, 15 februari 2016. Via: <http://www.boekblad.nl/de-geus-wordt-onderdeel-van-singel-uitgeverijen.258011.lynkx>. Geraadpleegd: 15-03-2016.

⁵² Vermij (2016a).

⁵³ Jaeger & Nieuwenhuis (2016).

⁵⁴ Ibidem.

⁵⁵ Vermij (2016b)

⁵⁶ Dessing, Maarten (2016) ‘Dertig jaar De Geus: gebonden boeken uit de hele wereld.’, in: *Boekblad*, 17 februari 2016. Via: <http://www.boekblad.nl/dertig-jaar-de-geus-gebonden-boeken-uit-de-hele.258042.lynkx>. Geraadpleegd op: 15-03-2016.

⁵⁷ Dessing (2016)

literair tijdschrift *Tirade* waaruit blijkt dat hij zich zorgen maakt: ‘Overnames zijn in eerste instantie bedoeld om kostenbesparend te werken. [...] In wezen is concernuitgeven geen kapitaalvernietiging, maar noodzakelijkerwijs de vernietiging van eigenheid. [...] Boeken maken is mensenwerk: veel boeken maken met dezelfde mensen: eenheidsworst. [...] De Geus en Singel uitgeverijen, zijn beide mooie bedrijven die door deze overname een heel klein beetje minder mooi worden. Het is echt fascinerend om te zien hoe in de berichtgeving op het woord synergie na alles uit de kast wordt gehaald om dit eenvoudige feit te verbloemen: de uniciteit verwatert hoe dan ook.’⁵⁸

Aan de hand van de hierboven geschetste ontwikkelingen van De Geus door de jaren heen zal een analyse van het fonds van De Geus duidelijk maken wat De Geus nu eigenlijk inhoudt en nog steeds inhoudt. Een antwoord op de vraag in hoeverre De Geus iets inlevert met de overstap naar Singel Uitgeverijen is op dit moment uiteraard nog niet te formuleren, daarvoor zullen we nog een paar jaar moeten wachten, maar de vergelijking tussen het begin en de toekomst wordt met behulp van onderstaande analyse wel gemakkelijker.

⁵⁸ Hartman, Menno (2016) ‘Big is better – Uitgeverijen en het unilever-misverstand’, in: *Tirade*, 18 februari 2016. Via: <http://www.tirade.nu/?p=21028>. Geraadpleegd op 15-03-2016.

Fondsanalyse De Geus

1) Titelproductie per jaar

Figuur 1 geeft de titelproductie van uitgeverij De Geus per jaar weer. In de bovenste grafiek zien we het aantal titels per jaar, in de onderste grafiek het aantal pagina's per jaar. Beide grafieken kennen een ongeveer gelijkwaardig verloop. In totaal gaf De Geus - in de periode tussen 1982 en 2015 - 2.282 titels uit. Dit aantal titels is goed voor 668.183 pagina's. De gegevens uit de database waarop deze grafieken gebaseerd zijn komen allemaal uit de catalogus van de Koninklijke Bibliotheek Den Haag die als basis voor mijn onderzoek dient. Titels waarvan later bij De Geus herdrukken zijn verschenen zijn in de telling voor de titelproductie alleen in het eerste jaar van uitgave meegeteld. Uitzonderingen hierop zijn titels die later opnieuw verschijnen als uitgave in een reeks (bijvoorbeeld 'Geuzenpocket') of als paperback. Deze heruitgaven worden door de KB niet gekenmerkt als herdruk. De titelproductie per jaar is inclusief de uitgaven van uitgeverijen Babylon-De Geus en Scheffers in de betreffende periodes, maar exclusief de titels die bij Uitgeverij EPO (België) verschenen en waarvan De Geus de distributie in Nederland verzorgde. In de catalogus van de KB worden deze titels wel getoond in de zoekresultaten naar uitgeverij De Geus.

In bijlage 1 zijn de aantallen per jaar in een tabel terug te vinden, maar de grafieken van figuur 1 geven een mooi beeld van het verloop van het gehele fonds van De Geus door de jaren heen. In de jaren 1982 en 1983 geeft De Geus respectievelijk 2 en 4 titels uit, daarna groeit het fonds. Na een dalletje in 1989 zien we een stijgende lijn met een dal in de jaren 1999 en 2000. In 2001 komt het titelaantal voor het eerst boven de honderd (103 titels) en vervolgens is er een piek in 2003 (124 titels). In 1999 zet De Geus de Geuzenpocketreeks stil, wat de daling van titels in die jaren kan verklaren. Eind 2000 gaat de uitgeverij de samenwerking met Oxfam Novib aan, wat vanaf dat moment minstens 5 titels per jaar extra oplevert.⁵⁹ 2007 en 2008 kennen het hoogste titelaantal (132 en 142), maar vanaf 2009 zet de daling in, hiervoor is waarschijnlijk de kredietcrisis in 2008 verantwoordelijk. In 2011 is er ineens weer een piek (113 titels) en lijkt het qua titelproductie weer op te lopen, maar daarna daalt het aantal titels per jaar sterk tot een aantal van 44 titels in 2015. Hiermee zit de uitgeverij in dat jaar op hetzelfde niveau als dat van rond het jaar 1992.

In 2012 verschijnt er op de blog *Liefde voor de roman* van Peter Bekaert een artikel met de titel: 'Minder keuze in de boekenkast'. Hierin stelt Bekaert vast dat het aanbod van de Vlaamse en Nederlandse uitgevers steeds magerder wordt. 'De uitgevers reageren daarmee op het woelige klimaat waarin het boekenvak zich bevindt. Bij onze noorderburen daalt de boekenomzet al sinds halfweg vorig jaar en uitgevers sturen hun beleidsplannen bij. Er zijn fusies en saneringen, en de uitgeefcatalogi worden dunner.'⁶⁰ In die blog komt ook uitgever Eric Visser aan het woord. 'Iedereen zet de tering naar de nering. [...] Soms hoort daar ook een andere focus bij. "Omdat we het aantal Nederlandstalige auteurs zien groeien, brengen we nu minder vertaalde literatuur", zegt uitgever Eric Visser van De Geus. Hij brengt een kwart minder titels uit.'⁶¹ In 2012 geeft De Geus geen kwart minder titels uit dan in 2011 maar wel 19,5% en dus is de tendens in de jaren daarna inderdaad duidelijk; De Geus geeft vanaf dat moment jaar na jaar minder titels uit.

⁵⁹ Timmerije (2008): p. 120.

⁶⁰ Bekaert, Peter (2012) 'Minder keuze in de boekenkast', in: *Liefde voor de roman*. Kapellen (België); 29 februari 2012; via: <http://liefdevoorderoman.blogspot.nl/2012/02/minder-keuze-in-de-boekenkast.html>.

Geraadpleegd op: 28-04-2016.

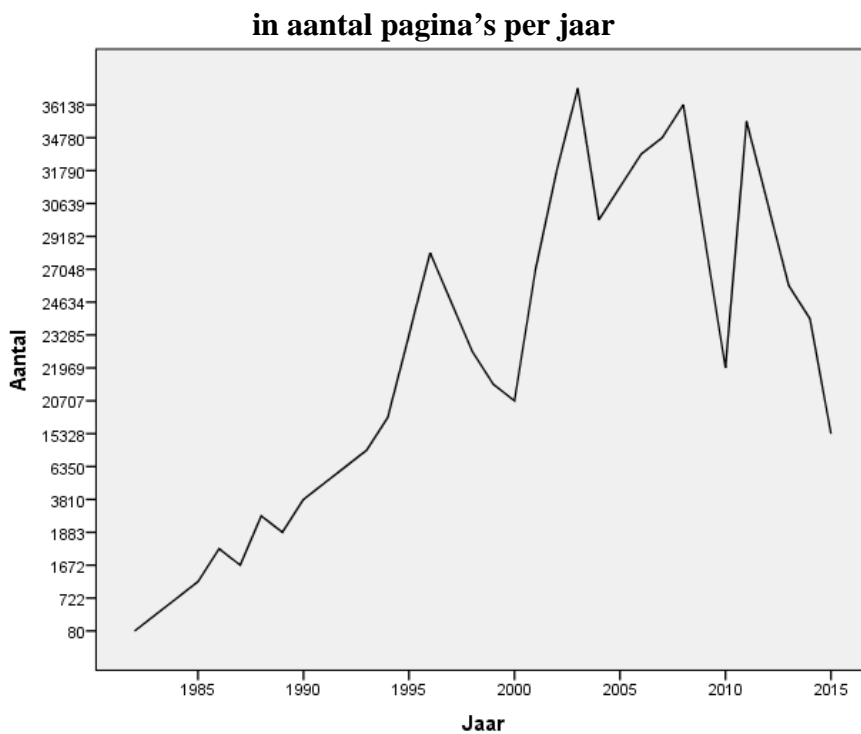
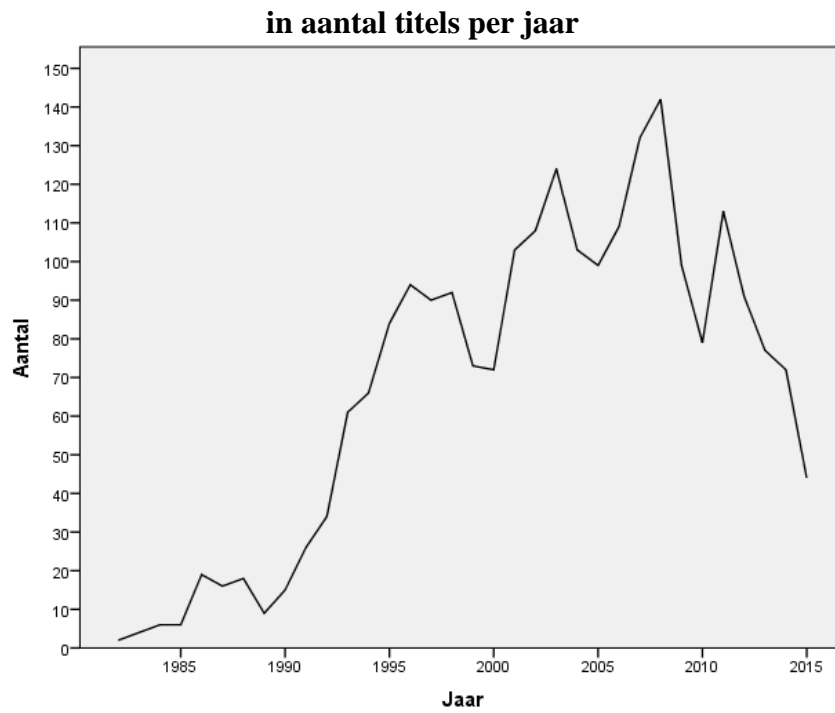
⁶¹ Ibidem.

De afgelopen jaren zijn er steeds meer uitgevers trots op het feit dat ze niet veel titels per jaar uitgeven. Aanvoerder hierin is het in 2015 opgerichte Das Mag Uitgevers.⁶² In reactie op dit artikel, waarin de uitgevers van *Das Mag* laten weten geen tweehonderd titels per jaar uit te willen geven en het om de kwaliteit van hun uitgaven te kunnen waarborgen bij een klein aantal zullen houden, schrijft Visser: ‘Je kunt over onze uitgeverij niet zeggen dat wij zo maar even tweehonderd boeken de markt opgooien. Zeven jaar geleden besloten wij, na ons beste jaar ooit, om van 120 titels terug te gaan naar zestig titels. Nu werken er twintig mensen bij ons. Omgerekend besteden wij dus veel tijd aan redactie. Meer dan *Das Mag* van plan is.’⁶³ Visser heeft inderdaad nooit 200 titels uitgegeven in een jaar, sterker nog, hij komt er niet eens in de buurt. Het ‘beste jaar ooit’ verwijst naar de 142 titels in 2008. Een sprong van 120 naar 60 titels zien we daar echter niet, hoewel de sprong van 142 naar 99 in 2009 en naar 79 in 2010 inderdaad groot is. In twee jaar tijd wordt het fonds inderdaad bijna gehalveerd zoals Visser het in *De Volkskrant* stelt. Met het oog op de financiële crisis die haar sporen vanaf 2008 duidelijk achterlaat is het de vraag in hoeverre deze omschakeling inderdaad alleen maar een bewuste keuze ter behoud van de kwaliteit van het fonds is geweest.

⁶² Donk, Toine & Van der Meer, Daniël (2015) ‘De uitgeverijwereld moet op de schop’, in: *De Volkskrant*. 20 oktober 2015. Via: <http://www.volkskrant.nl/opinie/de-uitgeverijwereld-moet-op-de-schop~a4167125/>. Geraadpleegd op: 28-04-2016.

⁶³ Jong, Laura De (2015) ‘Rondvraag nieuwe uitgeverij Das Mag: ‘Ze zijn allesbehalve vernieuwend’’. Uitgevers reageren op kritiek Das Mag.’, in: *De Volkskrant*. 21 oktober 2015. Via: <http://www.volkskrant.nl/opinie/rondvraag-nieuwe-uitgeverij-das-mag-ze-zijn-allesbehalve-vernieuwend~a4167284/>. Geraadpleegd op: 28-04-2016.

Titelproductie De Geus (1982-2015)

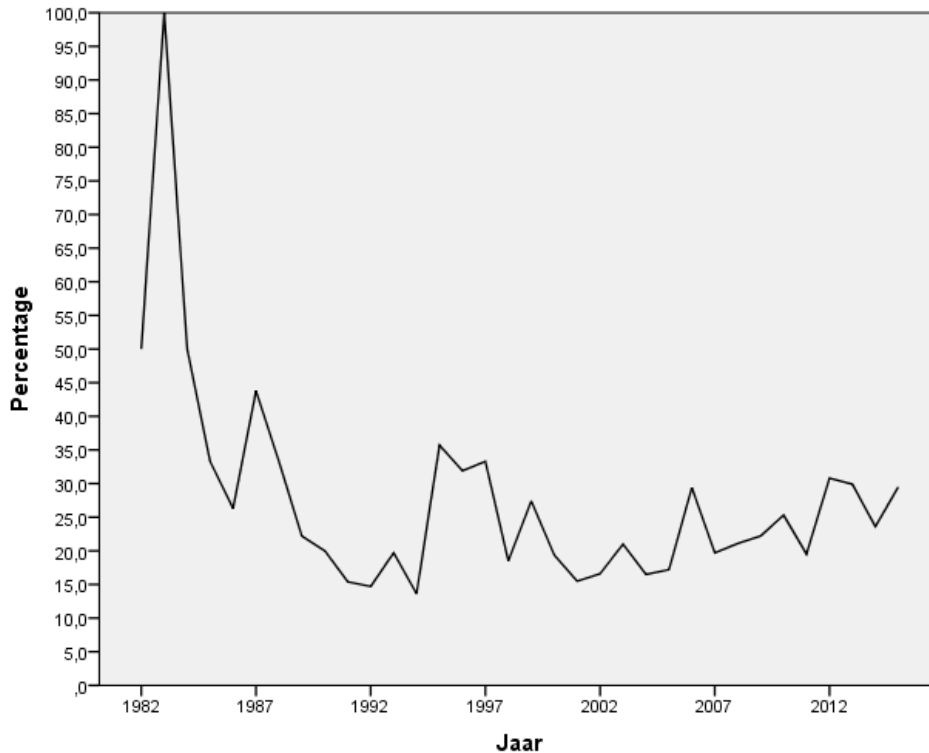

Figuur 1: Titelproductie De Geus (1982-2015)

2) Verhouding Nederlands en vertaald fonds

Visser geeft in 2012 aan dat het aantal vertaalde titels in zijn fonds afneemt en het oorspronkelijk Nederlandstalige gedeelte van zijn uitgaven groter wordt.⁶⁴ Bijlage 2 laat de verhouding van het fonds met betrekking tot oorspronkelijk Nederlandstalige en vertaalde titels in absolute getallen zien. In figuur 2 zien we wat dit in percentages voor het fonds betekent.

Percentage Nederlandstalige titels per jaar

Figuur 2: Nederlandstalig deel van het fonds per jaar (in procenten, afgerond op 1 decimaal).

Voor de berekening van de aantallen en percentages in figuur 2 en 3 zijn de gegevens uit de database zonder herdrukken gebruikt. Het gaat dus om dezelfde gegevens als die gebruikt zijn om de totale titelproductie van De Geus in de vorige paragraaf te berekenen. Deze gegevens zullen (tenzij anders vermeld) in het vervolg steeds het uitgangspunt zijn. In 1983 zijn vier van de vier uitgegeven titels bij De Geus oorspronkelijk Nederlandstalig (dus 100%). Na de grote pieken in de beginjaren blijft het percentage redelijk stabiel, het grootste gedeelte van de jaren blijft het percentage ergens tussen de 10% en de 30%, af en toe zien we een uitschieter naar de 40% maar boven de 50% komt het na 1984 niet meer.

Inderdaad zien we in 2012 een kleine piek in de grafiek (30,8% ten opzichte van de 19,5% het jaar daarvoor). Maar in 2013 en 2014 daalt het percentage weer (naar respectievelijk 29,9% en 23,6%). Van een stijging in het Nederlandstalige aandeel van het fonds van De Geus is dus geen sprake, ook niet als de totale productie omlaag gaat. De Geus weet deze trend in 2012 dus niet door te zetten in de daaropvolgende jaren. Het idee van Visser komt dus niet helemaal uit de verf.

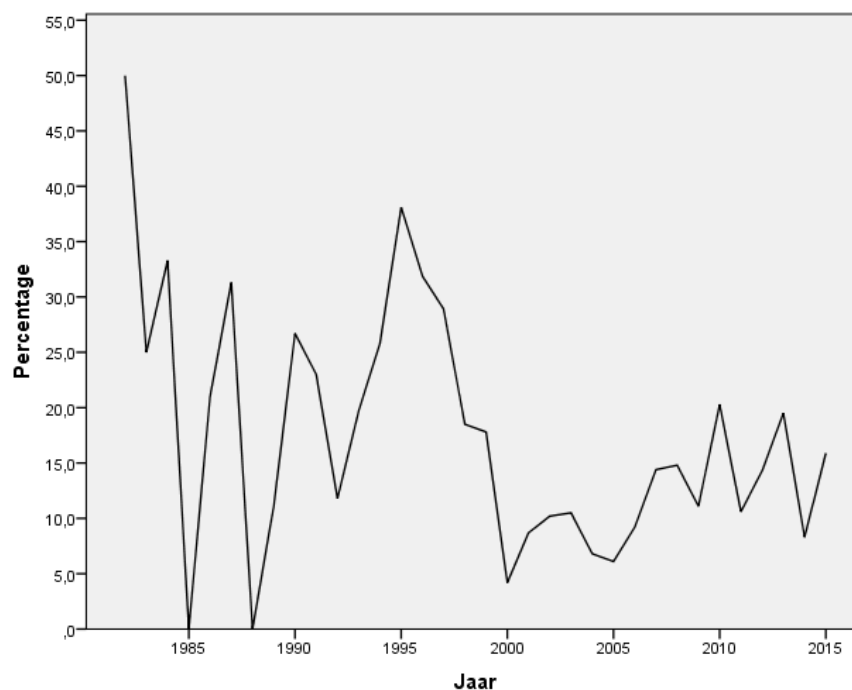
⁶⁴ Bekaert (2012)

Pauline Loerts verkondigt in *Boekblad* in 2016 dat het fonds van De Geus voor 70 procent uit vertaalde fictie bestaat.⁶⁵ Met dit percentage komt Loerts inderdaad in de buurt. Van het totaal aantal uitgegeven titels (2282) zijn er 531 oorspronkelijk Nederlandstalig. Dit komt neer op een percentage van 23,3% wat 76,7% aan vertaald fonds betekent. Meer dan 75% van het fonds van De Geus bestaat dus uit vertaalde titels. Hierin is nog niet het onderscheid gemaakt tussen fictie en non-fictie. Dit zal in de volgende paragraaf aan de orde komen.

3) Verhouding fictie en non-fictie per jaar

De grafiek in bijlage 3 geeft weer hoe het fonds van De Geus per jaar is opgebouwd uit de categorieën ‘Nederlandse fictie’, ‘Nederlandse non-fictie’, ‘Vertaalde fictie’ en ‘Vertaalde non-fictie’. Onder fictie vallen in dit geval zowel proza- als poëziewerken, het onderscheid tussen deze twee zal later nog gemaakt worden. Een blik op de grafiek laat ons al zien dat het overgrote deel van het fonds van De Geus bestaat uit vertaalde fictie. Voordat we echter het verschil maken tussen vertaald en oorspronkelijk Nederlands wil ik eerst kijken naar het totaalplaatje. Hoeveel procent van de uitgegeven titels per jaar is non-fictie?

Percentage non-fictietitels per jaar

Figuur 3: Non-fictietitels per jaar (in procenten, afgerond op 1 decimaal).

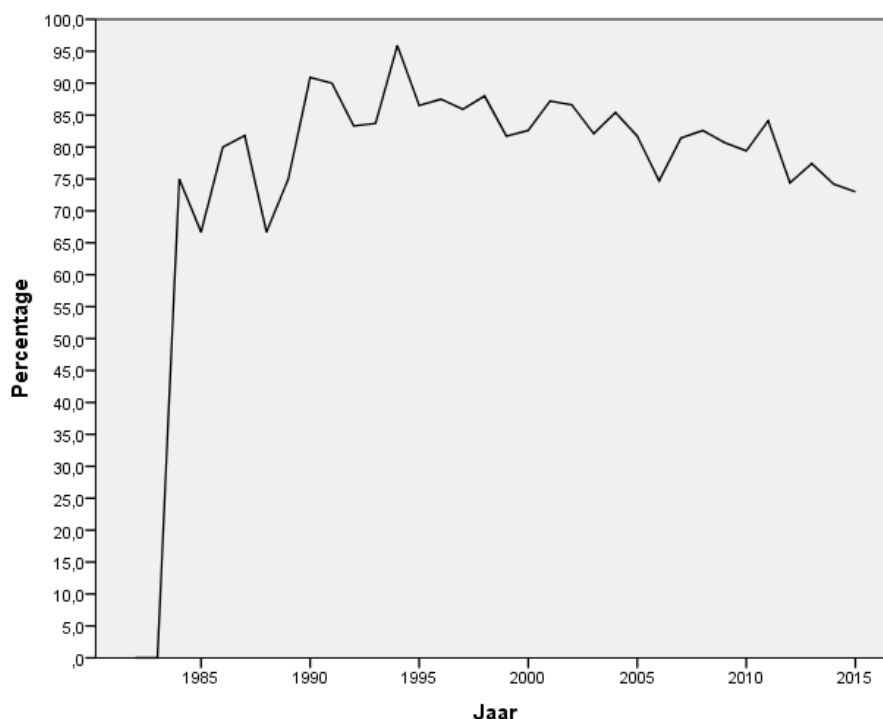
Figuur 3 laat zien dat slechts een klein gedeelte van het totale fonds van de Geus bestaat uit non-fictietitels. Het hoogtepunt van 50% in 1982 geeft een vertekend beeld omdat van de twee uitgegeven titels dat jaar er één een non-fictietitel is. De piek in de jaren 1994 – 1997 is gemakkelijk te verklaren. In 1994 komen Babylon en non-fictieuitgeverij Scheffers bij het fonds van De Geus.⁶⁶ Van de 17 non-fictie uitgaven in 1994 komen er 5 uit bij Babylon-De Geus, allen zijn oorspronkelijk Nederlands. In 1995 komen 20 (waarvan 2 vertaald) van de 32 non-fictieuitgaven van Babylon-De Geus en in 1996 24 (waarvan 2 vertaald) van de 30. In

⁶⁵ Vermij (2016b).

⁶⁶ Timmerije (2008): p. 56.

het laatste jaar van de samenwerking zijn dit er 15 (waarvan 1 vertaald) van de 26. In totaal komen er bij Babylon-De Geus dus 64 non-fictietitels in vier jaar uit en geen fictietitels. In 1997 wordt voor deze uitgeverij faillissement aangevraagd.⁶⁷ Vanaf dat moment zien we ook een sterk dalende lijn in het aantal non-fictieuitgaven. De verhouding tussen Nederlandstalige en vertaalde non-fictie is redelijk gelijk. In bijlage 3 is goed te zien dat het aandeel Nederlandstalige non-fictietitels ongeveer gelijk is aan het aandeel vertaalde non-fictietitels. Behalve in de jaren 1995 – 1997, hier is het aandeel Nederlandstalige non-fictie twee tot vier keer zo groot dan het aandeel van de vertaalde non-fictie. Dit is wederom te verklaren door de betrokkenheid van Babylon en Scheffers bij De Geus in die jaren. Van de 2282 titels in het fonds van De Geus zijn er 353 non-fictie. Dat is 15,5%. Het grootste deel van het fonds bestaat dus uit fictietitels. Hoeveel procent van deze categorie bestaat uit vertaalde fictie?

Percentage vertaalde fictie (binnen fictiefonds De Geus)

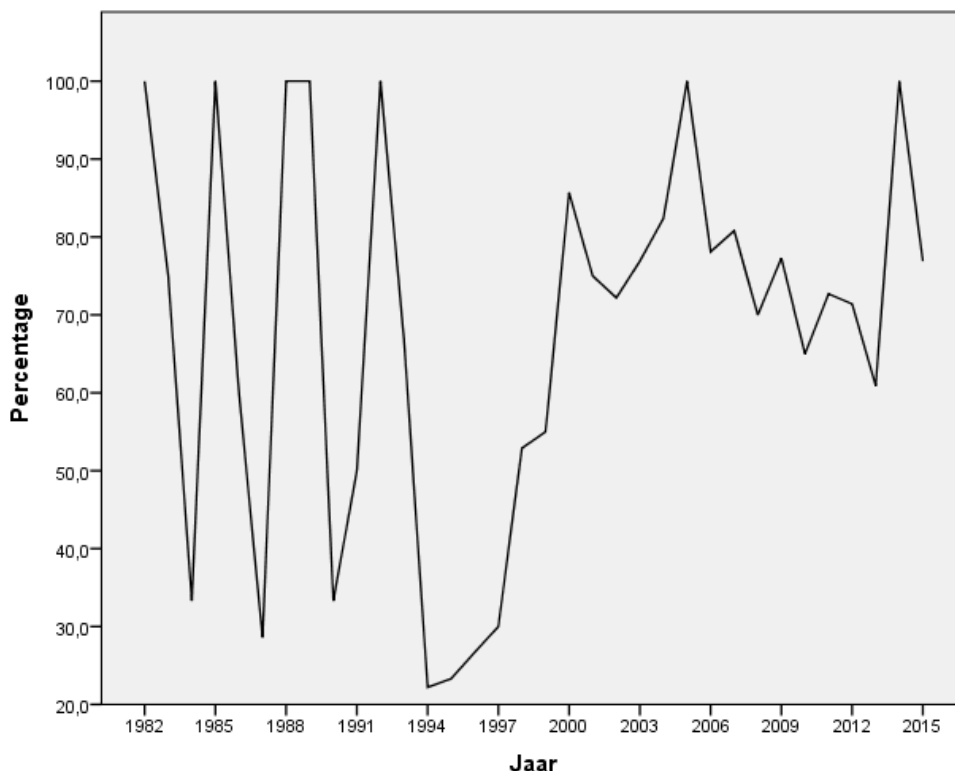

Figuur 4: Percentage vertaalde fictie binnen het totale fictiefonds van De Geus (1982-2015) (afgerond op 1 decimaal).

Dat het overgrote deel van het fonds uit vertaalde fictie bestaat mag dus duidelijk zijn. Afgezien van het ontbreken van vertaalde fictie in de eerste twee jaren (1982 en 1983) bestaat het fictiefonds van De Geus vooral uit vertaalde fictie, de percentages in figuur 4 liggen over het algemeen ver boven de 70%. Van de 1929 uitgegeven fictietitels zijn er in totaal 1585 vertaald, wat neerkomt op een percentage van 82,2%. Vanaf 2011 zien we een licht dalende lijn, wat betekent dat hier het aandeel Nederlandstalige fictie groter wordt. Maar hoe ontwikkelt het Nederlandse fictiefonds zich door de jaren heen? We zagen al dat er niet per se meer Nederlandstalige titels uitkomen bij De Geus, maar hoeveel titels binnen het Nederlandstalige fonds zijn fictietitels en neemt het aantal Nederlandstalige fictietitels ten opzichte van het aantal Nederlandstalige non-fictietitels dan toe?

⁶⁷ Ibidem.

**Percentage Nederlandstalige fictie per jaar
(binnen het Nederlandstalige deel van het fonds)**

Figuur 5: Percentage Nederlandstalige fictie van het Nederlandstalige fonds (afgerond op 1 decimaal).

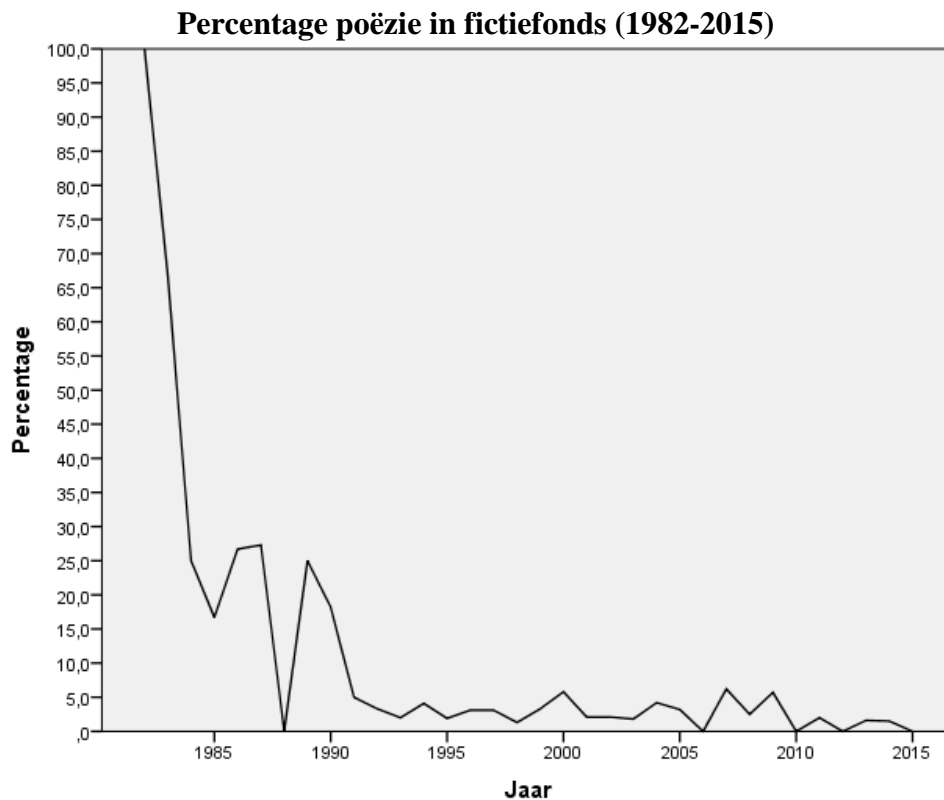
Het aandeel Nederlandstalige fictie schommelt nogal in het Nederlandstalige fonds en dat is duidelijk te zien in figuur 5. In 1994 is het grootste gedeelte van het Nederlandstalige fonds non-fictie vanwege de samenvoeging van Babylon en Scheffers en De Geus. Daarna stijgt het aandeel fictie weer en vanaf 1997 maakt de categorie dan een enorme groei. Rond het jaar 2012, waarin Visser verkondigde dat het aandeel Nederlandstalige auteurs in zijn fonds toenam, zien we echter ook hier geen duidelijke stijging in vergelijking met de voorgaande jaren. In 2014 bestaat 100% van het Nederlandstalige fonds van De Geus uit fictietitels, wat wel weer opvallend is, in 2015 zijn we weer terug op een ongeveer gemiddeld percentage van 76,9%. In totaal zijn van de 531 Nederlandstalige uitgaven van De Geus 344 titels Nederlandstalige fictie. Dat is 64,8%.

De verhoudingen tussen fictie en non-fictie en vertaald en oorspronkelijk Nederlandstalig in het fonds van De Geus liggen dus als volgt:

- > Meer dan 75% van het hele fonds van De Geus bestaat uit vertaalde titels, minder dan 25% is dus oorspronkelijk Nederlandstalig.
- > Minder dan 20% van het hele fonds van De Geus bestaat uit non-fictietitels. Het overgrote deel van de titels (meer dan 80%) is dus fictie.
- > Ongeveer 80% van het fictiefonds van De Geus bestaat uit vertaalde fictie, wat dus zo'n 20% overlaat voor fictietalent van Nederlandse bodem.
- > Binnen het Nederlandse fonds zijn de fictietitels wel in een kleine meerderheid. Bijna 65% van de uitgegeven Nederlandstalige titels zijn fictietitels, slechts 35% van dit fonds bestaat dus uit non-fictietitels. Dit percentage is wel hoger dan het totale percentage non-fictietitels binnen het gehele fonds.

4) Verhouding proza en poëzie

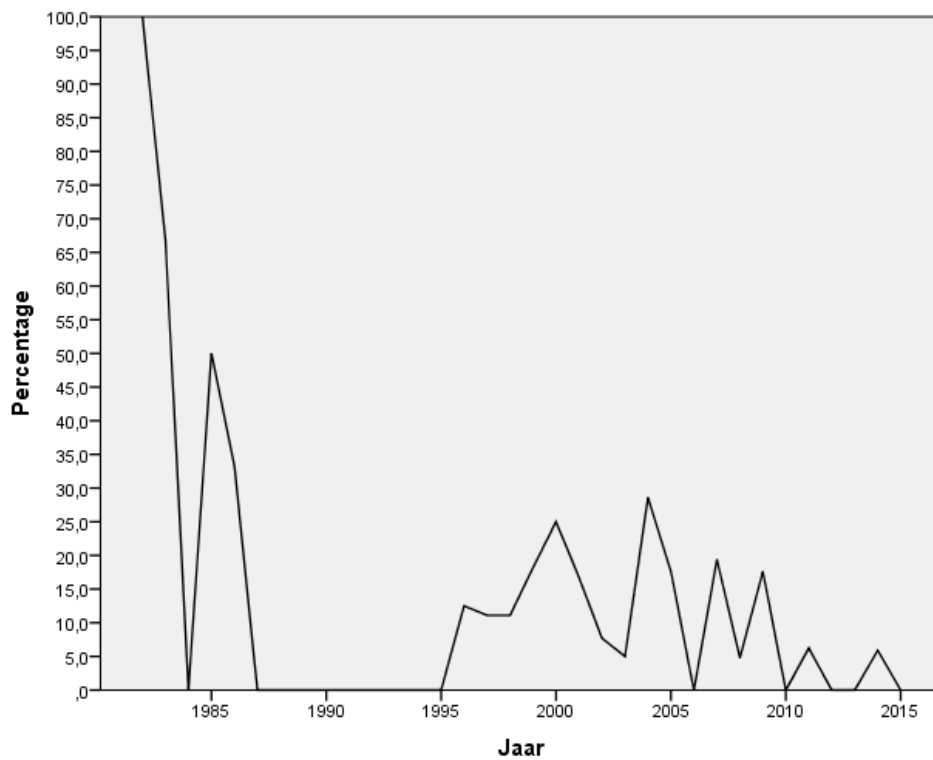
Uitgeverij De Geus geeft door de jaren heen dus vooral een fictiefonds uit. Binnen fictie wordt in dit onderzoek het onderscheid gemaakt tussen poëzie en proza. Onder proza vallen in dit geval zowel romans als verhalenbundels en ook bijvoorbeeld toneelwerken. Het aantal toneelwerken hierin is verwaarloosbaar, vandaar dat ervoor gekozen is om deze niet als aparte categorie te behandelen. Hoe verhouden proza en poëzie zich tot elkaar in het fictiefonds van De Geus?

Figuur 6: Percentage poëzie in totale fictiefonds De Geus (1982-2015) (afgerond op 1 decimaal).

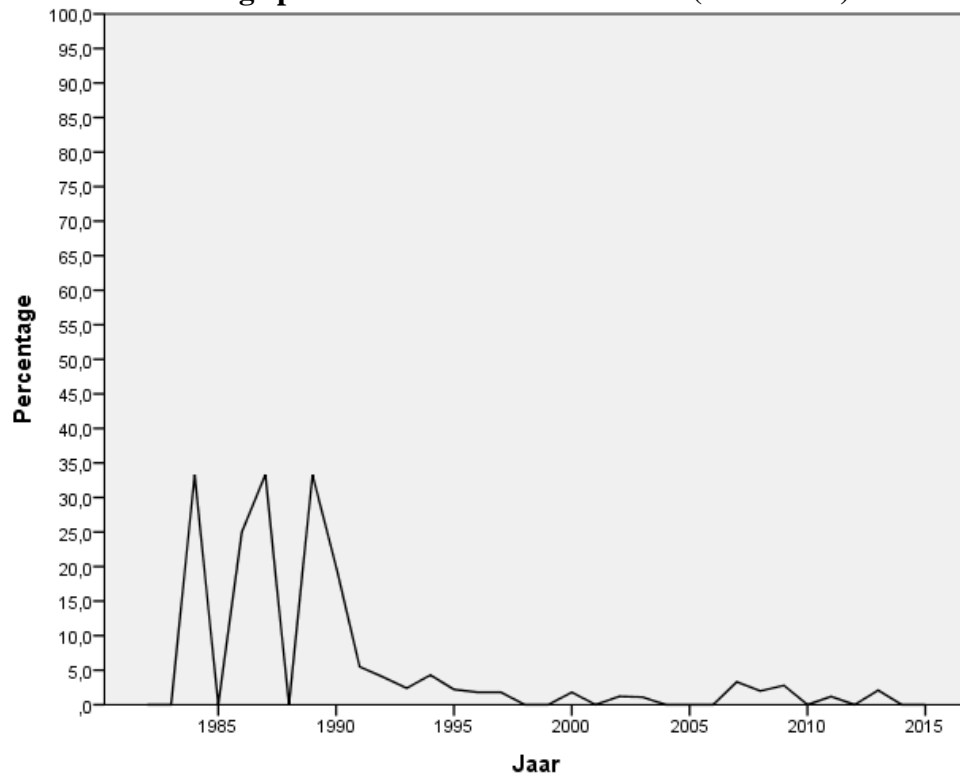
In het eerste jaar van De Geus worden een dichtbundel en een non-fictietitel uitgegeven. 100% van het totale fictieaanbod is in dat geval dus poëzie. Daarna loopt het aandeel poëzie in het fictiefonds van De Geus echter snel terug, dit zien we terug in figuur 6. Van het totale fictieaanbod door de jaren heen is slechts 3,4% poëzie. Gemiddeld komen er per jaar bij De Geus zo'n twee poëzie-uitgaven uit. Dit aantal blijft redelijk stabiel, ook wanneer het totaal aantal uitgaven per jaar stijgt. De percentages schommelen door de jaren heen tussen de 1% en 10%, alleen de beginjaren vormen hierop een uitzondering omdat er toen minder titels werden uitgegeven en hetzelfde aantal poëzie-uitgaven daar een groter gedeelte van het geheel vormt. Figuur 7 laat het percentage poëzie-uitgaven binnen het Nederlandstalige fictiefonds zien. Van 1987 tot 1995 wordt geen Nederlandstalige poëzie uitgegeven, maar opvallend is wel dat in de andere jaren het percentage een stuk hoger ligt dan in het totale fonds. Figuur 8 laat vervolgens zien dat het percentage poëzie-uitgaven in het vertaalde fictiefonds (afgezien van de vertekenende beginjaren) nagenoeg verwaarloosbaar is. Hoger dan 5% komen we na 1991 niet meer uit.

Percentage poëzie in Nederlandstalige fictiefonds (1982-2015)

Figuur 7: Percentage poëzie in het Nederlandstalige fictiefonds De Geus (1982-2015) (afgerond op 1 decimaal).

Percentage poëzie in vertaalde fictiefonds (1982-2015)

Figuur 8: Percentage poëzie in het vertaalde fictiefonds De Geus (1982-2015) (afgerond op 1 decimaal).

Volgens De Glas is goed te verklaren waarom uitgeverijen vaak zuinig zijn met het uitgeven van poëzie. Volgens hem keerde het tij in de uitgeverijenwereld in de jaren 80/90 van de twintigste eeuw. 'De opkomst van de bestsellerlijsten en boeken-Top-tienen richtte de aandacht op een beperkter aantal titels en auteurs. [...] Uitgevers werden voorzichtiger met de interne subsidiëring van boeken voor een gespecialiseerd publiek of van boeken die zo'n publiek nog zouden moeten veroveren.'⁶⁸ Poëzie is een genre dat over het algemeen een beperkt publiek aanspreekt, als uitgever verdient je daar dus in verhouding weinig aan. Je hebt dan andere bestsellers nodig om die uitgaven rendabel te maken, al moet daarbij gezegd worden dat het produceren van een dichtbundel op zich minder duur is dan de productie van een roman. De Glas noemt hier ook de positie van debutanten, uitgeverijen werden steeds voorzichtiger met het uitgeven van debutanten omdat daarvan nooit zeker is of zij goed gaan verkopen.⁶⁹ Een debutant die in het buitenland al succes heeft gekend is voor de uitgever nog een minder groot risico dan een onbekende Nederlandse debutant. Later in dit onderzoek zal ik de Nederlandstalige debutanten bij De Geus (en hun verdere carrière daar) nader bekijken.

De Geus stond vanaf de beginjaren echter nooit bekend als een uitgeverij die enkel en alleen vanuit een winstperspectief uitgaat. Het is vooral de politieke en maatschappelijke visie zoals Timmerije die in haar boek beschrijft die voor veel mensen het beeld van de uitgeverij heeft bepaald. Het postuur van de uitgever werd al vroeg getekend door het zogenaamde 'Novibsausje'. Bij Bourdieu gaat het in de literatuur altijd om positioneringen binnen het veld van de literatuur, dat altijd in beweging is en actoren met conflicterende belangen bevat. Jérôme Meizoz bestudeerde in zijn tekst *Modern Posterities of Posture* de manier waarop auteurs zichzelf positioneren binnen het literaire veld. Ditzelfde kan gezegd worden van een uitgeverij. Hoe positioneert een uitgever zich in het veld en hoe wordt die positie door anderen erkend?⁷⁰ De maatschappelijk betrokken uitgeverij De Geus is daar een voorbeeld van. De feministische oriëntatie (hier zal ik later nog op terugkomen bij het bekijken van de man-vrouwverhoudingen in het fonds) van het fonds en de aandacht voor niet-Westerse literatuur werd vooral passé gevonden door collega-uitgevers. Zij noemden dit vanaf 1990 al het 'Novibsausje', terwijl De Geus pas in 2000 de samenwerking met Novib aanging.⁷¹

5) De Geus en het 'Novibsausje'

In 2000 begon uitgeverij samen te werken met Novib (later Oxfam Novib). Oxfam Novib is een wereldwijde ontwikkelingsorganisatie. Het doel is een rechtvaardige wereld zonder armoede.⁷² Al voor deze samenwerking kreeg De Geus het label 'Novibsausje' vanwege de aandacht voor niet-Westerse literatuur in het fonds. Deze niet-Westerse invalshoek is wat De Geus volgens Van Rees, Janssen en Verboord succesvol maakte: 'Enkele betrekkelijk jonge, nog zelfstandige uitgeverijen zijn desalniettemin succesvol, vooral met de uitgave van fictiewerken uit andere dan de van oudsher dominerende taalgebieden en landen. Zo heeft uitgeverij De Geus een duidelijk profiel opgebouwd als uitgever van 'multiculturele' en Scandinavische literatuur.'⁷³ Maar hoe liggen de verhoudingen in het fonds nu precies? Om deze vraag te beantwoorden zijn de titels (excl. herdrukken) in de database ingedeeld per continent. De continenten Europa, Afrika, Azië (met een subcategorie voor het Midden-

⁶⁸ De Glas (2012): p. 13.

⁶⁹ De Glas (2012): pp. 13-14.

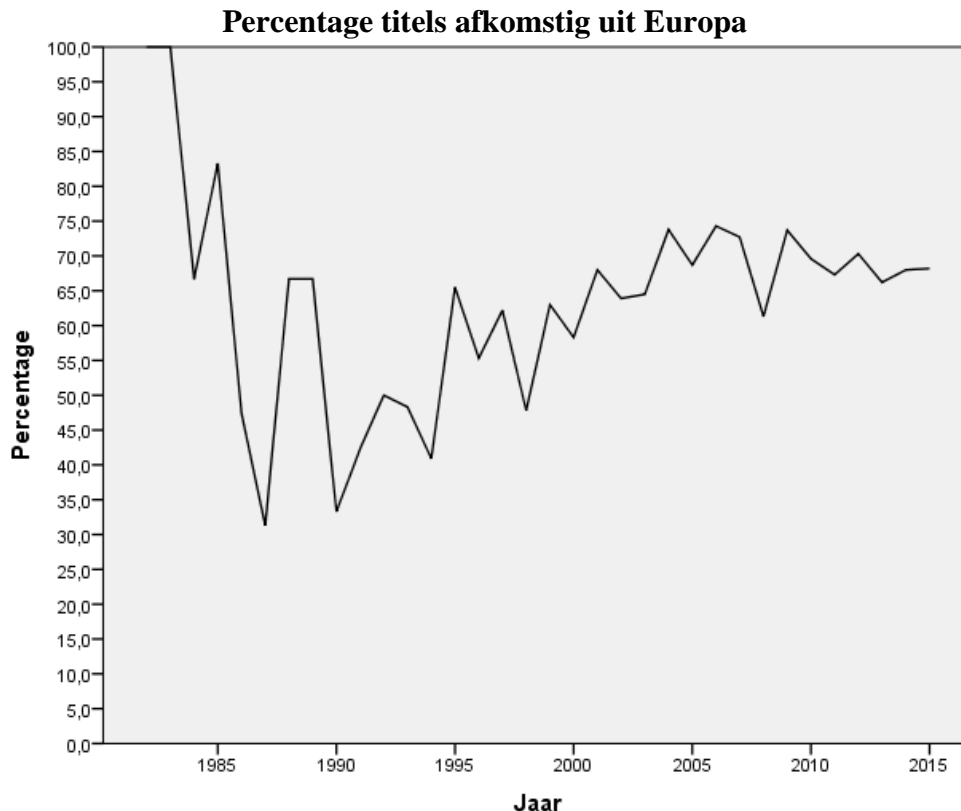
⁷⁰ Meizoz (2010): pp. 81-84.

⁷¹ Timmerije (2008): p. 33.

⁷² Oxfam Novib (2016) 'Over Oxfam Novib', via: <http://www.oxfamnovib.nl/over-oxfam-novib.html>. Geraadpleegd op: 04-05-2016.

⁷³ Rees, Kees van, Janssen, Susanne & Verboord, Marc (2006) 'Classificatie in het culturele en literaire veld 1975-2000. Diversificatie en nivellering van grenzen tussen culturele genres', in: Dorleijn, Gillis & Rees, Kees van (2006) *De productie van literatuur. Het literaire veld in Nederland 1800-2000*. Nijmegen; VanTilt; p. 254.

Oosten), Noord-Amerika (voornamelijk Verenigde Staten), Zuid-Amerika, Oceanië (Australië en Nieuw-Zeeland) en Antartica (komt niet voor) worden onderscheiden. Goed om te vermelden is dat ook Rusland in deze indeling bij Azië gerekend is. Per jaar is vervolgens bekeken van welk continent de auteurs van de titels afkomstig zijn. Dit laatste behoeft misschien enige toelichting; wanneer een auteur in het Nederlands schrijft maar oorspronkelijk afkomstig is uit een land op een ander continent (bijv. Perzië), worden deze titels meegerekend als afkomstig uit Azië/ Midden Oosten. De grafiek in bijlage 4 laat zien hoe het fonds van De Geus is opgebouwd met titels per continent. In figuur 9 zien we het percentage titels van het fonds waarvan de auteur afkomstig is uit Europa.

Figuur 9: Percentage titels uit het fonds De Geus (1982-2015) waarvan de auteur afkomstig is uit Europa (afgerond op 1 decimaal).

In figuur 9 zien we dat in de meeste jaren het grootste gedeelte van het uitgegeven fonds afkomstig is van auteurs uit Europa. In totaal zijn de auteurs van 1456 van de 2282 uitgegeven titels afkomstig uit Europa, dat is 63,8%. Met uitzondering van de pieken en dalen is een licht stijgende lijn op te merken sinds 1990, maar de percentages blijven over het algemeen tussen de 60% en 70%. 36,2% van het fonds is dus niet afkomstig uit Europa. Uit de grafiek in bijlage 4 blijkt dat het overgrote deel van de titels na Europa uit Noord-Amerika komt, daarna volgt Azië. Wat dat betreft zal het fonds De Geus waarschijnlijk niet heel veel afwijken van het fonds van andere uitgeverijen, aangezien titels uit Europa en Noord-Amerika (met name de Verenigde Staten) over het algemeen als Westers aangeduid worden. Het Aziatische (inclusief het Midden Oosten) en Afrikaanse gedeelte zijn waarschijnlijk (hiernaar zou onderzoek gedaan moeten worden) groter dan bij andere uitgeverijen en vooral het Aziatische aandeel in het fonds kan niet verwaarloosd worden. Dit zou kunnen verklaren waarom De Geus toch bekendstaat als een uitgeverij van niet-Westerse literatuur.

Vanaf 2000 heeft De Geus 69 titels uitgegeven in samenwerking met Oxfam Novib. Hiervan zijn twee titels non-fictie (beide autobiografieën). Van de auteurs van de titels die in

samenwerking met Oxfam Novib zijn uitgegeven komen er geen uit Europa of Noord-Amerika. 33 titels zijn van auteurs afkomstig uit Azië (waarvan 9 uit het Midden-Oosten). 23 titels zijn van auteurs afkomstig uit Afrika en 13 uit Zuid-Amerika. Deze samenwerking draagt bij aan de versterking van het postuur van uitgeverij De Geus als uitgever van niet-Westerse werken. De Geus geeft in de loop van de jaren nog meer reeksen uit die dit postuur zouden kunnen versterken.

Tussen 1987 en 1990 komt bij De Geus de reeks ‘poëzie uit de derde wereld’ uit. In deze reeks verschijnen in totaal vijf titels. Vier hiervan zijn samengesteld door Hanny Berkelmans, het gaat om een bundel met poëzie uit Indonesië, Oost-Timor en Nederland, een met poëzie uit Palestina, een met Chileense en een met Zuid-Afrikaanse poëzie. De vijfde titel in de reeks is een docentenhandleiding bij de bundel met Zuid-Afrikaanse poëzie door Bartie Thijs. In de periode 1999-2009 verschijnen er bij De Geus zes titels in samenwerking met Amnesty International. De zes titels zijn allemaal geschreven door Daan Bronkhorst, die al jarenlang werkzaam is bij Amnesty International.⁷⁴ Het gaat hier voornamelijk om bloemlezingen van dichters voor Amnesty International. Ook in de reeks ‘Vrouwenwereldliteratuur’ komen verschillende niet-Westerse auteurs voor, aan deze reeks zal later in dit onderzoek aandacht besteed worden. In 2008 geeft De Geus in samenwerking met het *NRC Handelsblad* de reeks ‘AfriCanon’ uit, ook hier zal ik later op terugkomen.

6) De Geus en Scandinavië

Naast de niet-Westerse literatuur staat De Geus ook bekend als uitgever van Scandinavische literatuur. Melanie Augustinus stelt in haar masterscriptie in 2010 zelfs dat De Geus de belangrijkste schakel is in het op de (Nederlandse) markt brengen van Zweedse misdaadromans. Sinds 1997 is volgens Augustinus een stijgende interesse te zien voor de Zweedse misdaadroman in Nederland. In de periode 1997-2008 worden de meeste Zweedse misdaadromans door De Geus uitgegeven. Zij concludeert: ‘Anno 2010 is de spanning uit het hoge Noorden zelfs een nieuw subgenre te noemen. Het valt ernstig te betwijfelen of dat ook zo zou zijn geweest zonder de inspanningen van uitgeverij De Geus.’⁷⁵ Ook volgens Marij Bertram van uitgeverij Nieuw Amsterdam werd De Geus vooral heel lang geassocieerd met Scandinavische literatuur.⁷⁶ De bekendste voorbeelden hiervan in het fonds zijn de *Inspecteur Barbarotti*-reeks van Hakan Nesser (Zweden), zijn *Commissaris Van Veeteren*-reeks en de *Inspecteur Wallander*-reeks van Henning Mankell (Zweden). Meer dan de helft van het fonds is afkomstig van auteurs uit Europa, maar hoeveel van deze titels zijn afkomstig uit Scandinavië? Tabel 1 laat zien hoe de titels binnen Europa verdeeld zijn over de landen:

⁷⁴ De Geus (2016) ‘Daan Bronkhorst’, via: <http://www.degeus.nl/auteur/daan-bronkhorst/>. Geraadpleegd op: 04-05-2016.

⁷⁵ Augustinus, Melanie (2010) ‘Conclusie’, in: *De inspecteur en de uitgeverij. De invloed van De Geus op de beeldvorming van Zweedse misdaadromans in Nederland*. Masterscriptie, 22 december 2010. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam. Via: <http://dare.uva.nl/cgi/arno/show.cgi?fid=442667>. Geraadpleegd op: 14 juni 2016.

⁷⁶ Timmerije (2008): p. 121.

Tabel 1: Titels afkomstig uit Europa per land

Land	Aantal titels	Land	Aantal titels	Land	Aantal titels
Nederland	385	Denemarken	40	Estland	4
Zweden	253	Ierland	27	Griekenland	3
Frankrijk	188	IJsland	13	Oekraïne	2
Noorwegen	127	Zwitserland	10	Finland	2
Engeland	103	Tsjechië	10	Servië	1
Duitsland	64	Schotland	8		
België	61	Kroatië	7		
Polen	49	Bulgarije	7		
Spanje	42	Oostenrijk	5		
Italië	40	Roemenië	5		

Uit tabel 1 blijkt dat Scandinavië in totaal (Zweden, Denemarken en Noorwegen) goed is voor 420 titels. Dat is 28,8% van het gehele aanbod uit Europa en 18,4% van het totale fonds, daarna volgt ons eigen land met 26,4% van het aanbod uit Europa. Frankrijk en Engeland zijn daarna de grootste leveranciers, gevolgd door Duitsland en België.

7) Genre-indeling

De populaire reeksen van Nesser en Mankell zijn misdaadseries die onder het genre thriller geschaard kunnen worden. In de catalogus van de KB worden deze echter gewoon als roman gekenmerkt. Het overzicht naar genre in tabel 2 geeft een vertekend beeld omdat de genre-indeling in de catalogus van de KB niet heel consequent is doorgevoerd, hierbij moet vermeld worden dat de uitgeverij hier zelf ook de hand in heeft. Soms komt het een uitgever nu eenmaal beter uit om zijn titel te categoriseren als roman, zeker als hij denkt daarmee zijn publieksbereik en afzetmarkt te kunnen vergroten. Toch geeft het ons wel globaal een idee van de genres in het fonds van De Geus, vooral waar het non-fictie betreft.

Tabel 2: Titels totale fonds naar genre

Genre	Aantal titels	Genre	Aantal titels	Genre	Aantal titels
Roman (waarvan thrillers)	1728 43	Geloof	18	Wetenschap	6
(auto)Biografie	89	Bloemlezing	17	Sport	6
Reizen	74	Fotografie	12	Kunst	6
Poëzie	62	Memoires	11	Geneeskunde	5
Korte verhalen	46	Journalistiek	10	Filosofie	4
Jeugd	37	Psychiatrie	9	(blad)Muziek	3
Geschiedenis	32	Toneel	9	Emancipatie	3
Essay	22	Columns	9	Leermiddelen	3
Politiek	21	Milieu	8	Biologie	2
Maatschappij	18	Letterkunde	7	Overig	5

De cijfers in tabel 2 behoeven wat uitleg. Belangrijk hierbij is om in het achterhoofd te houden dat deze gegevens gebaseerd zijn op metadata zoals deze in de catalogus van de KB te vinden is, er is in dit onderzoek dus nergens sprake van autopsie, de fysieke exemplaren van de titels zijn er niet aan te pas gekomen. Het onderscheid tussen novelle en roman wordt bijvoorbeeld niet gemaakt, deze vallen dus allemaal in de categorie roman. Het KB stelt dat van de 1728 romans er 43 in de categorie thriller thuishoren. Een snelle blik op de fondslijst van De Geus doet het vermoeden rijzen dat dit aan de magere kant is, naar het precieze aantal zou echter ander onderzoek gedaan moeten worden. Sommige van deze romans zijn ook biografieën of hebben als thema bijvoorbeeld politiek, deze zijn dan echter niet opgenomen in de categorie politiek, maar in die van roman. De meeste genre aanduidingen zeggen dus iets over het onderwerp van een non-fictie uitgave. Vandaar dat het aantal romans in het fonds zo groot is (of lijkt in dit geval). Dit komt op zich wel overeen met het idee van De Geus als uitgever van voornamelijk fictiewerken. Het aantal romans komt niet overeen met het eerder genoemde aantal prozawerken in het fonds, omdat daarbij ook nog genre categorieën als bijvoorbeeld korte verhalen en jeugdboeken zijn meegeteld (zoals daar ook al vermeld). Het aantal poëzietitels komt ook niet overeen met het aantal poëzietitels (62) dat genoemd wordt in deze tabel komt ook niet overeen met het aantal getelde poëzietitels in de verhouding tussen proza en poëzie (65). Dit komt omdat er bij de genre categorie bloemlezingen nog 3 titels zijn die daar meegerekend zijn als poëzie en niet als proza. Deze krijgen in de KB echter niet het label poëzie, maar het label bloemlezing.

Van de 74 titels in de categorie reizen (waarvan de overgrote meerderheid reisgidsen zijn) kwamen er 28 uit in de reeks Odyssee die voor het grootste gedeelte werd uitgegeven door Babylon-De Geus. Met 32 titels in de categorie geschiedenis, 22 essaybundels, 21 politiek, 18 maatschappij en 18 titels in de categorie geloof is het begrijpelijk dat De Geus als maatschappelijk betrokken uitgever gezien wordt, iets wat weer past bij het idee van het ‘Novibsausje’.

In de categorie geschiedenis vallen ook alle werken die over oorlog & militaire krachten gaan en de categorie overig bestaat uit 1 titel in de categorie koken, 1 in de categorie economie, 1 in de categorie stripverhalen en 2 in de categorie briefwisselingen.

8) Herdrukken

In de voorafgaande paragrafen is steeds uitgegaan van het fonds zonder herdrukken (heruitgaven zijn wel meegerekend). Toch is het ook van belang een blik te werpen op de herdrukken binnen het fonds. Deze geven een goed beeld van de belangrijkste titels in het fonds. Herdrukken zeggen echter niets over het aantal verkochte boeken, niet elke herdruk heeft namelijk dezelfde oplage. In tabel 3 zijn de herdrukte titels uit het Nederlandstalige fonds ingedeeld in drie categorieën: 2-5 drukken, 6-10 drukken en 11+ drukken. De titels met 11 of meer drukken zullen in tabel 4 verder uitgelicht worden.

Tabel 3: Herdrukken titels Nederlandstalig fonds

Aantal drukken	Aantal titels
2-5 drukken	67
6-10 drukken	7
11+ drukken	6

Tabel 4: Titels meer dan 11 drukken Nederlandstalig fonds

Auteur	Titel	Jaar van uitgave	Herdrukt tot...	Totaal aantal herdrukken
Abdolah, Kader	<i>Het huis van de moskee</i>	2005	2013	31
Abdolah, Kader	<i>Spijkerschrift: notities van Aga Akbar</i>	2000	2013	20
Tex, Charles den	<i>Cel</i>	2008	2012	16
Abdolah, Kader	<i>De reis van de lege flessen</i>	1997	2010	15
Tex, Charles den	<i>De macht van meneer Miller</i>	2005	2011	12
Verbeke, Annelies	<i>Slaap!</i>	2003	2006	11

Tachtig titels uit het Nederlandse fonds krijgen in de loop van de jaren dus een of meerder herdrukken. Dit is 15,1% van alle titels uit het Nederlandse fonds. Van de zes titels (7,5% van alle titels met herdrukken) die meer dan 11 drukken meemaken zijn er drie van auteur Kader Abdolah, zelf afkomstig uit Perzië (Iran). Twee zijn er van auteur Charles den Tex (geboren in Australië maar op vijfjarige leeftijd naar Nederland gekomen) en een van de Vlaamse auteur Annelies Verbeke. Zelfs de succesvolste auteurs uit het Nederlandstalige fonds van De Geus zijn dus niet in Nederland geboren. Dit is opvallend. Van de 277 auteurs (los van het aantal titels dat zij hebben uitgegeven) in het Nederlandstalige fonds zijn er 211 (76,2%) van Nederlandse afkomst (in Nederland geboren). 29 komen uit Vlaanderen. 16 auteurs zijn geboren in Azië, 8 in Afrika, 7 elders in Europa, 5 in Zuid-Amerika en 1 in Oceanië (Australië).

Tabel 5 laat het overzicht van de herdrukken in het vertaalde fonds zien, onderverdeeld in dezelfde categorieën als die van tabel 3. In tabel 6 zullen eveneens de titels met meer dan 11 drukken uit het vertaalde fonds uitgelicht worden.

Tabel 5: Herdrukken titels vertaald fonds

Aantal drukken	Aantal titels
2-5 drukken	220
6-10 drukken	40
11+ drukken	22

Tabel 6: Titels meer dan 11 drukken vertaald fonds

Auteur	Titel	Jaar van uitgave	Herdrukt tot...	Totaal aantal herdrukken
Fredriksson, Marianne	<i>Anna, Hanna en Johanna</i>	1997	2008	111
Voors, Barbara	<i>Zusje van me</i>	1999	2012	33
Axelsson, Majgull	<i>Aprilheks</i>	2000	2015	23
Mankell, Henning	<i>De witte leeuw</i>	1999	2009	21
Proulx, Annie	<i>Scheepsberichten</i>	1995	2008	21
Mankell, Henning	<i>De man die glimlachte</i>	2000	2009	18
Wassmo, Herbjorg	<i>Het boek Dina</i>	1995	2015	18
Mankell, Henning	<i>De vijfde vrouw</i>	2001	2009	17
Mankell, Henning	<i>Dwaalsporen</i>	2002	2009	17
Fredriksson, Marianne	<i>Simon</i>	1998	2012	17
Mankell, Henning	<i>Moordenaar zonder gezicht</i>	1997	2009	16
Mankell, Henning	<i>Midzomermoord</i>	2003	2009	15
Mankell, Henning	<i>Honden van Riga</i>	1998	2009	14
Marklund, Liza	<i>Springstof</i>	2001	2012	14
Seierstad, Asne	<i>De boekhandelaar van Kaboel: een familie in Afghanistan</i>	2003	2012	13
Makine, Andreï	<i>Het Franse testament</i>	1997	2008	13
Marklund, Liza	<i>Studio Zes</i>	2001	2012	13
Wassmo, Herbjorg	<i>Het boek Karna</i>	1999	2010	13
Mankell, Henning	<i>De terugkeer van de dansleraar</i>	2005	2011	12
Wassmo, Herbjorg	<i>Het boek Benjamin</i>	1998	2010	12
Mankell, Henning	<i>Tea-bag</i>	2003	2008	12
Baricco, Alessandro	<i>Zijde</i>	1997	2008	12

Uit tabel 5 blijkt dat 282 titels uit het vertaalde fonds één of meerdere herdrukken kent. Dit is 16,1%. In totaal krijgt dus 15,9% van het gehele fonds één of meerdere herdrukken. 22 titels uit het vertaalde fonds kennen meer dan 11 drukken, dat is 7,8% van alle titels die herdrukken beleven. Vergelijkbaar met het percentage bij het Nederlandstalige fonds. Van deze 22 titels komen er 19 uit Scandinavië (waarvan 15 uit Zweden). 9 titels zijn van de Zweedse auteur Henning Mankell, die met zijn *Inspecteur Wallander*-reeks veel herdrukken kent bij De Geus. De roman *Anna, Hanna en Johanna* van de Zweedse auteur Marianne Fredriksson wordt 111 keer herdrukt, een ongekend hoog aantal drukken. Over oplagecijfers is helaas weinig bekend, al schrijft Adriaan de Boer in 1998 in de *Volkskrant* het volgende: ‘*Simon* ligt nu tien dagen in de boekhandel. Met de tweede druk mee bedraagt de oplage zeventigduizend. Indrukwekkend, maar Fredrikssons vorige roman *Anna, Hanna en Johanna*, schopte het tot ruim het dubbele.’⁷⁷ *Simon* heeft tot en met 2012 tot 17 drukken. Naast de Zweden en Noren zijn er nog de Amerikaanse Annie Proulx, de Frans-Russische Andreï Makine en de Italiaanse Alessandro Baricco die meer dan 11 drukken achter hun naam

⁷⁷ Boer, Adriaan de (1998) ‘Maak er een jongen van’, in: *De Volkskrant*. 30 oktober 1998.

mogen zetten. Twee titels werden nog tot en met 2015 herdrukt, wellicht zullen er daarvan nog meer drukken volgen in de toekomst.

CPNB Bestseller60

Zoals ik hierboven al kort benoemd heb zeggen drukken op zichzelf niet alles. Een druk zegt namelijk niets over oplagecijfers of verkoopcijfers. Dit zijn allebei gegevens die moeilijk te achterhalen zijn, toch kan de Bestseller60lijst van het CPNB (Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek) ons hier wat inzicht verschaffen. Deze lijst komt elke week uit en geeft een overzicht van de 60 bestverkochte boeken in de voorgaande week in Nederland.⁷⁸ Aan de hand van de gegevens van de Bestseller60 is de tabel in bijlage 7 gemaakt, waarin de titels van De Geus in de Bestseller60lijst zijn opgenomen, met het jaar en het aantal weken dat deze titel in de lijst stond en de hoogste positie die deze titel in de lijst behaalde.

Hoewel de Bestseller60 ons nog steeds niets over aantallen vertelt, kunnen we de positie van titels van De Geus wel vergelijken met andere titels in Nederland. In tabel 6 zien we dat negen titels van Henning Mankell meer dan elf drukken krijgen, in de tabel in bijlage 7 zien we dat maar liefst 21 titels van Mankell de Bestseller60 halen. In totaal geeft Mankell 35 titels uit bij De Geus, 60% van zijn werken haalt dus de bestsellerlijst. Verder zien we in de lijst verschillende namen voorbijkomen die een groot oeuvre hebben bij De Geus of werken die, zoals we eerder al zagen, vaak herdrukt zijn. Toch zijn er een aantal werken die we niet terugzien in de lijst, maar waarvan op basis van het aantal herdrukken verwacht had kunnen worden dat ze er wel in thuishoren. Deels kan dit verklaard worden door het feit dat de Bestseller60 maar teruggaat tot het jaar 2003 maar de titels uit tabel 6 worden allemaal tot ver na dat jaar herdrukt. *Springstof* van Liza Marklund wordt in 2001 uitgegeven en herdrukt tot 2012 maar heeft de bestsellerlijst nooit gehaald. Ook *Scheepsberichten* (Proulx), *Het Franse Testament* (Makine), *Het boek Karna* (Wassmo), *Het boek Benjamin* (Wassmo), *Zijde* (Baricco) en *De reis van de lege flessen* (Abdolah) vinden we er niet terug.

Opvallend is dat slechts drie titels van De Geus een nummer 1 positie bereiken; *Cel* van Charles den Tex, *De boodschapper en de Koran* van Kader Abdolah en *De Chinees* van Henning Mankell. Het winnen van de Gouden Strop zou Den Tex aan zijn positie geholpen kunnen hebben, maar op deze prijs zal later nog teruggekomen worden. Zeven titels bereiken een hoogste positie tussen plaats twee en vijf. Twaalf titels tussen plaats zes en tien. In totaal bereiken dus 22 titels van De Geus op enig moment de top tien van de bestseller60lijst. 18 titels halen een positie tussen de elf en de twintig. 20 titels tussen de 21 en de 30, 22 titels tussen de 31 en de 40 en zeven titels tussen de 41 en 50. Twaalf titels blijven hangen op een positie tussen de 51 en 60.

De vergelijking tussen tabel 4 en 6 en de tabel in bijlage 7 laat zien dat veel herdrukken dus niet per se gelijk staat aan de hoogste verkoopcijfers, zeker niet in vergelijking met andere titels op de Nederlandse markt. In totaal vinden we 101 titels van De Geus terug in de bestsellerlijst (4,4% van het totale fonds). Dertien daarvan blijven één week in de lijst staan, 32 titels blijven tussen de twee en de vijf weken in de lijst, 28 titels blijven zes tot tien weken, 19 titels blijven elf tot twintig weken en negen titels staan twintig weken of langer in de lijst. De titel die het meeste aantal weken (niet aaneengesloten) telt in de Bestseller60 is *Het huis van de moskee* van Kader Abdolah, deze titel staat in totaal 124 weken in de lijst verdeeld over een periode van zeven jaar. De hoogste positie die deze titel bereikt is 6.

⁷⁸ CPNB (2016b) 'Bestseller60 - De Geus'. Via: <http://www.debestseller60.nl/index.asp?searchString=de%20geus>. Geraadpleegd op: 26-05-2016.

CPNB Top 100

Een lijst die ons wel iets vertelt over verkoopaantallen is de *CPNB Top 100*. Deze lijst wordt sinds 1997 door het CPNB uitgegeven en geeft een overzicht van de bestverkopende titels van dat jaar.⁷⁹ De tabel in bijlage 8 geeft een overzicht van de titels van De Geus in de *CPNB Top 100* door de jaren heen (met uitzondering van de jaren 1999 en 2000, die via het CPNB helaas niet beschikbaar waren). Opvallend hier is dat er tot en met 2007 slechts drie auteurs van De Geus in voorkomen: Marianne Fredriksson, Henning Mankell en Kader Abdolah. Dit zijn geen verrassende namen als we kijken naar de uitkomst van de eerdere analyse van de herdrukken en Bestseller60lijst. In 2008 heeft De Geus de meeste titels in de *Top 100*; zes in totaal. Vanaf dan (na 2008 gaat De Geus minder titels uitgeven) staat De Geus tot en met 2014 telkens met één titel in de lijst en in 2015 komt er geen titel van De Geus voor in de lijst.

De titel die het langst in de lijst voorkomt is *Het huis van de moskee* van Kader Abdolah. De verkoopaantallen dalen maar in 2009 staat de titel al voor het vierde jaar op rij in de lijst en wordt dan nog tussen de 30.000 en 40.000 keer verkocht. In 2006 staat de titel op nummer 8 in de top tien van bestverkochte Nederlandse fictie, in 2007 op nummer 6 en in 2008 op nummer 9. Ook andere titels van Abdolah doen het goed in de *Top 100*. In 2008 is *de boodschapper en de Koran* nummer 6 in de top tien van Nederlandse fictie en in 2011 staat *De Koning* op nummer 9 in de top tien Nederlandse romans.

De grootste leverancier in de *Top100*-lijst door de jaren heen is Marianne Fredriksson. Zij komt maar liefst twaalf keer voor in de *Top 100*. *Anna, Hanna en Johanna* is de enige titel van De Geus die in één jaar meer dan 100.000 keer verkocht wordt. In 2002 is *Elisabeths dochter* nummer 8 in de top tien vertaalde fictie en *Het raadsel van de liefde* staat in 2005 op nummer 5 in diezelfde top tien.

Henning Mankell heeft zeven noteringen in de lijst door de jaren heen. In 2008 is *De Chinees* nummer 10 in de top tien spanning en in 2010 staat *De gekwelde man* op nummer 6 van de top tien spanning vertaald.

De Geus-auteurs die slechts één keer voorkomen in de lijst zijn Charles den Tex met *Cel*, Roslund & Hellström met *Vaderwraak*, Hakan Nesser met *De man zonder hond*, Karl Ove Knausgard met *Vader* en Per Petterson met *Twee wegen*. Deze auteurs scoren qua verkoopaantallen beduidend lager dan de aantallen die Abdolah, Mankell en Fredriksson verkopen. Deze drie auteurs zijn voor De Geus financieel dus lange tijd het belangrijkste, een conclusie die aansluit bij de gegevens zoals deze uit de eerdere analyse van het fonds en de herdrukken kwamen.

9) Man- / vrouwverhoudingen

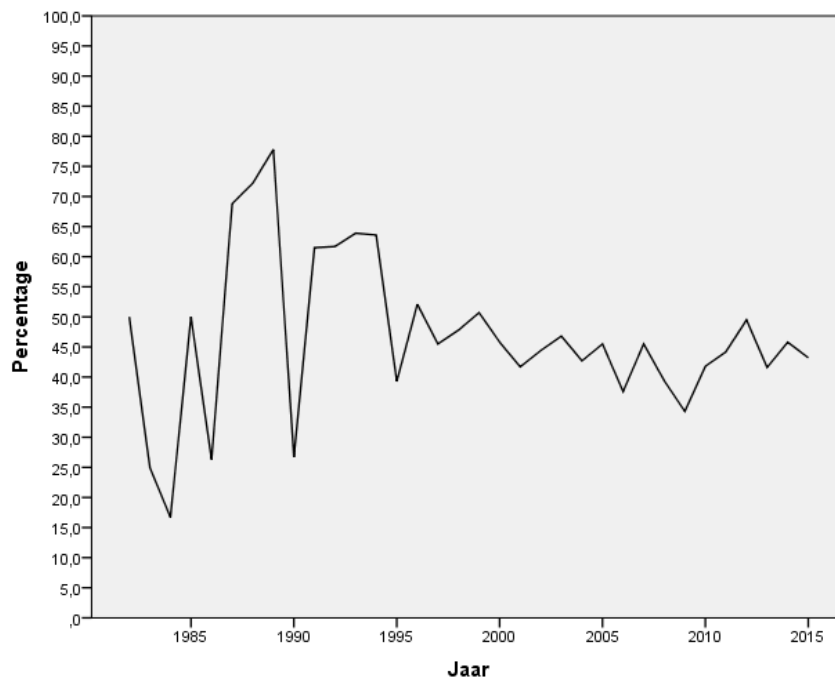
Eerder zagen we dat De Geus werd gezien als maatschappelijk betrokken, met een bijzondere aandacht voor niet-Westerse literatuur en een feministische inslag in het fonds. Maar hoe zit het precies met de man- / vrouwverhoudingen in het fonds door de jaren heen? Als we kijken naar enkel de auteurs die De Geus heeft uitgegeven zijn dit er 948. Hierbij is elke auteur één keer meegeteld (of deze nu één of tien titels heeft uitgegeven bij De Geus). Hiervan zijn er 413 van het vrouwelijke geslacht, dat is 43,6%. Bij de berekening is rekening gehouden met pseudoniemen, van de auteurs die titels onder een pseudoniem uitbrachten is het daadwerkelijke geslacht (en niet het fictieve geslacht) meegeteld. Bijna de helft van de auteurs uit het fonds van De Geus is dus vrouwelijk. Binnen het Nederlandstalige fonds kent De Geus 277 auteurs, waarvan er 110 (39,7%) van het vrouwelijke geslacht zijn. Van de 671 auteurs in het vertaalde fonds zijn 303 auteurs (45,2%) vrouwelijk. Dit komt ongeveer

⁷⁹ CPNB (2016c) 'CPNB Top 100'. Via: <http://web.cpnb.nl/campagne.vm?sp=95&hp=3>. Geraadpleegd op: 15 juni 2016.

overeen met de cijfers over man- / vrouwverhoudingen die Jos Joosten aankaart in zijn artikel in *Trouw* over scheve verhoudingen binnen de literatuur.⁸⁰ Hij constateert dat in de jaarlijkse top 100 van het CPNB (in 2010) de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke auteurs 55% en 45% is, wat overeenkomt met het percentage binnen het fonds van De Geus. Qua verkoopcijfers doen de vrouwen het beter; 51% van de verkochte boeken wordt door een vrouw geschreven, dit percentage komt weer overeen met de man- / vrouwverhoudingen in Nederland op dat moment.⁸¹

Van de 2282 titels in het fonds (excl. herdrukken) zijn er 1042 geschreven door vrouwelijke auteurs, dat is 45,7%. Figuur 10 geeft per jaar het percentage titels weer dat door vrouwelijke auteurs is geschreven. Hierbij is wederom uitgegaan van het fonds exclusief de herdrukken.

Percentage titels door vrouwelijke auteurs per jaar

Figuur 10: Percentage titels door vrouwelijke auteurs per jaar binnen het fonds De Geus (1982-2015) (afgerond op 1 decimaal).

In de beginjaren zijn de verschillen per jaar wederom groot. Vanaf 1995 zien we echter een redelijk constante lijn met wat diepere dalen rond 2005 en 2010 waarna het weer een beetje oploopt om vervolgens weer rond de 50% uit te komen. Tot slot zal tabel 7 laten zien hoe de man- / vrouwverhoudingen per continent liggen. Hierbij is gekeken naar het aantal titels per continent dat door vrouwelijke dan wel mannelijke auteurs is geschreven.

⁸⁰ Joosten, Jos (2013) 'Scheve verhoudingen in literatuur zitten dieper', in: *Trouw*: 02-05-2013. Via: <http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/article/detail/3435091/2013/05/02/Scheve-verhoudingen-in-literatuur-zitten-dieper.dhtml>. Geraadpleegd op: 30-05-2016.

⁸¹ Ibidem.

Tabel 7: man- / vrouwverhoudingen per continent

Continent	Titels door mannelijke auteur	Titels door vrouwelijke auteur
Europa	819	637
Azië	208	127
<i>waarvan Midden-Oosten</i>	47	24
Afrika	94	70
Noord-Amerika	78	161
Zuid-Amerika	20	19
Oceanië	23	26

Uit tabel 7 blijkt dat het merendeel van de titels uit Europa door een mannelijke auteur geschreven is 56,3%, datzelfde geldt voor Azië (62,1%) en Afrika (57,3%). Van de titels uit Noord-Amerika echter zijn de meesten geschreven door vrouwelijke auteurs. Het gaat dan om 67,4% van de titels. De verhoudingen in Zuid-Amerika en Oceanië liggen dicht bij elkaar, de titels afkomstig van die continenten worden bijna even vaak door mannen als door vrouwen geschreven.

10) Titelproductie per auteur

We hebben gezien hoeveel auteurs De Geus in haar fonds heeft en we weten hoeveel titels De Geus in de periode tussen 1982 en 2015 heeft uitgegeven. Maar hoe zit het met het aantal titels per auteur? Welke auteurs hebben bij De Geus een langlopend oeuvre opgebouwd en hoe veel eendagsvliegen zijn er uitgegeven? In tabel 8 staat een overzicht van hoeveel auteurs hoeveel titels hebben uitgegeven, hierin zijn deze keer zowel de herdrukken als de heruitgaven buiten beschouwing gelaten. Alleen het aantal unieke titels is geteld. Dit is wederom opgedeeld in categorieën: 1 titel, 2-4 titels, 5 titels, 6-9 titels, 10 titels en 11+ titels. De auteurs die een langlopend oeuvre hebben bij De Geus (10 titels of meer) zullen vervolgens uitgelicht worden.

Tabel 8: aantal titels per auteur uitgegeven 1982-2015

Aantal titels per auteur	Aantal auteurs
1	541
2-4	302
5	31
6-9	50
10	6
11+	18

Van 57,1% van de auteurs in het fonds van De Geus komt slechts één titel uit in de periode tussen 1982 en 2015. Van 31,9% komen 2 tot 4 titels uit. Van slechts 11,1% komen dus meer dan vijf titels uit bij De Geus. Meer dan 10 titels is slechts weggelegd voor 1,9% van de auteurs in het fonds. De zes auteurs met 10 titels op hun naam zijn; Maya Angelou, Arne Dahl, Janet Frame, Esther Gerritsen, Herta Müller en Alice Munro. Elf of meer titels zijn uitgekomen van: Kader Abdolah (23), Boris Akoenin (12), Pat Barker (13), Marianne Fredriksson (19), Bartho Hendriksen (13) (dit zijn reisgidsen in de Odysseereeks van Babylon-De Geus), Tahar Ben Jelloun (11), Nagieb Mahfoez (14), Andreï Makine (13), Henning Mankell (35), Liza Marklund (12), Antonio Muñoz Molina (12), Hakan Nesser (20),

Annie Proulx (11), Ton van Reen (15), Charles den Tex (15), Pramoedya Ananta Toer (16), Fred Vargas (11) en Herbjorg Wassmo (14).

11) Debutanten Nederlandstalig fonds

Langlopende oeuvres zijn er dus naar verhouding weinig binnen het fonds van De Geus. Van Rees, Janssen en Verboord constateren in 2006: ‘Het lijkt geen twijfel dat er de laatste decennia meer debutanten zijn gelanceerd dan voorheen en dat een groter aantal van hen het niet heeft gered als auteur.’⁸² Hoe zit het dan met debutanten in het fonds van De Geus? Om antwoord te geven op deze vraag is alleen gekeken naar de debutanten in het Nederlandstalige fonds. Hierbij is gekeken naar fictietitels. Als een auteur zijn of haar debuut elders uitgaf, maar er vervolgens ook titels van hem of haar zijn uitgekomen bij De Geus is deze dus niet meegeteld, ook als de debuuttitel door De Geus opnieuw uitgegeven wordt.

In de tabel in bijlage 9 zijn de 69 fictiedebutanten in het Nederlandstalige fonds te vinden. Hierbij is vermeld in welk jaar de auteur debuteerde en met welke titel, de laatste kolom laat zien hoeveel fictietitels de auteur in totaal bij De Geus uitgaf. Zo staat de teller bij Kader Abdolah bijvoorbeeld op 18 en niet (zoals misschien aan de hand van eerdere resultaten te verwachten is) op 23, omdat in deze telling enkel zijn fictietitels zijn opgenomen.

In bijlage 5 vindt men een overzicht van de fictie-uitgaven van de debutanten uit het Nederlandstalig fonds van De Geus (1982-2015). Hierin is schematisch weergegeven van welke auteur er in welk jaar een fictietitel verscheen, de titel in het debuutjaar is dikgedrukt. Bij vrijwel alle auteurs geldt dat de eerste uitgave dikgedrukt is, omdat zij in dat jaar debuten en van daaruit hun oeuvre bij De Geus opbouwen. Uitzondering hier is Jaap Robben, die in 2014 zijn romandebuut *Birk* uitbracht, maar eerder al kinderboeken uitgaf bij De Geus. Deze titels zijn ook opgenomen in het overzicht. Ook Frank Adam heeft een titel vóór zijn officiële debuut dat in 1993 verscheen. In 1992 werd het toneelwerk *Wakitchaga* van zijn hand uitgegeven door De Geus, maar dat kwam eerder dat jaar ook al uit bij De Werf Brugge.

Van de 227 auteurs binnen het Nederlandstalige fonds zijn er dus 69 met een fictiedebuut bij De Geus, wat neerkomt op 24,9%. 29 van de 69 debutanten zijn vrouwelijk, met een percentage van 42,0% sluit dit ongeveer aan bij de man- / vrouwverhoudingen binnen het gehele fonds. In tabel 9 is opgenomen hoeveel auteurs hoeveel titels uitgaven, zoals dat in tabel 8 voor de gehele titelproductie gebeurde.

Tabel 9: aantal titels per debutant uit Nederlandstalig fonds uitgegeven 1982-2015

Aantal titels per auteur	Aantal auteurs
1	37
2-4	24
5	2
6-9	5
10	0
11+	1

Van de 69 debutanten geven er 37 slechts één titel uit bij De Geus, dat is 53,6%. Slechts één debutant weet een oeuvre op te bouwen van meer dan 11 titels, namelijk Kader Abdolah met 18 fictietitels. Dat een debutant slechts één of twee titels uitgeeft bij De Geus wil echter niet meteen zeggen dat hij of zij ook flopt als auteur. Van Rees, Janssen en Verboord schrijven hierover: ‘Voor de kleinere uitgeverijen is het een bittere bevestiging van het

⁸² Van Rees, Janssen & Verboord (2006): p. 255.

Mattheüseffect dat een enkele wél succesvolle debutant uit hun stal naar een gereputeerde uitgeverij migreert, zodra de mogelijkheid zich voordoet.’⁸³ Met het Matteüseffect wordt hier verwezen naar een idee van de sociologen Deleek, Huybrechs en Cantillon dat gebaseerd is op een vers uit het evangelie volgens Matteüs en een verklaring geeft voor het rijker worden van de rijken en het armer worden van de armen.⁸⁴ Uitgeverijen met een groot symbolisch kapitaal zijn aantrekkelijk voor auteurs om zich bij aan te sluiten en met de aansluiting van de nieuwe goede auteurs stijgt het symbolisch kapitaal van de uitgeverij opnieuw, hierdoor ontstaat een soort vicieuze cirkel waaruit ontsnapping nauwelijks mogelijk is. Een nieuwe uitgeverij heeft dus altijd moeite om nieuwe auteurs binnen te houden.

Een paar overstappers van De Geus zijn Frank Adam (naar Querido), Yasmine Allas en Guus Houtzager (naar de Bezige Bij) en Anne-Gine Goemans (naar Ambo | Anthos). Maar de opmerkelijkste overstap is die van Kader Abdolah naar Prometheus in 2014.⁸⁵ Na twintig jaar succes bij De Geus houdt hij het voor gezien. Een officiële reden wordt er niet gegeven en uitgever Eric Visser was de laatste die het aan zag komen: ‘Ik draag Kader Abdolah en zijn werk een warm hart toe en ben eigenlijk sinds het begin met hem bevriend. Klachten heb ik niet van hem gehoord.’⁸⁶ Zeker is in elk geval dat uitgeverij Prometheus met deze overstap haar kapitaal (symbolisch en economisch) vergroot en dat van De Geus krimpt.

Hoe zijn de debutanten bij De Geus precies verdeeld over de jaren? In figuur 11 zien we het aantal debutanten per jaar. Het aantal debutanten schommelt voortdurend, maar telt een gemiddelde van ongeveer 2 titels per jaar. Grote uitschieters zijn de 7 debutanten in 2006 en de 6 debutanten in 2012. Bij deelvraag twee zagen we al dat Visser beweerde dat het aandeel van het Nederlandstalige fonds binnen De Geus groter werd na 2012, dit zagen we echter niet terug in de getallen. Wel zien we dus dat het aantal debutanten in datzelfde jaar een piek beleeft en ook in 2013 en 2014 vinden we nog vier debutanten in het Nederlandstalige fonds, in 2015 daalt dit weer naar de gemiddelde twee debutanten per jaar. Qua aantal ligt de focus vanaf 2012 dus niet per se op het Nederlandstalige fonds, maar qua investeringen is het idee van Visser zeker te verklaren.

⁸³ Ibidem.

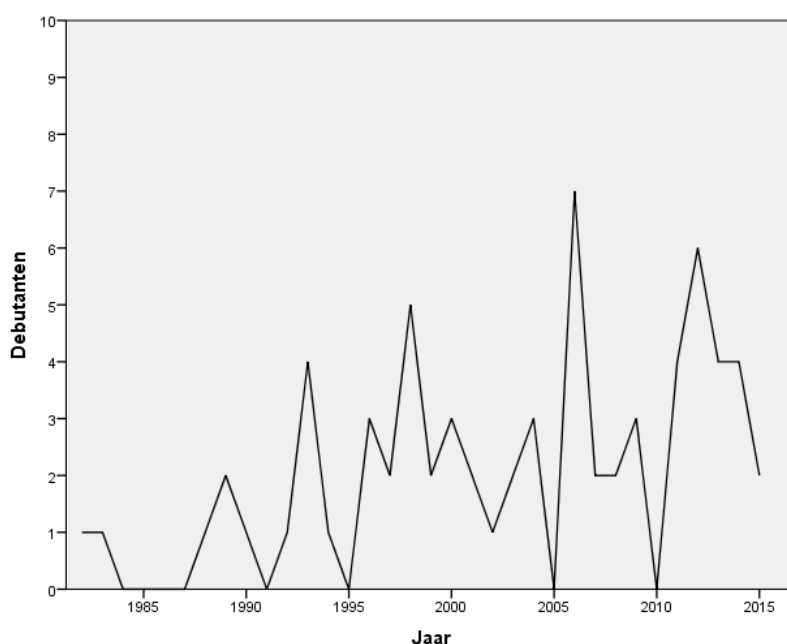
⁸⁴ Deleek, H., Huybrechs, J. & Cantillon, B. (1983). *Het Matteüseffect. De ongelijke verdeling van de sociale overheidsuitgaven in België*. Antwerpen: Kluwer.

⁸⁵ Nieuwenhuis, Roderick (2014). *Kader Abdolah van De Geus naar Prometheus*, in: *NRC Handelsblad*. 14 januari 2014. Via: <http://www.nrc.nl/nieuws/2014/01/14/kader-abdolah-van-de-geus-naar-prometheus>.

Geraadpleegd op: 24-05-2016.

⁸⁶ Ibidem.

Aantal debutanten Nederlandstalig fonds per jaar

Figuur 11: Aantal debutanten per jaar in het Nederlandstalige fonds van De Geus (1982-2015).

12) De Geus-reeksen

Zoals in de eerste paragraaf al gemeld werd zijn de titels die bij De Geus binnen een reeks verschenen meegeteld in de complete titelproductie per jaar. Maar wat houden die reeksen dan precies in en om hoeveel titels gaat het? Tabel 10 geeft een overzicht van de looptijd en het aantal titels van de belangrijkste reeksen die bij uitgeverij De Geus tussen 1982 en 2015 verschenen. In het vervolg van deze paragraaf zullen de verschillende reeksen een voor een uitgelicht en besproken worden. De drie titels uit de laatst genoemde reeks ‘Nobelprijswinnaar’ zullen later in de paragraaf over de nobelprijs worden toegelicht.

Tabel 10: De Geus-reeksen (1982-2015)

Reeks	Looptijd	Aantal titels
Vrouwenwereldliteratuur	1985-1993	42
Poëzie uit de derde wereld	1987-1990	5
Odyssee	1995-1998	28
Geuzenpocket	1996-1999	138
Ontdekkingen	2000-2004	6
Sirene (Muntinga)	2002-2003	10
Rainbow Pocket (Muntinga)	2002-2005	23
Zilver Pocket (Muntinga)	2003-2005	3
F/ Focus	2006-2007	29
De Geus klassiek	2008	9
AfriCanon	2008	8
Nobelprijswinnaar	2010	4

Vrouwenwereldliteratuur (1985-1993)

In totaal verschenen er 42 titels in de vrouwenwereldliteratuurreeks van De Geus. Uit de naam mag duidelijk zijn dat 100% van de auteurs die in deze reeks werd uitgegeven vrouwelijk is. Deze vroege reeks sluit goed aan bij het beeld dat Visser had toen hij de uitgeverij begon; 'Het fonds, dat stond van meet af aan vast, moest een afspiegeling zijn van de maatschappij – de maatschappij zoals Visser haar zag: boeken van evenveel vrouwelijke als mannelijke auteurs, van allochtone schrijvers, en literatuur uit zo veel mogelijk verschillende landen en werelddelen. [...] Zó wilde hij uitgeven: geëngageerd, maatschappelijk relevant en internationaal.'⁸⁷ Alle titels in deze reeks zijn romans, het zijn ook allemaal titels die niet eerder bij De Geus verschenen, ze werden dus meteen uitgegeven binnen de reeks.

18 van de 42 romans zijn echter geschreven door auteurs die afkomstig zijn uit Europa (maar geen Nederlandse of Vlaamse auteurs). Met deze 42,9% van het aanbod uit Europa en 19,0% (8 titels) uit Noord-Amerika (ofwel de Verenigde Staten) wordt het idee van 'literatuur van vrouwen over de hele wereld' een beetje gerelativeerd. Slechts drie titels komen van auteurs afkomstig uit Ocanië, twee uit Afrika en één uit Azië.

Poëzie uit de derde wereld (1987-1990)

In deze reeks verschenen in totaal vijf titels. Vier van deze titels zijn bloemlezingen samengesteld door Hanny Berkelmans met poëzie uit Afrika (1 bundel), Azië (2 bundels) en Zuid-Amerika (1 bundel). De vijfde titel die in deze reeks verschijnt is de docentenhandleiding bij de bundel met poëzie uit Afrika in 1990. De titels uit deze reeks kwamen niet eerder uit bij De Geus en zijn speciaal voor deze reeks samengesteld. De vier titels in deze reeks zijn:

1. *Wind ademt in zijn eentje: poëzie uit Indonesië, Oost-Timor en Nederland*
2. *Hier zullen we blijven als de stekel van een cactus: Palestijnse poëzie*
3. *O nag, kom gou, bly weg!: Zuidafrikaanse poëzie*
4. *Alleen de herinnering is niet voldoende: Chileense poëzie*

Odyssee (1995-1998)

Deze non-fictiereeks bestaande uit reisboeken en reisgidsen werd uitgegeven door Babylon-De Geus. Van de 28 titels in deze reeks werden er twee door vrouwen geschreven. Van de 28 reistitels gaan er 22 over Europese bestemmingen en zes over bestemmingen in Azië. Dertien reisgidsen over Europese bestemmingen werden geschreven door Bartho Hendriksen (46,4%), waarvan elf in samen met Leo Platvoet. Jacqueline Darmawie-Van Oijen schrijft twee titels over Indonesië, Harry Floor twee titels over China en Kees van Galen twee titels over Vietnam. De reeks stopt met verschijnen na het faillissement van Babylon-De Geus, waarna er bij De Geus geen reisgidsen meer uitkomen.

Geuzenpocket (1996-1999)

Veruit de grootste reeks binnen het fonds van De Geus is de Geuzenpocketreeks. Binnen deze reeks werden er in vier jaar tijd maar liefst 138 titels uitgegeven. Dit waren echter – in tegenstelling tot de titels uit de hiervoor besproken reeksen – allemaal titels die al eerder bij De Geus verschenen en die goed liepen of waar nog steeds vraag naar was. Deze goedkope versies van die titels (die eerder in luxe hardcovereditie verschenen zoals bij De Geus standaard was) waren aantrekkelijk voor de markt en worden dan ook een groot succes. Visser zet de reeks in 1999 stop omdat hij zelf aangeeft in te zien dat hij er in zijn enthousiasme veel te veel heeft uitgegeven.⁸⁸

⁸⁷ Timmerije (2008): p. 17.

⁸⁸ Timmerije (2008): p. 120.

Van de titels die in de Geuzenpocketreeks zijn uitgegeven zijn er 57 door een mannelijke auteur geschreven (41,3%). Het merendeel van de succesvolle titels die De Geus in pocketuitgave uitbracht werd dus door vrouwen geschreven. De Geuzenpocketreeks is een reeks waarbinnen zowel fictie als non-fictie werd uitgegeven, al was het merendeel van de titels fictie (110 titels en dus 79,7%). De uitgaven binnen de reeks zijn beter verdeeld waar het continenten betreft dan de eerdere vrouwenwereldliteratuurreeks. 49 van de titels zijn van auteurs afkomstig uit Europa, wat neerkomt op een percentage van 35,5%, hiervan is iets meer dan een kwart (26,5%), namelijk dertien titels afkomstig uit het Nederlandstalige fonds van De Geus. 30 titels komen uit Azië (21,7%), 23 titels komen uit Afrika (16,7%) en eenzelfde aantal uit Noord-Amerika. 8 titels komen uit Oceanië (5,8%) en slechts 5 titels uit Zuid-Amerika (3,6%).

Ontdekkingen (2000-2004)

In de reeks ontdekkingen kwamen in totaal zes titels uit:

1. Marcello Fois *Immer dierbaar*
2. Birgit Vanderbeke *Ik zie, ik zie wat jij niet ziet*
3. Birgit Vanderbeke *Het mosselmaal*
4. Agnès Desarthe *Goede bedoelingen*
5. Véronique Olmi *Geen gewone dag*
6. Marcello Fois *De blauwe tong*

Deze zes romans zijn allemaal afkomstig uit Europa. Twee uit Frankrijk, twee uit Italië en twee uit Duitsland. Vier titels worden door een vrouw geschreven en twee door een mannelijke auteur. Met deze reeks laat De Geus zien dat naast Nederlandstalige debutanten ook in het buitenland op zoek gaat naar talent. Deze ‘ontdekkingen’ zijn natuurlijk niet helemaal aan De Geus toe te schrijven omdat ze in eigen land al uitgegeven waren (van *Ik zie, ik zie wat jij niet ziet* werden tussen 1999 en 2001 in Duitsland bijvoorbeeld al 100.000 exemplaren verkocht), maar blijkbaar waren deze namen voor de uitgeverij interessant genoeg om op een andere manier te presenteren.⁸⁹

Sirene (2002-2003), Rainbow Pocket (2002-2005) en Zilver Pocket (2003-2005)

Na de stop van de Geuzenpockets in 1999 verschijnen er vanaf 2002 toch weer pocketedities van de titels van De Geus en wel als imprint bij uitgeverij (Maarten) Muntinga. Deze uitgeverij bestaat uit verschillende onderdelen; uitgeverij Sirene en Muntinga Pockets, onder deze laatste vallen de pocketimprints Zilver en Rainbow. *Boekblad* schrijft verschillende keren over herstructureringen binnen de uitgeverij, zo zou Sirene in eerste instantie vooral bedoeld zijn om werken van vrouwelijke auteurs uit te geven en openstaan voor nieuw werk, waar de pocketimprints Zilver en Rainbow onder Muntinga Pockets alleen herdrukken bevatten.⁹⁰

Voor de titels van De Geus waarvan de pockets in samenwerking met uitgeverij Muntinga worden uitgegeven geldt echter dat het hier gaat om titels die al eerder bij De Geus verschenen, zoals ook het geval was bij de eigen pocketreeks van De Geus. In totaal verschenen er 36 pockets als imprint bij Muntinga in de periode tussen 2002 en 2005. 10 hiervan verschenen bij Sirene. Negen van deze tien titels zijn inderdaad geschreven door een

⁸⁹ De Geus (2016) ‘Birgit Vanderbeke’, via: <http://www.singeluitgeverijen.nl/de-geus/auteur/birgit-vanderbeke/>. Geraadpleegd op: 24-05-2016.

⁹⁰ Romeny, Robertine (2010) ‘Uitgeverij Sirene wordt MM Boeken’, in: *Boekblad*. 29 juli 2010. Via: <http://boekblad.nl/Nieuws/Item/uitgeverij-sirene-wordt-mm-boeken>. Geraadpleegd op: 24-05-2016.

vrouwelijke auteur. Het is sowieso opvallend dat van de 36 titels die als pocket bij Muntinga verschenen er slechts acht (22,2%) door een man geschreven zijn.

Qua continenten zien we ook hier weer een inmiddels bekend beeld opdoemen; 18 titels zijn afkomstig uit Europa (50%) en hiervan zijn er drie uit het Nederlandstalige fonds. Negen titels komen uit Noord-Amerika (25%), vier uit Azië, drie uit Afrika, één uit Zuid-Amerika en één uit Oceanië. De meeste titels binnen deze pocketreeksen vallen onder fictie, de drie titels die in de database als non-fictie te boek staan zijn alle drie autobiografische verhalen.

F/ Focus (2006-2007)

In de reeks Focus geeft De Geus 29 titels uit. Dit zijn allemaal titels met veel herdrukken en succesvolle auteurs zoals bijvoorbeeld de titels van Marianne Fredriksson en Herbjorg Wassmo. 14 van de 29 titels zijn door mannen geschreven (48,3%), we zien dus wederom een lichte meerderheid bij de vrouwelijke auteurs. 72,4% van de titels (dus 21 titels) uit deze reeks is afkomstig uit Europa, waaronder 6 uit het Nederlandstalige fonds. Vier titels komen uit Noord-Amerika, drie titels uit Azië en 1 uit Oceanië. Waar eerdere reeksen zich dus duidelijk probeerden te richten op titels buiten Europa, zoals de vrouwenwereldliteratuurreeks en de poëzie uit de derde wereld, legt deze reeks de focus op titels die goed verkopen en daarvan komen de meesten toch uit Europa. Dit is niet gek omdat we eerder al zagen dat bijna 65% van het fonds van De Geus afkomstig is uit Europa.

De Geus klassiek (2008)

In 2008 verschijnen er twee reeksen bij De Geus. De eerste is een serie van negen titels die de naam 'De Geus klassiek' meekrijgt. In deze serie worden uitgegeven:

1. Maya Angelou	<i>Ik weet waarom gekooide vogels zingen</i>
2. Pat Barker	<i>Weg der geesten-trilogie</i>
3. Lars Saabye Christensen	<i>De halfbroer</i>
4. Nazim Hikmet	<i>Mensenlandschappen</i>
5. Marek van der Jagt	<i>Ik ging van hand tot hand: verzameld werk</i>
6. Andreï Makine	<i>Het Franse testament</i>
7. Annie Proulx	<i>Scheepsberichten</i>
8. Carol Shields	<i>De stenen dagboeken</i>
9. Pramodya Ananta Toer	<i>Aarde der mensen</i>

Ik weet waarom gekooide vogels zingen van Maya Angelou verscheen voor het eerst bij De Geus in 1987 in de vrouwenwereldliteratuurreeks. In 1992 verscheen deze titel als Geuzenpocket en in 1997 verschijnt er een nieuwe druk met als ondertitel 'de complete autobiografie'. In totaal komen er bij De Geus 10 titels van haar uit.

Pat Barker brengt in totaal 12 titels uit bij De Geus, de *Weg der geesten-trilogie* verschijnt voor het eerst in 1996 en beleeft tot en met 2014 verschillende herdrukken (3). Ook wordt deze titel in 2007 uitgegeven in de Focus-reeks in welke vorm deze nog eens vier drukken beleeft. De Noorse Lars Saabye Christensen heeft acht titels op zijn naam bij De Geus. *De halfbroer* verschijnt voor het eerst in 2002 en krijgt in 2008 (in de De Geus klassiek-reeks) een vierde druk.

De titels van Nazim Hikmet en Marek van der Jagt verschijnen allebei voor het eerst in 2008 en dus meteen in de klassiek-reeks. Hoewel beide schrijvers in totaal slechts vier titels uit hebben gegeven bij De Geus. In 2008 had Marek van der Jagt onder zijn eigen naam (Arnon Grunberg) al heel wat successen geboekt met zijn romans. Ook was ondertussen algemeen bekend dat Van der Jagt eigenlijk Grunberg was en dus is het niet vreemd dat De

Geus het verzameld werk van Van der Jagt als klassieker bestempeld. Het werk van Hikmet wordt een keer herdrukt binnen de reeks.

Het Franse testament van Andreï Makine komt in 1996 voor het eerst uit bij De Geus. In 2001 telt de titel elf drukken, in 2002 zijn dat er twaalf en met de uitgave in de klassiek-reeks dertien. In totaal komen van Makine 14 titels uit bij De Geus. Van Annie Proulx verschijnen bij De Geus elf titels. *Scheepsberichten* wordt voor het eerst uitgegeven in 1995 en kent datzelfde jaar al drie drukken. In 1996 zijn dat er acht en in 1998 wordt een speciale paperbackuitgave uitgegeven. In 2002 telt de titel 19 drukken, in 2005 zijn dat er 20 en met de uitgave in de klassiek-reeks zijn het er 21.

Van Carol Shields kwamen er in totaal 7 titels uit bij De Geus. *De stenen dagboeken* komt voor het eerst uit in 1995. In 1996 is er sprake van een derde druk en een vijfde druk in 1998. In 2002 zijn er zes drukken en met de klassiek-reeks in 2008 zeven. Van de Indonesische Pramoedya Ananta Toer verschijnen in totaal 17 titels bij De Geus. *Aarde der mensen* wordt voor het eerst uitgegeven in 1999, wordt in 2005 herdrukt en vervolgens nog eens in de klassiek-reeks in 2008.

Sommige van de hierboven uitgelichte titels zijn duidelijk klassiekers, ze zijn vaak herdrukt en de auteurs hebben een groot oeuvre opgebouwd bij De Geus, maar er staan ook een paar verrassingen tussen, zoals bijvoorbeeld de titel van Nazim Hikmet. Als we het dan over een echte klassieker hebben; waar is *Anna, Hanna en Johanna* van Marianne Fredriksson en waar zijn de klassiekers uit het Nederlandstalige fonds?

Van de 9 titels in de reeks zijn er vier geschreven door een vrouw (44,4%). Drie komen uit Europa, drie uit Azië en drie uit Noord-Amerika; een redelijk evenredige verdeling dus en wederom zien we de drie continenten vertegenwoordigd die het grootste aandeel in het fonds van De Geus hebben.

AfriCanon (2008)

Eerder refereerde ik al aan de reeks 'AfriCanon' die De Geus in 2008 in samenwerking met *NRC Handelsblad* uitgaf. De reeks bestaat uit de volgende acht titels (van uit Afrika afkomstige auteurs):

1. Chinua Achebe	<i>Een wereld valt uiteen</i>
2. Nuruddin Farah	<i>Kaarten</i>
3. Tahar Ben Jelloun	<i>Een verblindende afwezigheid van licht</i>
4. Ahmadou Kourouma	<i>Allah is niet verplicht</i>
5. Doris Lessing	<i>Het zingende gras</i>
6. Nagieb Mahfoez	<i>Kinderen van Gabalawi</i>
7. Merlene van Niekerk	<i>Triomf</i>
8. Yvonne Vera	<i>Vuurvlinder</i>

Pieter Steinz schrijft de volgende aankondiging van de reeks in *NRC Handelsblad*: 'Maar nog steeds wordt de Afrikaanse literatuur te weinig vertaald, gepubliceerd en vooral gelezen. Daarom gaat in november in Boeken, op de laatste pagina van de bijlage, een aan de Afrikaanse klassieken gewijde editie van de Leesclub van start. Acht romans uit zeven verschillende landen, in vier verschillende talen geschreven, zullen worden ingeleid en bediscussieerd door Afrika-experts, critici van *NRC Handelsblad* én lezers van Boeken. Iedere maand één roman.'⁹¹

⁹¹ Steinz, Pieter (2008) 'Vier talen, zeven culturen; De NRC Leesclub discussieert vanaf november over de "AfriCanon"', in: *NRC Handelsblad*: 17 oktober 2008: pp. 14-15.

Opvallend is dat de canon mooi verdeeld is over de tijd. De oorspronkelijke publicatiejaren van de titels die in 2008 in de canon worden opgenomen zijn (op volgorde van de hierboven genoemde titels); 1958, 1986, 2001, 2000, 1950, 1959, 1994 en 1998.

Voor De Geus is deze serie een uitgelezen kans om zichzelf als maatschappelijk betrokken uitgever te profileren, als de connotatie met het 'Novibsausje' in de jaren hiervoor is afgenomen dan is die met deze reeks in samenwerking met het *NRC* in elk geval weer helemaal terug, en dat terwijl Visser zo'n vier jaar later aangeeft zich juist meer te willen focussen op het Nederlandstalige deel van zijn fonds.

13) Samenwerking met EPO (België)

Titels die tot nu toe in dit onderzoek buiten beeld gebleven zijn zijn de titels die door De Geus in Nederland werden gedistribueerd voor uitgeverij EPO uit België. Zoals eerder aangegeven paste deze links georiënteerde uitgeverij goed bij het beeld dat Visser voor De Geus in zijn hoofd had; de uitgesproken linkse politieke lijn van deze uitgeverij sloot goed aan bij Visser. EPO geeft jaarlijks zo'n 35 boeken uit, allemaal met politieke, economische, sociaal-culturele en historische thema's.⁹² In totaal verzorgde De Geus de distributie van 60 EPO-titels in de periode tussen 1986-1997. Deze titels zijn in de voorgaande analyse van het fonds niet opgenomen omdat ze niet door De Geus werden uitgegeven, maar toch is het belangrijk om er hier nog even kort aandacht aan te besteden. De samenwerking en de titels waar het om gaat geven een mooi beeld van hoe Visser De Geus zag; als maatschappelijk betrokken en geëngageerde uitgeverij.

Van de 60 titels zijn er 56 non-fictie (93,3%), wat dat betreft vulde het fonds van EPO het (overwegende) fictiefonds van De Geus goed aan. 53 van de 60 titels werden geschreven door een Vlaamse auteur (88,3%), EPO had dus een groot nationaal fonds dat voor de Nederlandse markt ook geschikt was, het overgrote merendeel (90%) van de auteurs die EPO uitgeeft is mannelijk, maar liefst 54 van de 60 titels werden door een man geschreven. Deze laatste twee feiten sluiten niet naadloos aan bij het fonds van De Geus omdat Visser juist veel aandacht had voor internationale en vrouwelijke auteurs en titels.

De onderwerpen van de non-fictie uitgaven bij EPO maken dat voor een groot deel goed. Met 16 titels over de maatschappij in het algemeen, 10 over geschiedenis (waarvan 4 over de oorlog), 8 over geloof/ theologie, 7 over politiek, 6 (auto)biografieën en nog wat titels over milieu (5), filosofie (3) en psychiatrie (1) kun je spreken van een geëngageerd fonds, datgene waar Visser vanaf het begin van De Geus van droomde.

14) Prijzen

Nobelprijs

In deze laatste paragraaf wil ik graag drie prijzen bespreken die voor het fonds van De Geus op verschillende manieren van belang zijn. De eerste is de Nobelprijs voor de literatuur. Elf auteurs binnen het fonds van De Geus wonnen de Nobelprijs voor de literatuur, acht daarvan gaf De Geus al uit voordat zij de prijs wonnen. In 2013 schrijft John Schoorl hierover in *de Volkskrant*: 'En weer is het een schrijver uit de stal van Eric Vissers uitgeverij De Geus die de Nobelprijs voor de literatuur wint. [...] Je kunt zeggen dat hij een neusje heeft voor internationaal aansprekende schrijvers, voor toekomstige prijswinnaars, verspreid over alle continenten. Hoe het toch komt? Visser zegt dat hij van verhalenvertellers houdt, net als de Nobelprijsjury. En dat hij geduld heeft met zijn auteurs, en ze om hun kwaliteit blijft

⁹² Auteur onbekend. 'Over EPO', via: <https://www.epo.be/info/overEPO.php>. Geraadpleegd op: 14-03-2016.

waarderen, waar ze ook ter wereld vandaan komen, dus niet alleen uit Amerika of Engeland. “We kiezen voor een auteur en die blijven we trouw. Terwijl de meeste uitgeverijen tegenwoordig voor het snelle succes gaan.”⁹³

Het ‘om hun kwaliteit blijven waarderen’ is hier precies de sleutel. Een Nobelprijs levert voor de uitgeverij in eerste instantie symbolisch kapitaal op, er is dan een schrijver in het fonds die wereldwijd erkend wordt als topauteur. Vaak worden werken van Nobelprijswinnaars voordat zij die prijs winnen geen bestsellers. ‘Denk mar aan schrijvers waarvan tal van uitgevers zeiden: wat moet je ermee, zoals Herta Müller, J.M.G. Le Clézio en Dario Fo,’ schrijft Schoorl.⁹⁴ De Geus kreeg Alice Munro zelfs pas nadat uitgeverijen Goossens en Ambo | Anthos haar wegens ‘bedroevende’ verkoopcijfers niet meer wilden hebben.⁹⁵ Bij de Nobelprijswinnaars gaat het in eerste instantie dus vaak om kwaliteit boven kwantiteit, maar als de prijs eenmaal binnen is stijgt het aanzien (en de omzet) van de uitgeverij wel degelijk. De tabel in bijlage 6 geeft een overzicht van de titels van de Nobelprijswinnaars in het fonds van De Geus.

In de tabel wordt de naam van de Nobelprijswinnaar genoemd, vervolgens het jaar waarin hij of zij de Nobelprijs voor de Literatuur won en daarna alle titels die van die auteur zijn uitgekomen bij De Geus. In de kolom daarnaast staat het jaartal van uitgave bij De Geus genoemd, waardoor duidelijk te zien is of dit voor of na het winnen van de Nobelprijs was en daaronder staan de jaartallen van eventuele herdrukken (met het aantal drukken tussen vierkante haken erachter). In de laatste kolom staat het oorspronkelijke jaartal van verschijning van het boek (in de oorspronkelijke taal).

De Noorse Knut Hamsun die in 1920 de Nobelprijs won wordt pas vanaf 2009 uitgegeven bij De Geus. In totaal verschijnen van hem vier titels, oorspronkelijk uit 1892, 1898 en 1927, waarvan alleen *Mysteriën* in 2011 een herdruk krijgt. Succesvoller is het werk van de IJslandse Halldór Laxness, die in 1955 de Nobelprijs won. In 2002 verschijnt *Onafhankelijke mensen* bij De Geus, dat in 2010 vijf drukken kent. Daarna worden nog verschillende vroegere titels van Laxness gepubliceerd die qua verkoop minder succesvol zijn. In totaal komen er bij De Geus zeven titels van de IJslander uit.

Maar liefst 14 titels worden er uitgegeven van de Arabische Nagieb Mahfoez die de prijs in 1988 in ontvangst mocht nemen. De eerste titel van Mahfoez komt in 1993 bij De Geus uit, de titels die daarop tot en met 1996 kennen er drie maar liefst vier drukken en ook *Taverne De zwarte kat* uit 1996 wordt in 1998 nog een keer herdrukt. Daarna verschijnen er tot en met 2014 nog oudere titels van Mahfoez, die niet meer herdrukt worden. In 1991 is de Nobelprijs voor de Zuid-Afrikaanse Nadine Gordimer. Vanaf 2005 worden haar nieuwe titels bij De Geus uitgegeven, met als uitzondering een titel uit 1974 die in 2010 bij De Geus uitkomt. Er worden vijf titels gepubliceerd, geen ervan wordt herdrukt.

Voor de Poolse Wislawa Szymborska (Nobelprijs 1996) geldt ook dat de nieuwe titels vanaf 2007 bij De Geus uitkomen. Alleen de eerste titel *Dubbele punt* kent herdrukken (vijf). In totaal komen er drie titels van Gordimer uit bij De Geus tot en met 2013. De Italiaanse Dario Fo wint in 1997 de Nobelprijs en in 1998 geeft De Geus *De ontdekking van Amerika door Johan Padan* uit, een boek dat oorspronkelijk in 1992 verscheen. Dit is het enige boek dat bij De Geus van Fo uitkomt, vandaar dat het vreemd is dat Schoorl deze naam in zijn artikel in de Volkskrant noemt. De titel komt ook pas uit nadat Fo de Nobelprijs wint.

⁹³ Schoorl, John (2013) ‘Een fonds met veertien Nobelprijswinnaars’, in: *De Volkskrant*: 11 oktober 2013. Via; <http://www.volkskrant.nl/archief/een-fonds-met-veertien-nobelprijswinnaars~a3525132/>. Geraadpleegd op: 25-05-2016.

⁹⁴ Ibidem.

⁹⁵ Ibidem.

Met Doris Lessing (Engels) gebeurt hetzelfde, haar titel *Het zingende gras* komt in 2008 uit bij De Geus (in de AfriCanonreeks), nadat Lessing in 2007 de Nobelprijs binnensleept. Het boek komt oorspronkelijk uit 1950.

Een auteur die De Geus wel al onder contract had vóórdat hij de Nobelprijs won is de Franse J.M.G. Le Clézio, al vanaf 1997 verschijnen zijn titels bij De Geus. In 2008 wint Le Clézio de Nobelprijs, zijn op dat moment recentste titels (uit 2001 en 2004) worden in 2008 herdrukt. In 2009 geeft De Geus nog een titel uit 1963 van hem uit en in 2010 volgt dan de titel uit 2008. In 2010 wordt dan ook de eerste titel (uit 1993, die in 1997 bij De Geus verscheen) herdrukt. In 2011 verschijnt een titel uit 2006, wat het totaal aantal titels van Le Clézio bij De Geus op negen brengt maar vanaf 2009 kent het werk van Le Clézio geen herdrukken meer.

De Duitse Herta Müller wint in 2009 de Nobelprijs, zij wordt als sinds 1988 uitgegeven bij De Geus. Na de winst verschijnen er van twee titels in 2009 een herdruk en daarna nog eens twee titels in 2010. De titel die Müller in 2009 uitbrengt wordt ook meteen in 2009 door De Geus uitgegeven en kent in 2013 vijf drukken. In de jaren daarna (2010-2012) geeft de Geus nog wat oude titels van de Nobelprijswinnares uit. In totaal komt het aantal titels daarmee op 10. De twee titel die De Geus in 2010 van Müller uitgeeft maken deel uit van de reeks 'Nobelprijswinnaar', waar in totaal slechts vier titels in uitgegeven worden. Naast de titels van Müller gaat het hier om een titel van Le Clézio (die De Geus dus ook al onder contract had voor hij de Nobelprijs won) en een titel van Laxness, waarbij dat niet het geval is, maar die De Geus wel al uitgaf vóór 2010. Het is dus niet zo dat Visser deze reeks gebruikt om andere of oudere Nobelprijsauteurs aan zijn fonds toe te voegen, vreemd is daarom wel dat de reeks niet verder wordt doorgezet en blijft steken bij slechts vier titels, terwijl er daarna nog meer auteurs binnen het fonds van De Geus een Nobelprijs mee naar huis mogen nemen.

In 2012 is de prijs voor de Chinese Mo Yan en in 2012 geeft De Geus dan ook meteen zijn titels uit 2009 en 2010 uit. In 2014 verschijnt er een titel uit 1992 en in 2015 eentje uit 2001 maar het werk van Yan beleeft geen herdrukken. Sinds 2000 geeft De Geus het werk van de Canadese Alice Munro uit. In 2013 ontvangt zij de Nobelprijs voor de Literatuur. In 2014 verschijnt er dan een herdruk van *Stilte* (uit 2004) en van *Het uitzicht vanaf Castle Rock* (2006). In 2013 komt *Te veel geluk* (uit 2009) uit en in 2014 brengt De Geus nog twee oudere titels uit haar oeuvre op de markt, waarvan *De manen van Jupiter* in datzelfde jaar twee drukken bereikt.

Opvallend is dus dat de titels van de Nobelprijswinnaars over het algemeen niet geweldig goed lopen en dat pas wanneer zij de prijs winnen verschillende herdrukken in gang gezet worden. Ook pas na de winst van de prijs wordt het blijkbaar rendabel geacht om nog wat titels van de backlist van de auteur uit te geven, ook al zijn dit titels die al jaren oud zijn. Met een sticker 'Nobelprijswinnaar' kom je bij het publiek blijkbaar verder dan wanneer je dezelfde auteur op een 'normale' manier onder de aandacht probeert te krijgen. Toch moet daarbij ook opgemerkt worden dat de herdrukken ook weer niet zo gigantisch in aantal zijn dat er meteen sprake is van enorm economisch succes en meestal duurt dit succes ook maar een jaar of twee (het jaar waarin de prijs gewonnen wordt en het jaar daarna) om vervolgens weer in het oude patroon terug te vallen. Het is daarom ook de vraag waarom Visser ervoor kiest om ook titels van auteurs in zijn fonds op te nemen die jaren voordat hij ze uitgeeft al de Nobelprijs wonnen. Hij maakt er geen serie van, maar het lijkt erop alsof hij ze verzamelt, wellicht vanwege het symbolische kapitaal dat daarmee samenhangt voor de uitgeverij.

Een sticker van het televisieprogramma *De Wereld Draait Door* heeft een heel ander effect dan het winnen van de Nobelprijs. Vanaf september 2012 kiest een uitverkoren boekverkoperspanel aan tafel bij Matthijs van Nieuwkerk een 'Boek van de maand' en ook De Geus trekt hierbij een paar keer aan het langste eind. Tussen september 2012 en november 2015 worden er 25 boeken gekroond tot 'Boek van de maand' (in de zomermaanden ligt het programma stil en ook in december wordt er geen keuze gemaakt).⁹⁶ Drie titels van De Geus worden verkozen tot 'Boek van de maand' in deze periode:

1. J. R. Moehring, *De spiegelwereld van Willie Sutton* (2012) – November 2012
2. Karl Ove Knausgård, *Zoon* (2013) – Maart 2013
3. Per Petterson, *Twee wegen* (2014) – Maart 2014

De titel 'Boek van de maand' levert de uitgeverij over het algemeen weinig symbolisch kapitaal op, maar zorgt volgens een analyse van Nick Muller in *HP/De Tijd* wel voor een enorme boost in de verkoop: 'Het boek dat tot Boek van de Maand wordt gekozen is dus verzekerd van een extra goede verkoop.'⁹⁷ Zien we dat ook terug in de gegevens van het fonds van De Geus?

De titel van Moehring werd niet herdrukt en is ook niet terug te vinden in de Bestseller60-lijsten van het CPNB.⁹⁸ Hoewel het lastig is aan deze drie voorbeelden meteen conclusies te hangen (hiervoor zou nader onderzoek naar het 'Boek van de maand' en de consequenties van dit label gedaan moeten worden) lijkt het er dus op dat de DWDD-titel in het begin van 2012 nog niet zoveel bijdraagt aan het succes van het boek. In maart 2013 zien we dat succes wel. *Zoon*, het derde deel uit de Mijn Strijd-reeks van Karl Ove Knausgård komt in 2013 uit en kent in 2014 vier drukken. *Zoon* komt in week 14 van 2013 binnen op plaats 27 in de Bestseller60, dat is meteen ook de hoogste positie die de titel behaalt, vervolgens blijft de titel drie weken achtereen in Bestseller60lijst staan.⁹⁹ *Toch* moet hierbij ook een kanttekening gemaakt worden. Het eerste deel van de serie: *Vader* kwam in 2011 uit en was ook voor *Zoon* tot 'Boek van de maand' werd uitgeroepen al een succes; er verscheen al een vierde druk in 2012. Vanaf 2013 word het succes van deze titel ook groter (zeven drukken in 2013 en tien in 2014) en ook met het twee deel: *Liefde* gaat het die jaren goed. Het boek kwam in 2012 uit, had vier drukken in 2013 en vijf in 2014. We hebben hier dus een beetje te maken met het kip of het ei-verhaal, werden de drie delen van de serie zo'n succes omdat het derde deel 'Boek van de maand' bij DWDD werd of werd het derde deel 'Boek van de maand' omdat de andere twee delen al zo populair waren?

Tot slot wordt in maart 2014 *Twee wegen* van Per Petterson tot 'Boek van de maand' verkozen. Tot grote verrassing van de uitgever, eerdere titels van Petterson hebben namelijk weinig succes bij het publiek. Het in 2014 verschenen boek verschijnt dat jaar in de CPNB *Top 100* en heeft in 2015 tien drukken achter de titel staan. Hier zou je dus kunnen zeggen dat het label 'Boek van de maand' inderdaad een boost in de verkoop tot gevolg heeft, hoewel het hier slechts om één titel gaat. In de Bestseller60 komt deze titel in week 14 van 2014 binnen

⁹⁶ DWDD (2016) 'Boek van de maand'. Via: <http://boekvandemaand.com/>. Geraadpleegd op: 26-05-2016.

⁹⁷ Muller, Nick (2014) 'Analyse: hoe groot is de invloed van het boekenpanel van DWDD nu écht?', in: *HP/De Tijd*, 19-12-2014. Via: <http://www.hpdetijd.nl/2014-12-19/analyse-hoe-groot-de-invloed-van-het-boekenpanel-van-dwdd-nu-echt/>. Geraadpleegd op: 15 juni 2016.

⁹⁸ CPNB (2016a) 'Bestseller60'. Via: <http://www.debestseller60.nl/index.asp>. Geraadpleegd op: 26-05-2016.

⁹⁹ CPNB (2016e) 'Zoon'. Via: <http://www.debestseller60.nl/index.asp?searchString=zoon>. Geraadpleegd op: 25-05-2016.

op plaats 6, een stuk hoger dan *Zoon* een jaar eerder. In week 15 stijgt de titel naar de tweede plaats. Vervolgens blijft *Twee wegen* dertien weken achtereen in de Bestseller60lijst staan.¹⁰⁰

Aan deze steekproef (het zijn enkel de titels van De Geus) kunnen geen harde conclusies verbonden worden, maar het laat in elk geval zien dat het label 'Boek van de maand' geen garantie is voor betere verkoopcijfers en zich slechts in één van de drie gevallen vertaald naar een aanwijsbare groei van het economische kapitaal voor de uitgeverij.

De Gouden Strop

Een prijs die de verkoopcijfers ook gunstig zou beïnvloeden is *De Gouden Strop*. Deze prijs voor het beste oorspronkelijk Nederlandstalige spannende boek wordt sinds 1986 uitgereikt.¹⁰¹ In de periode tussen 1986 en 2015 wordt de prijs vier keer uitgereikt aan een titel van De Geus:

2002	<i>Schijn van kans</i>	Charles den Tex
2006	<i>De macht van meneer Miller</i>	Charles den Tex
2008	<i>Cel</i>	Charles den Tex
2012	<i>Een zomer zonder slaap</i>	Bram Dehouck

Voor Charles den Tex lijkt deze prijs inderdaad goed uit te pakken. *Schijn van kans* uit 2002 kent in 2009 tien drukken, opvallend is wel dat we deze titel niet terugvinden in de Bestseller60, al start deze pas vanaf 2003 (zie bijlage 7). *De macht van meneer Miller* uit 2006 heeft in 2011 twaalf drukken en staat in 2006 zes weken op rij in de bestsellerlijst, met als hoogste positie 37. In 2008 komt *Cel* uit, dat daarna meteen vijftien weken in de bestsellerlijst staat en de eerste positie bemachtigt. In datzelfde jaar staat deze titel op de 65^e plaats in de CPNB Top 100. In 2012 verschijnt de 16^e druk van deze titel bij De Geus.

Voor Dehouck lijkt de titel minder succes op te leveren. In 2012 verschijnt er een tweede druk van *Een zomer zonder slaap*, maar daar blijft het bij en ook in de bestsellerlijst vinden we hem niet terug. Dehouck won twee jaar eerder ook *De Gouden Strop* met *De minzame moordenaar*, deze titel wordt in 2012 opnieuw door De Geus uitgegeven en in 2013 verschijnt er een tweede druk. Het is dus wederom de vraag of we kunnen concluderen dat *De Gouden Strop* per definitie zorgt voor betere verkoopcijfers. Net als bij het 'Boek van de Maand' is dat aan de hand van deze steekproef met titels van De Geus lastig te zeggen, maar kwaad kunnen de prijzen in elk geval niet.

Andere titels die De Geus wel uitgeeft, maar pas nadat zij de prijs hebben gewonnen zijn; *Playback* van Chris Rippen, deze titel wordt in 2006 uitgegeven door De Geus (en in 2008 herdrukt), maar wint al in 1992 *De Gouden Strop*. In 1998 is *De Gouden Strop* voor Jac. Toes, zijn titel *Fotofinish* verschijnt pas in 2007 bij De Geus. Het lijkt erop dat het winnen van de prijs voor De Geus in deze gevallen wel een reden is om de titels alsnog opnieuw uit te geven.

Al met al mag aan de hand van de analyse van de drie prijzen dus geconcludeerd worden dat deze wel degelijk iets bijdragen aan het fonds van De Geus. Bij de Nobelprijs voor de Literatuur zien we dat het daar vooral om symbolisch kapitaal gaat, waar de titel van *DWDD* en *De Gouden Strop* vooral leiden tot meer herdrukken en hogere posities in de bestsellerlijst van het CPNB.

¹⁰⁰ CPNB (2016d) 'Twee wegen'. Via: <http://www.debestseller60.nl/index.asp?searchString=twee%20wegen>. Geraadpleegd op: 26-05-2016.

¹⁰¹ Gouden strop (2016) 'Gouden strop'. Via: <http://www.spannendeboekenweken.nl/de-gouden-strop-en-schaduwprijs/de-gouden-strop/>. Geraadpleegd op: 30-05-2016.

Conclusie

Oprichter en directeur Eric Visser positioneert De Geus vanaf het begin als een geëngageerde, maatschappelijk relevante en internationale uitgeverij die boeken van evenveel mannelijke als vrouwelijke auteurs, allochtone schrijvers en uit zoveel mogelijk verschillende landen en werelddelen uitgeeft. Al vrij vroeg staat De Geus bekend als een uitgeverij met een ‘Novibsausje’, al komt de daadwerkelijke samenwerking met (Oxfam) Novib pas veel later. Bijna 70% van de uitgaven binnen het fonds komt inderdaad uit het buitenland en hierbinnen is het overgrote deel vertaalde fictie. Opvallend is echter wel dat de meeste titels uit het buitenland afkomstig zijn uit Europa, gevolgd door Noord-Amerika (de Verenigde Staten). De Geus geeft inderdaad titels uit alle werelddelen uit, maar de verhoudingen in het fonds zijn minder opvallend dan aan de hand van het ‘Novibsausje’ misschien verwacht zouden worden.

De samenwerking met uitgeverij EPO in het begin (en die met Oxfam Novib later) bevestigt het beeld van De Geus als geëngageerde maatschappelijke uitgever, vooral als we zien dat het overgrote deel van de uitgaven van EPO die door De Geus worden gedistribueerd non-fictietitels over maatschappij, geschiedenis en politiek zijn. Deze uitgaven zijn een aanvulling op het overwegende fictiefonds van de uitgeverij. Later zien we eenzelfde beweging terug in het non-fictiefonds van De Geus zelf: de 32 titels in de categorie geschiedenis, 21 titels over politiek en 18 titels over maatschappij vormen het grootste gedeelte van dit onderdeel van het fonds. Ook het uitgeven van Nobelprijswinnaars (nadat zij de prijs ontvingen) draagt bij aan het hierboven geschetste beeld van de geëngageerde uitgeverij. Het uitgeven van Nobelprijswinnaars al voordat zij de prijs wonnen helpt Visser zijn uitgeverij een kwaliteitslabel te geven. Die kwaliteit wordt volgens hem ook gewaarborgd door het uitgeven van minder titels sinds 2008. Het aantal titels in die periode daalt inderdaad, maar niet met de percentages die Visser zelf voorhoudt. In twee jaar tijd wordt het fonds inderdaad bijna gehalveerd en vanaf 2012 daalt het aantal titels alleen nog maar verder maar De Geus geeft in 2012 niet een kwart minder titels uit dan in 2011, zoals Visser stelt. Het aanbod daalt dat jaar met 19,5% ten opzichte van het jaar daarvoor. Uitgeverijen hebben het vanaf de financiële crisis in 2008 zwaar en dit zien we naast de hierboven genoemde dalende aantal uitgegeven titels ook terug in de artikelen die vanaf dan over De Geus in *Boekblad* verschijnen. De Geus gaat op zoek naar nieuwe mogelijkheden en scherpt haar koers aan.

Vanaf 2012 zegt Visser zich dan ook meer te willen richten op het Nederlandstalige deel van het fonds, hier zien we in de analyse van het fonds echter weinig van terug. Na een kleine piek van 30,8% Nederlandstalige uitgaven in 2012 daalt het aandeel Nederlandstalige uitgaven in de jaren daarna weer naar een gemiddeld niveau van tussen de 10% en 30%. Het aantal Nederlandstalige fictiedebuten maakt vanaf 2012 wel een lichte stijging door, waarna het in 2015 weer daalt naar de gemiddelde twee debutanten per jaar. Langlopende oeuvres zijn voor de debutanten van De Geus echter zelfden weggelegd. Het grootste gedeelte van de auteurs houdt het bij één of twee titels en slechts één van de debutanten (Kader Abdolah) geeft na zijn debuut bij De Geus nog meer dan elf titels uit. Vervolgens maakt hij de overstap naar Prometheus. Abdolah is meteen ook één van de achttien auteurs in het gehele fonds van De Geus die elf of meer titels bij de uitgeverij op zijn naam mag schrijven. Het ongeëvenaarde succes van de Perzische Abdolah in Nederland (als Nederlandse auteur) draagt bij aan de beeldvorming rondom het ‘Novibsausje’ van De Geus. De uitgeverij wordt op dat moment geassocieerd met buiten-Europese literatuur, met het idee dat ze een stem geven aan (etnische) minderheden en Abdolah is daar een voorbeeld van. Veel langlopende oeuvres kent het fonds van De Geus dus niet, de meerderheid van de auteurs geeft slechts één titel uit. Hiermee wordt wel de diversiteit in het fonds behouden.

Diversiteit is iets dat Visser vanaf het allereerste begin hoog in het vaandel heeft, zoals hierboven al benoemd werd wil hij daarom evenveel vrouwelijke als mannelijke auteurs

uitgeven. Hier slaagt De Geus goed in; 43,6% van de auteurs in het fonds van De Geus zijn van het vrouwelijke geslacht, in het vertaalde fonds is dit zelfs 45,2%. Deze man- / vrouwverhouding komt ongeveer overeen met de jaarlijkse verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke auteurs in de CPNB Top 100 en sluit aan bij het ideaal van Visser. De Geus komt zelf verschillende keren voor in de CPNB Top 100 en de Bestseller60lijst van het CPNB. De succesvolste auteurs zijn waar het deze verkoopcijfers betreft zonder twijfel Kader Abdolah, Marianne Fredriksson en Henning Mankell. Deze laatste twee succesauteurs uit Scandinavië geven De Geus naast het postuur van het 'Novibsausje' een nieuw postuur: die van uitgever van Scandinavische literatuur. In dit segment van de literaire markt speelt De Geus een grote rol volgens Melanie Augustinus en Marij Bertram, de analyse van het fonds bevestigt dit beeld. Bijna dertig procent van het aanbod uit Europa is afkomstig uit Scandinavië en het grootste gedeelte van die werken komt uit Zweden. De Zweedse thrillers van Mankell en de boeken van Fredriksson zijn succesvolste titels voor De Geus waar het de verkoop betreft, maar de uitgeverij profileert zichzelf niet per se als uitgever van Scandinavische literatuur. Wanneer we kijken naar de reeksen die De Geus door de jaren heen uitgeeft ligt daar de nadruk nog steeds vooral op de geëngageerde uitgeverij met het 'Novibsausje'. De reeksen *Vrouwenwereldliteratuur*, *Poëzie uit de derde wereld* en de *AfriCanon* zijn hier de belangrijkste voorbeelden van. De Geus geeft bijvoorbeeld geen thrillerreeks of een reeks met Zweedse auteurs uit.

De reeks *Vrouwenwereldliteratuur* wil vooral het beeld van De Geus als betrokken en geëmancipeerde uitgeverij uitdragen. De Geus geeft daarmee aan het belangrijk te vinden om vrouwen van over de hele wereld het woord te geven. Dit idee moet na de analyse enigszins gerelativeerd worden als blijkt dat bijna zestig procent van het aanbod in deze reeks afkomstig is van auteurs uit Europa en de Verenigde Staten. Ook met de reeksen *Poëzie uit de derde wereld* en de *AfriCanon* profileert de uitgeverij zich als een maatschappelijk betrokken bedrijf met minderheden, terwijl dit als we naar de fondsanalyse kijken relatief meevalt. Bijna 65% van de titels uit het fonds zijn afkomstig uit Europa en slechts een klein deel van het fonds is afkomstig uit Afrika of Zuid-Amerika.

Uit dit onderzoek is dus gebleken in hoeverre de titels uit het fonds van De Geus overeenkomen met de manier waarop de uitgeverij zichzelf wil profileren. Al met al kan geconcludeerd worden dat De Geus erin slaagt haar postuur van geëngageerde uitgeverij waar te maken in het uitgegeven fonds. Hoewel postuur en beeldvorming altijd subjectief blijven wordt De Geus door veel mensen geassocieerd met het 'Novibsausje' en literatuur uit Afrika en Azië, terwijl dit in de analyse van het gehele fonds veel minder duidelijk naar voren komt dan aan de hand van het postuur van de uitgever te denken was. Toch heeft De Geus vanaf het eerste moment vrij veel succes gehad met het uitgeven van fictietitels, wat waarschijnlijk grotendeels ook juist te danken is aan dit segment waarin zij zich bevinden en de succesvolle uitdraging van dit beeld van de uitgeverij. Het idee van De Geus als uitgever van Scandinavische literatuur wordt door de uitgeverij zelf minder gepromoot, maar komt uit de analyse van het fonds wel degelijk naar voren. Je kunt binnen het fonds van De Geus bijna niet om Zweden heen. Sterker nog, twee van de bestverkopende auteurs binnen het fonds zijn afkomstig uit Zweden.

De resultaten van de analyse geven een duidelijk beeld van het fonds van De Geus, hoewel hierbij in het achterhoofd gehouden moet worden dat het hier gaat om een analyse van het fonds aan de hand van de catalogus van de Koninklijke Bibliotheek en dat niet het gehele fonds van De Geus fysiek bekeken is. De percentages in verschillende grafieken geven het verloop van het fonds goed weer, al geven deze getallen in de beginjaren wat problemen vanwege het geringe aantal titels dat in die periode door de uitgeverij wordt uitgegeven, hierdoor ontstaat een vertekend beeld; 50% van twee titels is niet te vergelijken met 10% van 119 titels. Vandaar dat de resultaten van de analyse gedurende dit onderzoek steeds kritisch

bekeken moeten worden waar het de beginjaren van de uitgeverij betreft. Tot slot is belangrijk om in te zien dat de verkoopcijfers van het CPNB de percentages in dit onderzoek kunnen relativiseren. Een titel van Henning Mankell, waarvan tienduizenden exemplaren verkocht worden is niet geheel vergelijkbaar met een titel van Esther Gerritsen in het Nederlandstalige fonds, waarvan veel minder exemplaren verkocht worden. Toch tellen deze titels in het fonds uiteraard allebei als één titel. Dit maakt de percentages binnen het fonds niet onjuist, maar de resultaten van het CPNB helpen deze te nuanceren.

Samengevat slaagt De Geus er dus in om positie en postuur vast te houden in het fonds tot 2015, zoals ik eerder al liet zien. Vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op de vraag waar op dit moment nog geen antwoord op te geven is: in hoeverre kan De Geus haar verworven positie en unieke postuur behouden nu zij onderdeel wordt van Singel uitgevers in Amsterdam. Een onderzoek over een aantal jaar zou moeten uitwijzen hoe het fonds zich vanaf mei 2016 verder ontwikkelt in dit concern en welke verschuivingen ten opzichte van het onafhankelijke fonds zoals dat er nu ligt daarin op te merken zijn. Dit onderzoek kan als uitgangspunt dienen en de nieuwe gegevens kunnen hier gemakkelijk tegen afgezet worden. Blijft de man- / vrouwverhouding behouden zoals deze nu is? Wordt er meer of minder fictie uitgegeven en komen er meer of juist minder Nederlandse auteurs en debutanten in het fonds?

Een andere vraag die op kortere termijn interessant is om naar aanleiding van dit onderzoek nader te onderzoeken is hoe de verhoudingen van het fonds van De Geus zich verhouden naar verhoudingen in fondsen van andere grote (onafhankelijke) uitgeverijen in Nederland. Is de man- / vrouwverhouding in het fonds van De Geus zo anders dan bij andere uitgeverijen of kiezen andere uitgeverijen ervoor hier in hun profilering niet de nadruk op te leggen? Hoe zit het met de verhouding tussen fictie en non-fictie, tussen Nederlandstalig en vertaald werk en tussen de verschillende werelddelen bij deze andere uitgeverijen en hoe zet De Geus zich daartegen af of juist niet? Het is dus belangrijk om de bevindingen uit dit onderzoek in een breder licht te plaatsen waar het de uitgeverijwereld betreft om te zien waar de grote verschillen en dus de echte uniciteit van De Geus ligt. De unieke positie in Breda is al verdwenen, maar hoe zit het straks met het fonds? Het verrichte werk in dit onderzoek kan tegen die tijd als uitgangspunt dienen voor het beantwoorden van de hierboven gestelde vragen.

Bibliografie

- Augustinus**, Melanie (2010) 'Conclusie', in: *De inspecteur en de uitgeverij. De invloed van De Geus op de beeldvorming van Zweedse misdaadromans in Nederland*. Masterscriptie, 22 december 2010. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.
- Auteur onbekend**. 'Twee onderdelen van uitgeverij De Geus failliet', in: *NRC Handelsblad*, 25 augustus 1997.
- Auteur onbekend**. 'De Geus verkozen tot beste literaire uitgever', in: *Trouw*. 28 juli 2000.
- Auteur onbekend**. 'Over EPO', via: <https://www.epo.be/info/overEPO.php>. Geraadpleegd op: 14-03-2016.
- Bekaert**, Peter (2012) 'Minder keuze in de boekenkast', in: *Liefde voor de roman*. Kapellen (België); 29 februari 2012; via: <http://liefdevoorderoman.blogspot.nl/2012/02/minder-keuze-in-de-boekenkast.html>.
- Boer**, Adriaan de (1998) 'Maak er een jongen van', in: *De Volkskrant*. 30 oktober 1998.
- Bourdieu**, Pierre (1980) 'The production of belief: contribution to an economy of symbolic goods', in: *Media Culture Society* 2: pp. 261-193.
- Bourdieu**, Pierre (1993) 'The Field of Cultural Production, or: The Economic World Reversed', in: *The field of cultural production*. Cambridge: Polity Press: pp. 30-73.
- Clarke**, Giles & **Phillips**, Angus (2014) *Inside Book Publishing*, Fifth Edition. New York: Routledge.
- CPNB** (2016a) 'Bestseller60'. Via: <http://www.debestseller60.nl/index.asp>.
- CPNB** (2016b) 'Bestseller60 - De Geus'. Via: <http://www.debestseller60.nl/index.asp?searchString=de%20geus>.
- CPNB** (2016c) 'CPNB Top 100'. Via: <http://web.cpnb.nl/campagne.vm?sp=95&hp=3>.
- CPNB** (2016d) 'Twee wegen'. Via: <http://www.debestseller60.nl/index.asp?searchString=twee%20wegen>.
- CPNB** (2016e) 'Zoon'. Via: <http://www.debestseller60.nl/index.asp?searchString=zoon>.
- De Geus** (2016) 'Birgit Vanderbeke', via: <http://www.singeluitgeverijen.nl/de-geus/auteur/birgit-vanderbeke/>.
- De Geus** (2016) 'Daan Bronkhorst', via: <http://www.degeus.nl/auteur/daan-bronkhorst/>.
- Deleack**, H., **Huybrechs**, J. & **Cantillon**, B. (1983). *Het Matteüeffect. De ongelijke verdeling van de sociale overheidsuitgaven in België*. Antwerpen: Kluwer.

Dessing, Maarten (2016) 'Dertig jaar De Geus: gebonden boeken uit de hele wereld.', in: *Boekblad*, 17 februari 2016. Via: <http://www.boekblad.nl/dertig-jaar-de-geus-gebonden-boeken-uit-de-hele.258042.lynkx>.

Donk, Toine & **Van der Meer**, Daniël (2015) 'De uitgeverwereld moet op de schop', in: *De Volkskrant*. 20 oktober 2015. Via: <http://www.volkskrant.nl/opinie/de-uitgeverwereld-moet-op-de-schop~a4167125/>.

DWDD (2016) 'Boek van de maand'. Via: <http://boekvandemaand.com/>.

Glas, Frank de (1989) *Nieuwe lezers voor het goede boek. De Wereldbibliotheek en 'Ontwikkeling' / De Arbeiderspers vóór 1940*. Amsterdam: Wereldbibliotheek.

Glas, Frank de (2012) *De regiekamer van de literatuur. Een eeuw Meulenhoff 1895-2000*. Zutphen: Walburg Pers.

Gouden strop (2016) 'Gouden strop'. Via: <http://www.spannendeboekenweken.nl/de-gouden-strop-en-schaduwprijs/de-gouden-strop/>.

Hartman, Menno (2016) 'Big is better – Uitgeverijen en het unilever-misverstand', in: *Tirade*, 18 februari 2016. Via: <http://www.tirade.nu/?p=21028>.

Jaeger, Toef & Nieuwenhuis, Roderick (2016) 'Uitgeverij De Geus verkocht aan Singel Uitgeverijen', in *NRC Handelsblad*, 15 februari 2016. Via: <http://www.nrc.nl/nieuws/2016/02/15/uitgeverij-de-geus-verkocht-aan-singel-uitgeverijen>.

Jong, Laura De (2015) 'Rondvraag nieuwe uitgeverij Das Mag: 'Ze zijn allesbehalve vernieuwend'. Uitgevers reageren op kritiek Das Mag.', in: *De Volkskrant*. 21 oktober 2015. Via: <http://www.volkskrant.nl/opinie/rondvraag-nieuwe-uitgeverij-das-mag-ze-zijn-allesbehalve-vernieuwend~a4167284/>.

Joosten, Jos (2013) 'Scheve verhoudingen in literatuur zitten dieper', in: *Trouw*: 02-05-2013. Via: <http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/article/detail/3435091/2013/05/02/Scheve-verhoudingen-in-literatuur-zitten-dieper.dhtml>.

Meizoz, J. (2010) 'Modern Posterities of Posture: Jean-Jacques Rousseau.' In: Dorleijn, G.J., Grüttemeier, R. & Korthals Altes, L. (ed.), *Authorship revisited: Conceptions of Authorship around 1900 and 2000*. Leuven: Peeters.

Muller, Nick (2014) 'Analyse: hoe groot is de invloed van het boekenpanel van DWDD nu écht?', in: *HP/De Tijd*, 19-12-2014. Via: <http://www.hpdetijd.nl/2014-12-19/analyse-hoe-groot-de-invloed-van-het-boekenpanel-van-dwdd-nu-echt/>.

Nieuwenhuis, Roderick (2014). *Kader Abdolah van De Geus naar Prometheus*, in: *NRC Handelsblad*. 14 januari 2014. Via: <http://www.nrc.nl/nieuws/2014/01/14/kader-abdolah-van-de-geus-naar-prometheus>.

Oxfam Novib (2016) 'Over Oxfam Novib', via: <http://www.oxfamnovib.nl/over-oxfam-novib.html>.

Rees, Kees van, Janssen, Susanne & Verboord, Marc (2006) 'Classificatie in het culturele en literaire veld 1975-2000. Diversificatie en nivellering van grenzen tussen culturele genres', in: Dorleijn, Gillis & Rees, Kees van (2006) *De productie van literatuur. Het literaire veld in Nederland 1800-2000*. Nijmegen; VanTilt; pp. 239-337.

Romeny, Robertine (2010) 'Uitgeverij Sirene wordt MM Boeken', in: *Boekblad*. 29 juli 2010. Via: <http://boekblad.nl/Nieuws/Item/uitgeverij-sirene-wordt-mm-boeken>.

Romeny, Robertine (2012) 'Uitgever Eric Visser: 'Kwalitatief uitgeven loont'', in *Boekblad*, 23 november 2012. Via: <http://www.boekblad.nl/uitgever-eric-visser-kwalitatief-uitgeven-loont.199865.lynkx>.

Romeny, Robertine (2014) 'Uitgeverij De Geus scherpt haar koers aan', in: *Boekblad*, 13 februari 2014. Via: <http://www.boekblad.nl/uitgeverij-de-geus-scherpt-haar-koers-aan.228527.lynkx>.

Schoorl, John (2013) 'Een fonds met veertien Nobelprijswinnaars', in: *De Volkskrant*: 11 oktober 2013. Via; <http://www.volkskrant.nl/archief/een-fonds-met-veertien-nobelprijswinnaars~a3525132/>.

Steinz, Pieter (2008) 'Vier talen, zeven culturen; De NRC Leesclub discussieert vanaf november over de "AfriCanon"', in: *NRC Handelsblad*: 17 oktober 2008: pp. 14-15.

Thompson, John B. (2010) *Merchants of Culture. The Publishing Business in the Twenty-First Century*. Cambridge: Polity Press.

Timmerije, Anneloes (2008) *De wereld begint in Breda. Uitgeverij De Geus 1983-2008*. Breda: De Geus.

Vermij, Lucie Th. (2016a) 'Annemie Jans: 'Zo'n beslissing moet je nemen als je in je kracht staat'', in: *Boekblad*, 15 februari 2016. Via: <http://www.boekblad.nl/annemie-jans-zo-n-beslissing-moet-je-nemen-als-je.258012.lynkx>.

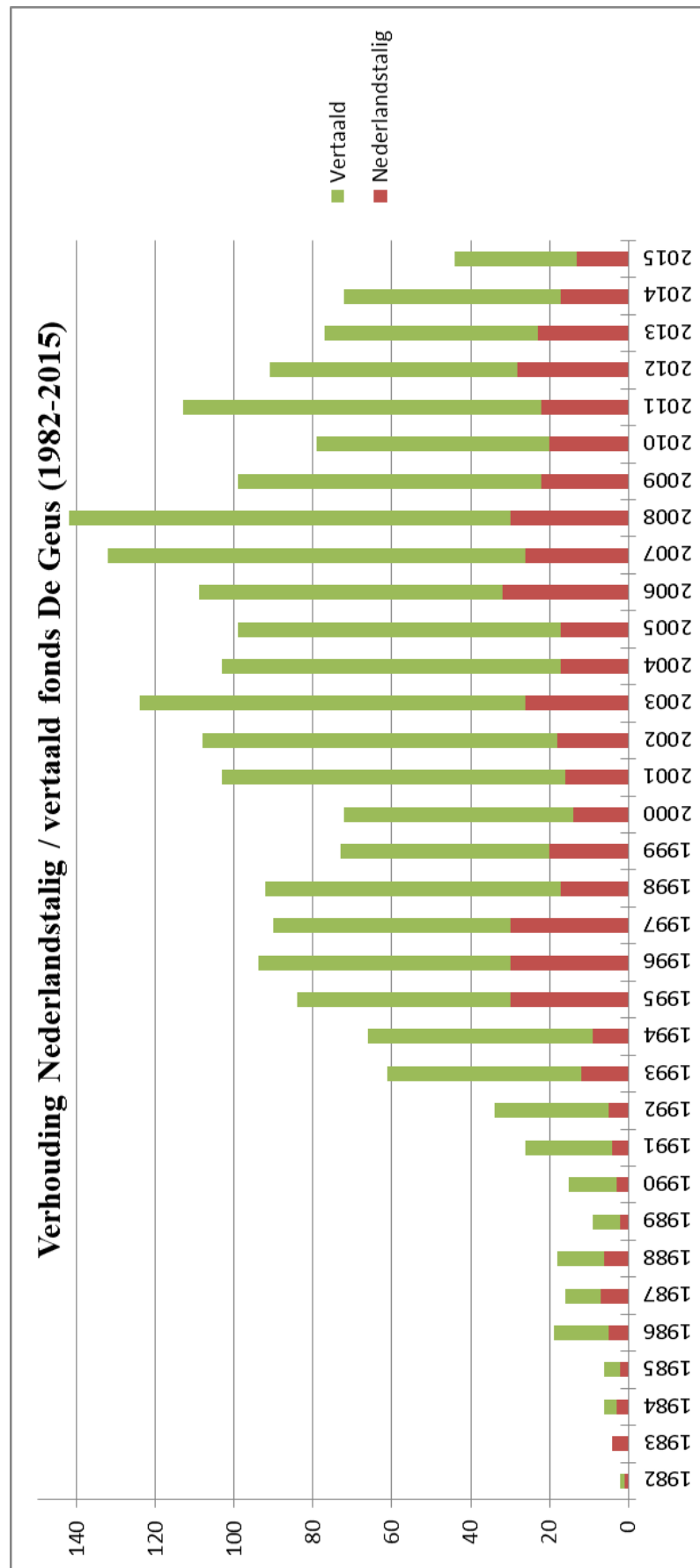
Vermij, Lucie Th. (2016b) 'De Geus wordt onderdeel van Singel Uitgeverijen', in: *Boekblad*, 15 februari 2016. Via: <http://www.boekblad.nl/de-geus-wordt-onderdeel-van-singel-uitgeverijen.258011.lynkx>.

Bijlagen

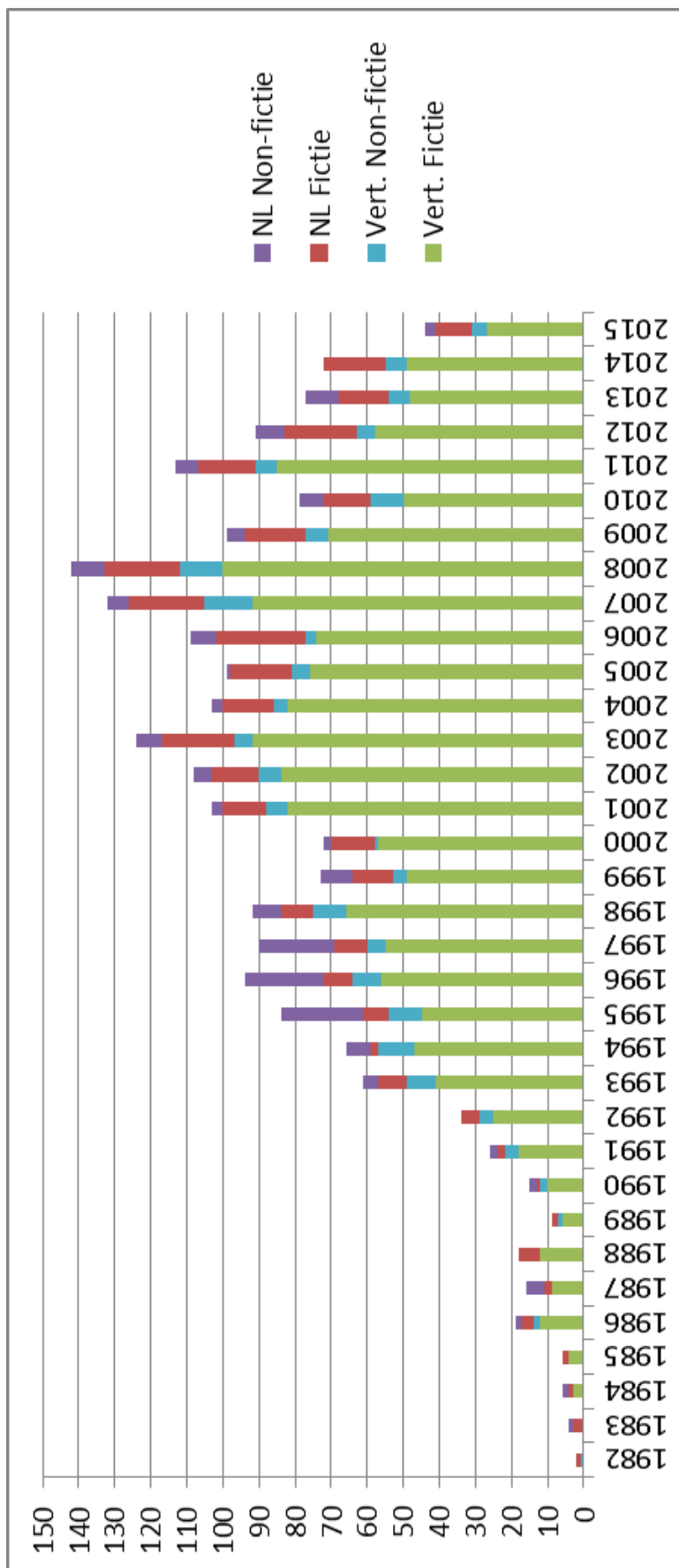
Bijlage 1: Tabel titelproductie per jaar (excl. heruitgaven)

Jaar	Aantal titels (excl. herdrukken)	Aantal pagina's (totaal)
1982	2	80
1983	4	315
1984	6	578
1985	6	909
1986	19	1821
1987	16	1672
1988	18	2032
1989	9	1883
1990	15	3810
1991	26	5797
1992	34	6890
1993	61	15256
1994	66	19089
1995	84	23285
1996	94	29238
1997	90	24950
1998	92	22859
1999	73	21738
2000	72	21890
2001	103	28343
2002	108	31502
2003	124	38550
2004	103	29626
2005	99	32350
2006	109	33660
2007	132	38387
2008	142	47423
2009	99	28866
2010	79	22066
2011	113	35866
2012	91	31436
2013	77	26140
2014	72	25119
2015	44	14757
Totaal	2282	668183

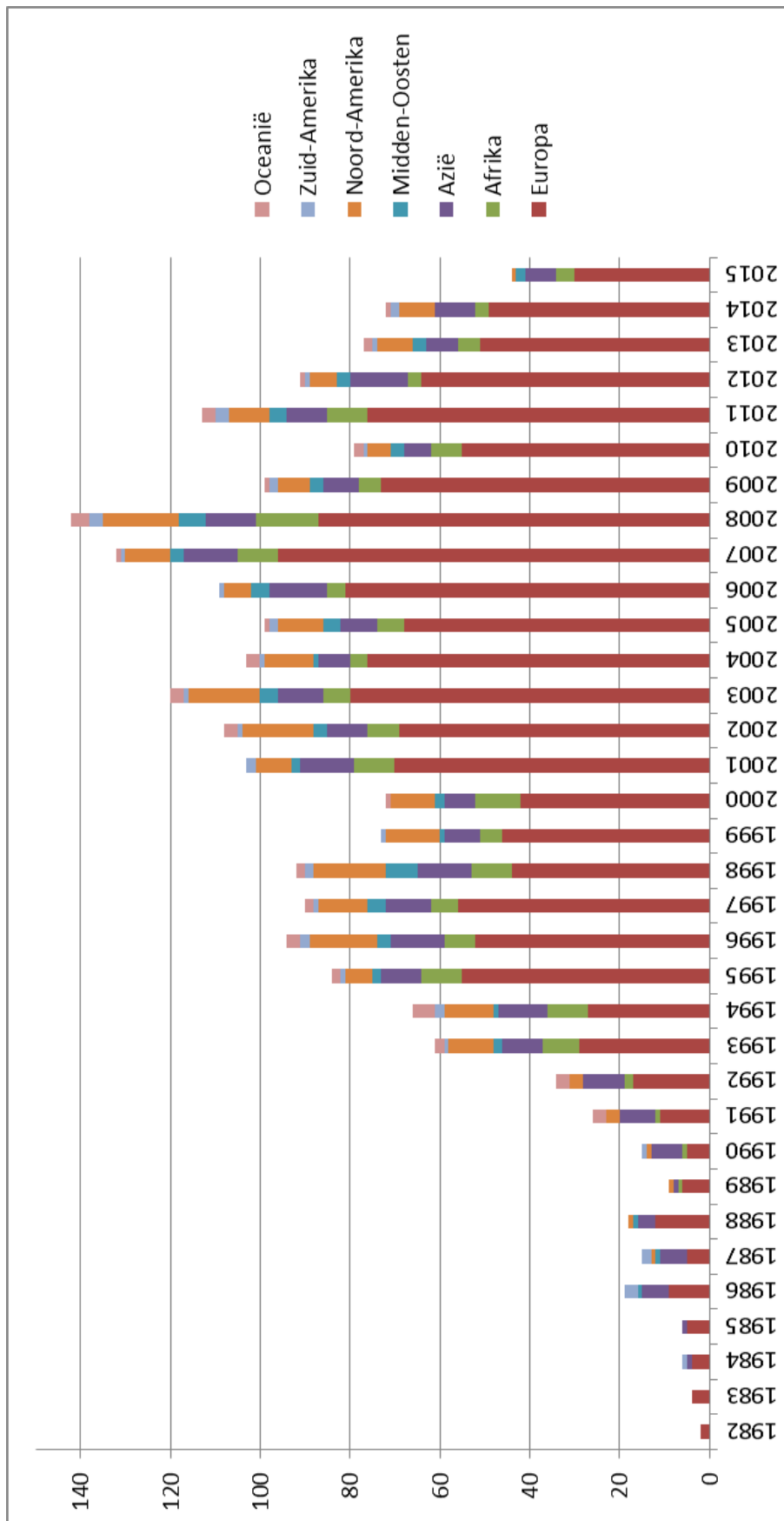
Bijlage 2: Grafiek verhouding Nederlandstalig/ vertaald fonds De Geus (1982-2015)

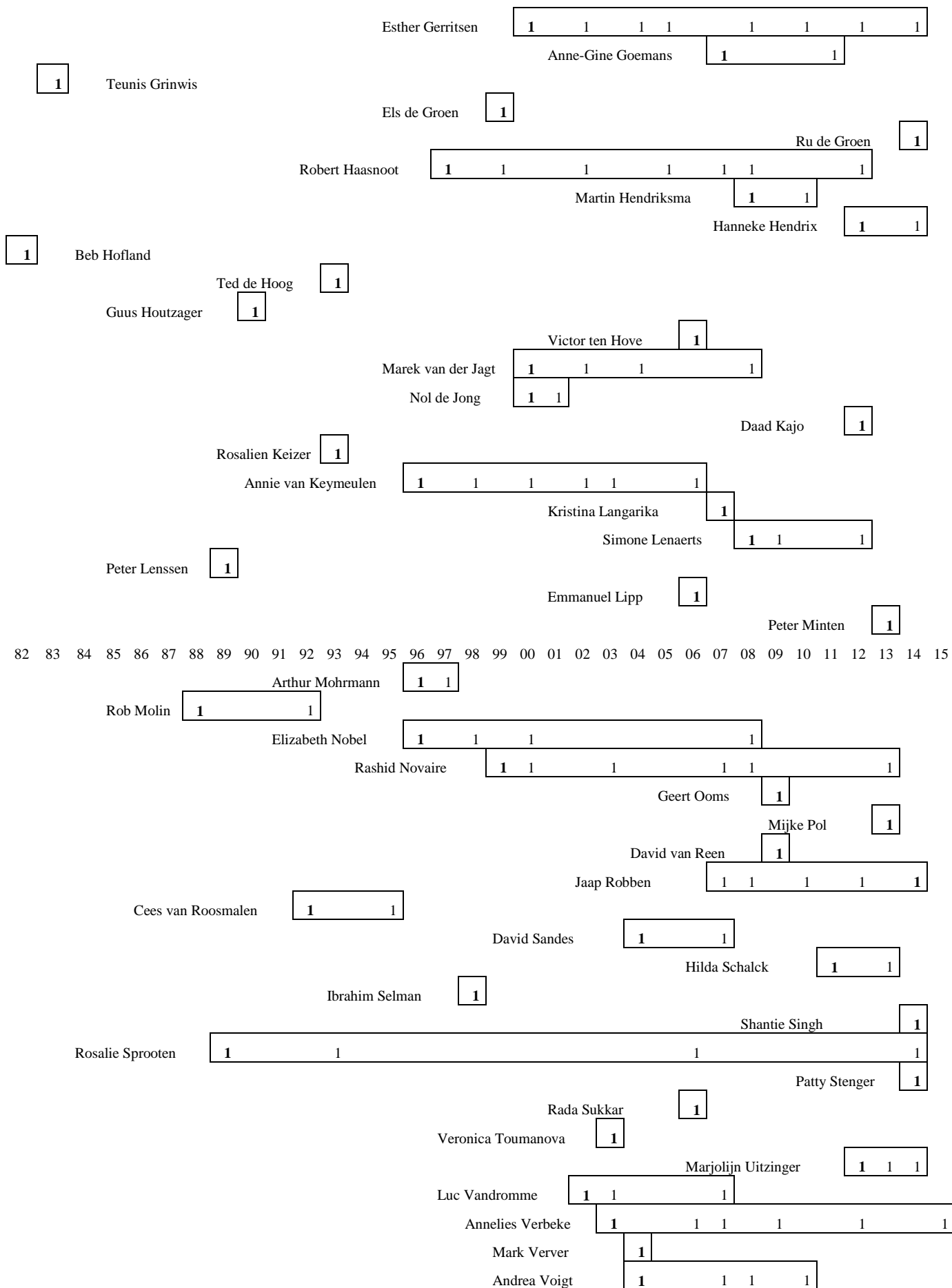

Bijlage 3: Grafiek verhouding Nederlandstalig en vertaald fictie- en non-fictiefonds De Geus (1982-2015)

Bijlage 4: Grafiek opbouw fonds De Geus (1982-2015) (in titels) per continent.

Ard Volkers

Lucas de Waard

Steven van Watermeulen

Onno Wesseling

Paul Witte

Bijlage 6: Overzicht titels Nobelprijswinnaars in fonds De Geus

Naam	Jaar Nobelprijs	Titel	Jaar van uitgave + herdrukken (De Geus)	Eerste uitgave titel		
Knut Hamsun (Noors)	1920	<i>Pan: uit de papieren van luitenant Thomas Glahn</i>	2009	1892		
		<i>Mysteriën</i>	2009 2011 [2]	1892		
		<i>Victoria</i>	2011	1898		
		<i>Zwervers</i>	2014	1927		
Halldór Laxness (IJslands)	1955	<i>Onafhankelijke mensen</i>	2002 2005 [3] 2008 [4] 2010 [5]	2002		
		<i>Het visconcert</i>	2004	1965		
		<i>Het herwonnen paradijs</i>	2004	1960		
		<i>De klok van IJsland</i>	2005	1943		
		<i>Aan de voet van de gletsjer</i>	2007	2004		
		<i>Salka Valka</i>	2008			
		<i>De gelukkige krijgers</i>	2011	1952		
		Nagieb Mahfoez (Arabisch)	1988	<i>De dwaaltocht</i>	1993	1964
				<i>In de roes op de Nijl</i>	1994 1997	1966
				<i>De suikersteeg</i>	1995 1997 [2] 2001 [3] 2008 [4]	1957
<i>Paleis van Verlangen</i>	1995 1997 [2] 2001 [3] 2008 [4]			1957		
<i>Tussen twee paleizen</i>	1995 1997 [2] 2001 [3] 2008 [4]			1956		
<i>Taveerne De zwarte kat</i>	1996 1998			1996		
<i>Mijn Egypte</i>	1998			1996		
<i>Nieuw Caïro</i>	1998			1945		
<i>Kinderen van Gabalawi</i>	1999 2008			1959		
<i>Begin en eind</i>	2002			1949		
<i>Pension Miramar</i>	2004	1967				
<i>Arabische nachten en dagen</i>	2008	1982				
<i>De Midaksteeg</i>	2011	1947				
<i>De dag dat de leider werd</i>	2014	1985				

		<i>vermoord</i>		
Nadine Gordimer (Zuid-Afrikaans)	1991	<i>Vertel mij</i>	2005	2004
		<i>Word wakker</i>	2006	2005
		<i>Beethoven was eenzestiende zwart en andere verhalen</i>	2008	2007
		<i>De milieubeheerder</i>	2010	1974
		<i>Een tijd als nooit tevoren</i>	2013	2012
Wisława Szymborska (Pools)	1996	<i>Dubbele punt</i>	2007 [3] 2013 [5]	2005
		<i>Hier</i>	2009	2009
		<i>Zo is het genoeg</i>	2013	2012
Dario Fo (Italiaans)	1997	<i>De ontdekking van Amerika door Johan Padan</i>	1998	1992
Doris Lessing (Engels)	2007	<i>Het zingende gras</i>	2008	1950
J.M.G. Le Clézio (Frans)	2008	<i>Diego en Frida: de geschiedenis van een legendarisch paar</i>	1997 2010 [2]	1993
		<i>Gouden vis</i>	1998	1997
		<i>Angoli Mala</i>	2001	1999
		<i>De Afrikaan</i>	2005	2004
		<i>In volle zee</i>	2001 2008 [2]	1999
		<i>Omwentelingen</i>	2004 2008 [2]	2003
		<i>Proces-verbaal</i>	2009	1963
		<i>Refrein van de honger</i>	2010	2008
		<i>Urania</i>	2011	2006
Herta Müller (Duits)	2009	<i>De mens is een grote fazant</i>	1988 2010 [2]	1986
		<i>Barrevoets in februari/ Barrevoetse februari</i>	1989 2014	1987
		<i>Reizigster op één been</i>	1992	1989
		<i>De vos was de jager</i>	1993 2010 [2]	1992
		<i>Hartedier</i>	1996 2009 [2]	1994
		<i>Vandaag was ik mezelf liever niet tegengekomen</i>	1999 2009 [2]	1997
		<i>Ademschommel</i>	2009 2011 [4] 2013 [5]	2009
		<i>De koning buigt, de koning moordt</i>	2010	2003
		<i>De rokkenjager en diens bijdehante tante</i>	2011	2005
		<i>Lage streken</i>	2012	1984

Mo Yan (Chinees)	2012	<i>Kickers</i>	2012	2009
		<i>Veranderingen</i>	2012	2010
		<i>De wijnrepubliek</i>	2014	1992
		<i>De sandelhoutstraf</i>	2015	2001
Alice Munro (Canadees)	2013	<i>De liefde van een goede vrouw</i>	2000	1998
		<i>Liefde slaapt nooit</i>	2003	2001
		<i>Stilte</i>	2005 2014 [2]	2004
		<i>Weg van haar</i>	2008	2001
		<i>Het uitzicht vanaf Castle Rock</i>	2008 2014 [2]	2006
		<i>De droom van mijn moeder</i>	2012	1998
		<i>Lief leven</i>	2012	2012
		<i>Te veel geluk</i>	2013	2009
		<i>De manen van Jupiter</i>	2014 [2]	1982
		<i>Levens van meisjes en vrouwen</i>	2014	1971

Bijlage 7: Overzicht titels De Geus in Bestseller60 (1982-2015)

Titel	Auteur	Week ... [jaar]	Aantal weken	Hoogste positie
<i>Anna, Hanna en Johanna</i>	Marianne Fredriksson	46-10 [2004-2005] 15, 27-29, 31, 38 [2005] 3-5 [2006] 9 [2007]	28	22
<i>Aprilheks</i>	Majgull Axelsson	21-23 [2005] 3-6 [2006] 16-18 [2015]	10	29
<i>Augusta's huis</i>	Majgull Axelsson	9-10 [2012]	2	39
<i>Birk</i>	Jaap Robben	12-13, 15 [2015]	3	32
<i>Cel</i>	Charles den Tex	24-38 [2008]	15	1
<i>De aardbeibeet</i>	Barbara Voors	39 [2003]	1	51
<i>De bewoonde vrouw</i>	Gioconda Belli	44-45 [2008]	2	31
<i>De blinde muur</i>	Henning Mankell	23-35 [2004] 23 [2006] 4-10, 12-15 [2010]	25	5
<i>De boekhandelaar van Kaboel</i>	Asne Seierstad	15-18 [2006] 18-19 [2007]	6	30
<i>De boodschapper en de Koran</i>	Kader Abdolah	18-31, 34-35, 38-40 [2008]	19	1
<i>De Chinees</i>	Henning Mankell	22-39 [2008] 3-9 [2011]	25	1
<i>De Daisy sisters</i>	Henning Mankell	44-48, 51-1 [2009-2010]	9	39
<i>De eenzamen</i>	Hakan Nesser	23 [2013]	1	39
<i>De gekwelde man</i>	Henning Mankell	7-35 [2010] 23-25 [2011] 12 [2012]	33	3
<i>De geschiedenis van een gevallen engel</i>	Henning Mankell	44-46, 48-1 [2011-2012]	9	37
<i>De geschiedenis van mijn kaalheid</i>	Marek van der Jagt	17 [2004]	1	59
<i>De gouverneurs van Wyoming</i>	Annie Proulx	25-27 [2003]	3	23
<i>De jonge Wallander</i>	Henning Mankell	44-46, 51 [2004]	4	30
<i>De kinderen van het paradijs</i>	Marianne Fredriksson	26-32 [2006]	7	39
<i>De koning</i>	Kader Abdolah	11-19 [2011]	9	2
<i>De kracht van</i>	Marianne	36-43, 49-50 [2006]	10	13

<i>een vrouw</i>	Fredriksson			
<i>De macht van meneer Miller</i>	Charles den Tex	27-32 [2006]	6	37
<i>De man die glimlachte</i>	Henning Mankell	24-26 [2003] 21 [2006] 6-9, 12-13 [2010]	10	44
<i>De man zonder hond</i>	Hakan Nesser	10-21, 39-40 [2012]	14	20
<i>De nachtwandelaar</i>	Marianne Fredriksson	25-43 [2003]	19	7
<i>De slager van Klein Birma</i>	Hakan Nesser	7-10 [2014]	4	34
<i>De stenen kist</i>	Kjell Eriksson	4-16 [2005]	13	11
<i>De terugkeer van de dansleraar</i>	Henning Mankell	36-45, 52-1 [2005-2006] 24 [2008] 3, 6-8 [2011]	17	6
<i>De vijfde vrouw</i>	Henning Mankell	24-27 [2004] 22-23 [2006] 4-11, 14 [2010]	15	24
<i>De vriend</i>	Charles den Tex	23 [2012]	1	59
<i>De vrouw die de honden eten gaf</i>	Kristien Hemmerechts	4-6 [2014]	3	23
<i>De vrouw op de foto</i>	Leif Davidsen	5-34 [2003]	30	14
<i>De witte leeuwin</i>	Henning Mankell	25-26 [2003] 20 [2006] 5-15 [2010]	14	38
<i>De zondvloed</i>	Marianne Fredriksson	23-29 [2008]	7	19
<i>Diepte</i>	Henning Mankell	37-38 [2006]	2	51
<i>Dwaalsporen</i>	Henning Mankell	39-40 [2003] 21 [2006] 4-15 [2010]	15	29
<i>Een al te mooi meisje</i>	Jan Seghers	19-23, 34-36 [2007]	8	25
<i>Een heel ander verhaal</i>	Hakan Nesser	36-40, 42 [2012]	6	26
<i>Een tuin in de zee</i>	Kader Abdolah	41 [2004]	1	60
<i>Een zomer zonder slaap</i>	Bram Dehouck	23-25 [2012]	3	21
<i>Elisabeths dochter</i>	Marianne Fredriksson	47, 50 [2003] 1 [2004] 9-12, 16 [2006]	8	37
<i>Erfgenaam</i>	Charles den Tex & Anneloes Timmerije	12, 14-16 [2013]	4	20
<i>Fandorin</i>	Boris	44 [2003]	1	38

	Akoenin			
<i>Gekweld</i>	Chuck Palahniuk	34-37 [2008]	4	19
<i>Gele koorts</i>	Michael Rasmussen	46-47 [2013]	2	51
<i>Hemel boven Londen</i>	Hakan Nesser	10-12 [2015]	3	54
<i>Het boek Dina</i>	Herbjorg Wassmo	4 [2006]	1	40
<i>Het boek Eva</i>	Marianne Fredriksson	43-2 [2003-2004]	12	15
<i>Het boek Kain</i>	Marianne Fredriksson	15-20 [2004]	6	27
<i>Het einde van de cirkel</i>	Tom Egeland	27-28, 36-37 [2007] 37 [2012]	5	21
<i>Het huis van de moskee</i>	Kader Abdolah	48-18, 39-40 [2005-2006] 8-48, 50-38 [2007-2008] 10-22 [2009] 12-15 [2011]	124	6
<i>Het mysterie</i>	Marianne Fredriksson	23-31 [2007] 15 [2011]	10	7
<i>Het raadsel van de liefde</i>	Marianne Fredriksson	38-2 [2005-2006]	17	7
<i>Het stenen concilie</i>	Jean-Christophe Grangé	44-48 [2003] 38-40 [2005]	8	16
<i>Het tweede leven van meneer Roos</i>	Hakan Nesser	10-15 [2013]	6	23
<i>Honden van Riga</i>	Henning Mankell	20 [2006]	1	58
<i>Italiaanse schoenen</i>	Henning Mankell	9-15, 17-18 [2008]	9	18
<i>Kennedy's brein</i>	Henning Mankell	35-40 [2007]	6	9
<i>Kentucky Killer</i>	Arne Dahl	30-35 [2011]	6	27
<i>Labyrint</i>	Henning Mankell	3-11 [2007]	9	7
<i>Leugenaars</i>	Ida Jessen	1-4 [2011]	4	51
<i>Lief leven</i>	Alice Munro	43 [2013]	1	42
<i>Liefde</i>	Karl Ove Knausgard	14 [2013]	1	48
<i>Melodieën</i>	Halmut Krausser	9 [2006]	1	57
<i>Midzomermoord</i>	Henning Mankell	8-12 [2003] 24-28, 30 [2004] 21-23 [2006] 5-15 [2010]	25	18
<i>Moordenaar zonder gezicht</i>	Henning Mankell	5-23, 25 [2003] 17-19, 21-24 [2006]	27	12
<i>Nacht</i>	Karl Ove	36-38 [2013]	3	30

	Knausgard			
<i>Niets weerstaat de nacht</i>	Delphine de Vigan	19-23, 32-33 [2013]	7	24
<i>Nora</i>	Colm Tóibín	50-53 [2015]	4	23
<i>Norea, dochter van Eva</i>	Marianne Fredriksson	35-39 [2004]	5	17
<i>Onder het Noorderlicht</i>	Diversen	14-15 [2005]	2	35
<i>Ongekend.</i>	Peter Ouwerkerk	14-15 [2006]	2	40
<i>Roxy</i>	Esther Gerritsen	40 [2014]	1	44
<i>Sanne</i>	Herbjorg Wassmo	10-13 [2005]	4	31
<i>Schemeruur</i>	Johan Theorin	23-26 [2011]	4	11
<i>Schrijver</i>	Karl Ove Knausgard	37-39 [2014]	3	13
<i>Simon</i>	Marianne Fredriksson	21-23 [2005] 3-7 [2006]	8	29
<i>Slaap!</i>	Annelies Verbeke	7-9, 13 [2004] 27-28, 30-31 [2005]	8	20
<i>Spijkerschrift</i>	Kader Abdolah	14 [2005] 4-5 [2006] 12-13 [2011]	5	37
<i>Spijt</i>	Charles den Tex	23-24 [2009]	2	49
<i>Stegger</i>	Charles den Tex	23, 25-26 [2003]	3	34
<i>Studio Seks</i>	Liza Marklund	23-24 [2012]	2	45
<i>Studio Zes</i>	Liza Marklund	21-35, 37-39, 47-51 [2005] 2 [2006]	24	3
<i>Te veel geluk</i>	Alice Munro	43-44 [2013]	2	36
<i>Tea-bag</i>	Henning Mankell	21, 28, 33-38, 43, 46 [2006]	10	42
<i>Twee wegen</i>	Per Petterson	14-26 [2014]	13	2
<i>Uit de dood herrezen</i>	Fred Vargas	27-42 [2003]	16	10
<i>Vader</i>	Karl Ove Knausgard	14-22, 37-38 [2013]	11	3
<i>Vader & Dochterboek</i>	Hannah en Bert Wagendorp	10-16, 25-27 [2015]	10	8
<i>Vaderwraak</i>	Roslund & Hellström	3-17, 21-22 [2008]	17	9
<i>Verdwijningen</i>	Ake Smedberg	45-46 [2007]	2	33
<i>Vergeten</i>	Charles den	46-2 [2014-2015]	9	17

<i>verhaal van een onwankelbare liefde in oorlogstijd</i>	Tex en Anneloes Timmerije			
<i>Verloren mensen</i>	Mirjam Rotenstreich	43 [2013]	1	57
<i>Vier doden in een kring</i>	David Lawrence	21-26 [2006]	6	35
<i>Voor de vorst</i>	Henning Mankell	22-34 [2006] 3-9 [2011]	20	6
<i>Voortvluchtig</i>	Karin Alvtegen	14-25 [2004]	12	12
<i>Vrouw</i>	Karl Ove Knausgard	42-43 [2015]	2	31
<i>Wachtwoord</i>	Charles den Tex	23-24 [2010]	2	51
<i>Zoon</i>	Karl Ove Knausgard	14-16 [2013]	3	27
<i>Zusje van me</i>	Barbara Voors	40, 46 [2005] 2-9, 18, 34-35, 38 [2006] 11 [2007]	15	10
<i>Zweedse laarzen</i>	Henning Mankell	43-53 [2015]	11	5

Bijlage 8: Overzicht titels De Geus in CPNB Top 100 (1997-2015)

Jaar	Plaats	Auteur	Titel	Exemplaren
1997	-			
1998	3	Marianne Fredriksson	<i>Anna, Hanna en Johanna</i>	> 100.000
	21	Marianne Fredriksson	<i>Simon</i>	> 50.000
2001	34	Marianne Fredriksson	<i>Het zesde zintuig</i>	35.000 – 50.000
2002	31	Marianne Fredriksson	<i>Elisabeths dochter</i>	50.000 – 75.000
	68	Marianne Fredriksson	<i>Simon</i>	25.000 – 30.000
2003	37	Marianne Fredriksson	<i>De nachtwandelaar</i>	35.000 – 50.000
	63	Marianne Fredriksson	<i>Het boek Eva</i>	30.000 – 35.000
2004	55	Henning Mankell	<i>De blinde muur</i>	30.000 – 50.000
2005	48	Marianne Fredriksson	<i>Het raadsel van de liefde</i>	40.000 – 45.000
	83	Henning Mankell	<i>De terugkeer van de dansleraar</i>	30.000 – 35.000
	84	Marianne Fredriksson	<i>Anna, Hanna en Johanna</i>	30.000 – 35.000
2006	48	Henning Mankell	<i>Voor de vorst</i>	50.000 – 60.000
	49	Kader Abdolah	<i>Het huis van de moskee</i>	50.000 – 60.000
	74	Marianne Fredriksson	<i>De kracht van een vrouw</i>	35.000 – 40.000
	83	Marianne Fredriksson	<i>Elisabeths dochter</i>	30.000 – 35.000
2007	23	Kader Abdolah	<i>Het huis van de moskee</i>	75.000 – 100.000
	60	Henning Mankell	<i>Het Labyrint</i>	45.000 – 50.000
	95	Marianne Fredriksson	<i>Het mysterie</i>	< 35.000
2008	26	Kader Abdolah	<i>De boodschapper en de Koran</i>	60.000 – 75.000
	38	Henning Mankell	<i>De Chinees</i>	60.000 – 75.000
	42	Kader Abdolah	<i>Het huis van de moskee</i>	50.000 – 60.000
	58	Henning	<i>Italiaanse</i>	40.000 – 50.000

		Mankell	<i>schoenen</i>	
	65	Charles den Tex	<i>Cel</i>	40.000 – 50.000
	81	Roslund & Hellström	<i>Vaderwraak</i>	30.000 – 40.000
2009	74	Kader Abdolah	<i>Het huis van de moskee</i>	30.000 – 40.000
2010	15	Henning Mankell	<i>De gekwelde man</i>	75.000 – 100.000
2011	64	Kader Abdolah	<i>De koning</i>	30.000 – 40.000
2012	84	Hakan Nesser	<i>De man zonder hond</i>	25.000 – 30.000
2013	83	Karl Ove Knausgard	<i>Vader</i>	< 30.000
2014	53	Per Petterson	<i>Twee Wegen</i>	25.000 – 30.000
2015	-			

Bijlage 9: Overzicht Debutanten Nederlandstalig fonds

Auteur	Debuutjaar	Titel	Aantal fictietitels De Geus
Aa, Ineke van der	2012	<i>De lichtekooi van Loven</i>	1
Abdolah, Kader	1993	<i>De adelaars</i>	18
Adam, Frank	1993 (roman)	<i>Waterman</i>	2
Akefi, Tahmina	2011	<i>Geen van ons keek om</i>	2
Allas, Yasmine	1998	<i>Idil, een meisje</i>	3
Baycili, Sevtap	1998	<i>De Markov-keten</i>	1
Beck, Annelies	2011	<i>Over het kanaal</i>	1
Benzakour, Mohammed	2013	<i>Yemma</i>	2
Boyer, Marian	2001	<i>Het engelentransport</i>	4
Broeck, Stefan van den	1998	<i>Morgenrood</i>	1
Broek, Clara van den	2006	<i>Aarde</i>	1
Buysser, Pieter De	2012	<i>De keisnijders</i>	1
Danish, David	2006	<i>Een goede dag om te sterven</i>	2
Delahaye, Dion	1997	<i>Het natuurlijk verlangen</i>	1
Dellen, Fons	2015	<i>Echte vrienden</i>	1
Dijk, Anthony van	2006	<i>Het masker van Aeneas</i>	1
Duijst, Wim	1994	<i>De fascinatie</i>	2
Feticu, Mira	2012	<i>Lief kind van mij</i>	2
Franke, Tess	2006	<i>De inwijding</i>	1
Gellings, Paul	2001	<i>Witte paarden</i>	5
Gerritsen, Esther	2000	<i>Bevoorrecht bewustzijn</i>	8
Goemans, Anne-Gine	2007	<i>Ziekzoekers</i>	2
Grinwis, Teunis	1983	<i>Het hanige spook</i>	1
Groen, Els de	1999 (roman)	<i>De bruidskogel</i>	1
Groen, Ru de	2014	<i>Anna: ode aan een kattenstaart</i>	1
Haasnoot, Robert	1997	<i>De kracht van het woud</i>	7
Hendriksma, Martin	2008	<i>Familievlees</i>	2
Hendrix, Hanneke	2012	<i>De verjaardagen</i>	2
Hofland, Beb	1982	<i>Wie zwijgt, stemt toe!</i>	1
Hoog, Ted de	1993	<i>De geboorte van Thomas Stein</i>	1
Houtzager, Guus	1990	<i>Het glazen oog</i>	1
Hove, Victor ten	2006	<i>Ongeschreven wetten</i>	1
Jagt, Marek van der	2000*	<i>De geschiedenis van mijn kaalheid</i>	4
Jong, Nol de	2000	<i>Joods labyrint</i>	2
Kajo, Daad	2012	<i>De verleider van Damascus</i>	1
Keizer, Rosalien	1993	<i>Welterusten moeder</i>	1
Keymeulen, Annie van	1996	<i>Mijn Peepee</i>	6
Langarika, Kristina	2007	<i>Evamar</i>	1
Lenaerts, Simone	2008	<i>Zeewater is zout, zeggen ze</i>	3
Lenssen, Peter	1989	<i>Toplöss</i>	1
Lipp, Emmanuel	2006	<i>Chinchilla song</i>	1
Minten, Peter	2013	<i>Het aarzelen van de tijd</i>	1
Mohrmann, Arthur	1996	<i>Retouche</i>	2

Molin, Rob	1998	<i>Aardbeien in september</i>	2
Nobel, Elizabeth	1996	<i>De Celesta</i>	4
Novaire, Rashid	1991	<i>Reigers in Caïro</i>	6
Ooms, Geert	2009	<i>Van vogel, wilg en regen</i>	1
Pol, Mijke	2013	<i>Panty</i>	1
Reen, David van	2009	<i>Engelen der wrake</i>	1
Robben, Jaap	2014 (roman)	<i>Birk</i>	5
Roosmalen, Cees van	1992	<i>Met blote knieën aan de zeerand</i>	2
Sandes, David	2004	<i>Sergei Bubka's wondermethode</i>	2
Schalck, Hilda	2011	<i>Duizendkind</i>	2
Selman, Ibrahim	1998	<i>Dans van een bevroren land</i>	1
Singh, Shantie	2014	<i>Vervoering</i>	1
Sprooten, Rosalie	1989	<i>...de pest voor een schip</i>	4
Stenger, Patty	2014	<i>Zuidas</i>	1
Sukkar, Rada	2006	<i>De schatkamer van Babylonie</i>	1
Toumanova, Veronica	2003	<i>Ster, sterveling</i>	1
Uitzinger, Marjolijn	2012	<i>Een fatale primeur</i>	3
Vandromme, Luc	2002	<i>Het oog van Maria Concepción</i>	3
Verbeke, Annelies	2003	<i>Slaap!</i>	6
Verver, Mark	2004	<i>Alle vrouwen van de wereld</i>	1
Voigt, Andrea	2004	<i>De tempel van Saturnus</i>	4
Volkers, Ard	2009	<i>Dans voor Emma</i>	1
Waard, Lucas de	2015	<i>De kamers</i>	1
Watermeulen, Steven van	2011	<i>Landschap tussen alles of niets</i>	1
Wesseling, Onno	2013	<i>De eeuw van Carlos Moreno Amador</i>	1
Witte, Paul	1998	<i>Stenen wolken</i>	1

* Van der Jagt is een pseudoniem van Arnon Grunberg, het debuut *Blauwe maandagen* onder die naam verscheen al in 1994 bij Nijgh & Van Ditmar.